

Разговор с поводом
Епископ војни
Доситеј

Стајна тачка
ПАРТНЕР 2023

Систем
Селективно летење
у 252.штае

ОДБРАНА

www.odbrana.mod.gov.rs

Дан Мешовите артиљеријске бригаде
**МОБИЛНОСТ ЈЕ
ИМПЕРАТИВ**

Година XVII **376**
Септембар 2023. цена 100 динара (1,20 евра)

ISSN 1452-2160
376

ПОКРОВИТЕЉ
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

UNDER THE AUSPICES
OF THE MINISTRY OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF SERBIA

PARTNER 2023

Sajam naoružanja

МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ
НАОРУЖАЊА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ
Београдски сајам, Београд, Србија
25–28. септембар 2023.

INTERNATIONAL FAIR OF
ARMAMENTS AND DEFENCE EQUIPMENT
Belgrade Fair, Belgrade, Serbia
September 25–28, 2023

 YUGOIMPORT - SDPR

 БЕОГРАДСКИ
САЈАМ

Медјски партнери
Media partners:

DEFENCE
PROCUREMENT
JOURNAL

European
Security
& Defence

MITTLER
REPORT

ASIAN
MILITARY REVIEW

ОДБРАНА

САДРЖАЈ
СЕПТЕМБАР 2023.

4

У фокусу

Увек са својим народом

– Никада више Србија неће да затвара своје путеве за своју браћу и свој народ. Увек ћемо бити уз наш народ у Републици Српској ма каква мука да нас погоди – рекао је председник Србије Александар Вучић у Приједору на обележавању Дана сећања на све страдале и прогнане Србе у оружаном акцији „Олуја“.

16

На листи „Глобалне ватрене моћи”
Напредак Србије

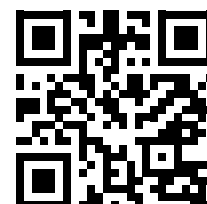

СКЕНИРАЈТЕ
КОД И ЧИТАЈТЕ
ВЕСТИ СА САЈТА
МИНИСТАРСТВА
ОДБРАНЕ
ПРЕКО ВАШЕГ
МОБИЛНОГ
ТЕЛЕФОНА

54

У сусрет Дану Уметничког ансамбла
МО „Станислав Бинички”

**По много чему
јединствен**

www.mod.gov.rs

У ФОКУСУ

Активности Министарства одбране
и Војске Србије током августа
УВЕК СА СВОЈИМ НАРОДОМ 4

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ

Викарни епископ липљански и војни
Доситеј (Радивојевић) Хиландарац
ПРАВА СЛОБОДА ЈЕ УВЕК У ЗАЈЕДНИЦИ 8

СТАЈНА ТАЧКА

У сусрет 11. Међународном сајму наоружања
и војне опреме
ПАРТНЕР 2023 14
На листи „Глобалне ватрене моћи”
НАПРЕДАК СРБИЈЕ 16

СИСТЕМ

Уз Дан Мешовите артиљеријске бригаде и
Дан артиљерије
МОБИЛНОСТ ЈЕ ИМПЕРАТИВ 20
Селективно летење у
252. школско-тренажној авијацијској ескадрили
ВИСОКО СУ ЗВЕЗДЕ 26
Центар за обуку логистике
ВЕШТИНЕ КОЈЕ ЖИВОТ ЗНАЧЕ 32
Центар АБХО
ПРИЗНАТИ БРЕНД ВОЈСКЕ СРБИЈЕ 36
Старији водник прве класе Петар Илић и
десетар Бобан Радосављевић
ЉУДИ ПОСЕБНОГ КОВА 40
Обука током августа
ЖЕСТОКО ПО ЖЕСТОКОМ ВРЕМЕНУ 43
Војни комплекс „Пескови”
ИЗМЕЋУ НЕБА И ПЕСКА 44

ГЛОБАЛНО

Међузвездани простор
ЦИЉНА РАВНИНА СВЕМИР 48

КУЛТУРА

У сусрет Дану Уметничког ансамбла
МО „Станислав Бинички”
ПО МНОГО ЧЕМУ ЈЕДИНСТВЕН 54
Књижевник, преводилац и академик
Давид Албахари (1948–2023)
ИЗА МРАКА, ЗИДА И СНЕГА 58
Нова књига
КАКО СЕ РАТОМ ОБЛИКОВАЛА ЕВРОПА 62

СПОРТ

Планинско трчање у Војсци Србије
ШКОЛА ЗДРАВИХ НАВИКА 64

КОНКУРСИ

68

Фото: Даримир Банда

Магазин Министарства одбране и Војске Србије „Одбрана” наставља традицију „Ратника”, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА”
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Биљана Пашић, пуковник

Главни и одговорни уредник

Драгана Марковић

Извршни уредник

Мира Шведић

Уредник

Душан Глишић

Новинари

Владимир Вјештић, Јована Шикман

Сарадници у броју

Владе Радловић, др Зоран Миладиновић,
Милена Милетић, потпоручник Иван Ђурђевић,
Јелена Лукјанченко

Дизајнер

Григорије Лазаревић

Фотографије

Горан Станковић, уредник, Даримир Банда, Јово Мамула,
заставник Андрија Гавриловић

Језички редактори

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски,
Ања Глишковић, Јелица Живановић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Татјана Шућин

Телефони

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3349-489
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Графичка припрема 3240-019; 2244-044; 200-044
Маркетинг 3241-009; 2244-046; 200-046
Продаја 3241-254; 2244-049; 200-049
Телефакс 3241-258

Адреса

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs, redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана”

Претплата

Анжелика Стојанов
pretplata@odbrana.mod.gov.rs
Претплата 3241-009; 2244-046; 200-046

За припаднике МО и Војске Србије преко РС месечно
80 динара. За претплатнике преко Банка Поштанска
штедионица
месечно 90 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА” АД, Београд
ISSN 1452-2160, COBISS.SR-ID 125540364

Магазин излази месечно

„Одбрана” је члан
Европског удружења
војних новинара

Фото: капетан Стефан Милосављевић

Током посете Египту министар одбране Милош Вучевић састао се са министром одбране и војне производње те пријатељске земље генералом Мохамедом Ахмедом Закијем

Активности Министарства одбране и Војске Србије током августа

УВЕК СА СВОЈИМ НАРОДОМ

Август је месец у коме се с тугом и пијететом сећамо свих страдалих и прогнаних Срба у оружаном акцији „Олуја“. На комеморативној свечаности у Приједору, којој су присуствовали министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић, председник Србије Александар Вучић поручио је да је важно „да ми Срби будемо окупљени, јединствени, да знамо шта нам је чинити, да се не дамо и увек кажемо шта је то што се догодило и да од тога никада не одустајемо“.

Фото: Јово Мамула и Андрија Гавриловић

Месец за нама обележила је и званична посета министра одбране Египту, где је имао важне сусрете са председником и министром одбране те пријатељске земље, а по повратку у Србију присуствовао је потписивању важног уговора за испоруку савременог наоружања и војне опреме нашој војсци.

Током званичне посете Арапској Републици Египат потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић сусрео се са председником те земље Абделом Фатахом ел Сисијем, с којим

је разговарао о сарадњи у области одбране, као и о унапређењу свеукупних односа две традиционално пријатељске државе.

– Политички односи две земље – нагласио је министар Вучевић – традиционално су добри, пријатељски и партнерски, везују их историјске везе дуге више од 115 година, због чега је намера Републике Србије да се они очувају и константно унапређују. Та-

кође, министар је пренео захвалност на доследности и непромењеном ставу када је реч о позицији Египта по питању Косова и Метохије. Египатски председник Абдел Фатах ел Сиси, током сусрета 8. септембра, осврнуо се на прошлогодишњу посету Београду, током које му је домаћин био председник Вучић и изразио задовољство, јер је резултирала унапређењем односа Србије и Египта у областима од обостраног интереса.

ПОТВРДА ТРАДИЦИОНАЛНО ДОБРЕ САРАДЊЕ СРБИЈЕ И ЕГИПТА

Посету Египту министар Вучевић започео је дан раније, када се, након свечаног дочека, испред почасног строја припадника гарде египатских оружаних снага састао са министром одбране и војне производње те земље генералом Мохамедом Ахмедом Закијем. Министар Вучевић оценио је да је посета још једна потврда добре сарадње Србије и Египта и два министарства одбране, изразивши опредељење за даљи развој и унапређење односа у областима војно-техничке, војнообразовне и војне сарадње. На састанку је истакнуто да сарадња Србије и Египта има узлазни тренд, чему је допринео сусрет председника те две државе прошле године у Београду. Вучевић је нагласио да је дугорочно стратешко опредељење Србије да задржи статус војно неутралне државе, без чланства у било којој од постојећих војно-политичких организација. Истовремено, истакао је, то не значи одсуство воље за унапређењем сарадње са свим релевантним актерима у домену међународних односа, а нарочито безбедности и одбране.

У оквиру званичне посете Арапској Републици Египат потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић обишао је Одељење за борбена возила у оквиру Комплекса војне индустрије у Каиру, а са члановима делегације Министарства одбране и Војске Србије положио је венце на Споменик незнатном војнику и крај гробнице некадашњег председника

Председник Вучић у Приједору, на Дану сећања на stradale и прогнане Србе у оружаног акцији „Олуја“

НИКАДА ВИШЕ СРБИЈА НЕЋЕ ЗАТВАРАТИ ПУТЕВЕ ЗА СВОЈ НАРОД

Дан сећања на све stradale и прогнане Србе у оружаног акцији „Олуја“, коју су 1995. године извеле оружане формације Хрватске, обележен је 4. августа у Приједору. Обраћајући се присутним, међу којима су били потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић, председник Републике и врховни командант Војске Србије Александар Вучић рекао је да смо последњих дана сведоци лицемерја и двоструких стандарда у понашању великих сила према Србима.

– Данас смо били на Петровачкој цести, на само једном месту у тој најтужнијој колони још од 1945. године, направљеној на тлу савремене Европе, о чему сви намерно ћуте. Користиће све могуће изразе, егзодус, погром, прогон – све! Али вам никада неће рећи да је то највеће етничко чишћење на европском тлу од 1945. године. Како је то пре само 30 година било 700.000 Срба у Хрватској, а данас свега 112.000 по попису који они рекламирају? Шта се десило са тим људима? Због чега нестадоше? Што им је много добро било или зато што сте учинили тежак злочин против једног народа – питао је председник Вучић и поручио да је важно да „ми Срби будемо окупљени, јединствени, да знамо шта нам је чинити, да се не дамо и држимо заједно, да кажемо шта је то што се догодило и да од тога никада не одустајемо“.

– Гледао сам када је Србија затварала границе на Дрини и није давала браћи из Републике Српске и Српске Крајине да пређу, када људима који су тражили хлеб и дом није давала да скрену са ауто-пута да не би узнемирили некога пред изборе. Никада више Србија неће да затвара своје путеве за своју браћу и свој народ. Увек ћемо бити уз наш народ у Републици Српској ма каква мука да нас погоди – рекао је председник Вучић и додао да је „посао, задатак, обавеза, дужност и света дужност Србије да буде уз народ Републике Српске када је тешко“.

Истог дана у Бањалуци председник Вучић и председник Републике Српске Милорад Додик председавали су седницом Савета за сарадњу Републике Србије и Републике Српске, којој су, уз остале високе функционере, присуствовали министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић. После седнице, председници влада Ана Брнабић и Радован Вишковић потписали су Меморандум о сарадњи на реализацији пројекта о изградњи два меморијална центра посвећена јасеновачким жртвама. Током боравка у Републици Српској потпредседник Владе Србије и министар одбране Милош Вучевић састао се с министром унутрашњих послова Републике Српске Синишом Караном и министром привреде и предузетништва Републике Српске Војином Митровићем. Састанцима је присуствовао и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић.

АКТИВНОСТИ НАЧЕЛНИКА ГЕНЕРАЛШТАБА

На позив начелника Генералштаба Војске Србије генерала Милана Мојсиловића, у тродневној узвратној посети Републици Србији, почетком августа боравио је начелник Генералштаба Румунске армије генерал Данијел Петреску са делегацијом. Он је посетио Генералштаб Војске Србије, где је са генералом Мојсиловићем разговарао о актуелној безбедносној ситуацији у региону и свету, дометима успостављене сарадње и могућностима за њено унапређење.

У разговорима је исказано задовољство достигнутим нивоом билатералних односа и потврђено опредељење за даље јачање сарадње Војске Србије и Румунске армије у свим областима од обостраног интереса, међу којима се посебно истиче обука специјалних и ваздухопловних снага. Генерал Мојсиловић је свог саговорника обавестио да Република Србија високо цени чврсту и принципијелну подршку Румуније територијалном интегритету наше земље и захвалио му на професионалном ангажовању румунског контингента у саставу међународних снага у нашој јужној покрајини. Током посете генерал Петреску обишао је Војну академију и Војномедицинску академију у Београду, где су му представљени капацитети и делокруг рада ових војних установа, а посетио је и 72. бригаду за специјалне операције у Панчеву.

Начелник Генералштаба Војске Србије обишао је 9. августа део јединица Војске Србије у гарнизону Прокупље. Током обиласка остварио је увид у организацију живота и рада на издвојеним објектима у гарнизону и сагледао услове у којима припадници Војске Србије извршавају наменске задатке.

Генерал Мојсиловић је на крају обиласка изразио задовољство одличном оспособљеношћу и високом мотивисаношћу ангажованог људства и најавио улагања у савремена средства и опрему, којима ће се додатно унапредити оперативне и функционалне способности.

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић и његов румунски колега генерал Данијел Петреску изразили су задовољство достигнутим нивоом билатералних односа

Анвара ел Садата. Такође, састао се са државним министром за војну производњу Мохамедом Салах ал Дин Мустафом, с којим је разговарао о могућностима за даљи развој и унапређење војнотехничке сарадње, а посету је окончао обиласком 203. ваздухопловне бригаде египатских оружаних снага.

ВАЖАН ДАН ЗА ОДБРАМБЕНУ ИНДУСТРИЈУ И ЗА ВОЈСКУ СРБИЈЕ

Дан након повратка из посете Египту потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић присуствовао је упућивању 22 припадника Војске Србије у Републику Словенију, ради пружања помоћи становништву те земље погођене поплавама.

– Иако је ситуација и даље врло тешка, наши војници су спремни да буду на висини задатка и да се нађу у помоћи пријатељима из Словеније. Тиме још једном показујемо да је Србија искрен и кредибилан партнер и пријатељ – поручио је министар одбране и додао да се пријатељи показују кад је мука и кад је невоља, „јер лако је кад је добро”.

Министар Вучевић присуствовао је 10. августа свечаности поводом потписивања уговора за испоруку савременог наоружања и војне опреме између Министарства одбране, предузећа Одбрамбене индустрије Србије и ЈП

„Југоимпорт – СДПР”. Том приликом истакао је да је то велики дан за Одбрамбену индустрију Србије, али и Војску Србије.

– Данас је више предузећа са Министарством одбране,

Министар Вучевић на испраћају 22 припадника Војске Србије у Републику Словенију, ради пружања помоћи становништву те земље погођене поплавама

али и међусобно, потписало уговоре у вредности од 9,7 милијарди динара, од тога ново наоружање и војна опрема у вредности од 6,2 милијарде динара биће испоручено Војсци Србије. То је фантастичан резултат, до пре неколико година готово незамислив. Наша наменска индустрија под предузећем „Југоимпорт – СДПР” припремиће наоружање и војну опрему за извоз у вредности од три и по милијарде динара, тако да показујемо и своју конкурентност и добар тренд на међународном тржишту. Тиме, наравно, повећавамо и учешће војне наменске индустрије у укупном бруто друштвеном производу Републике Србије – истакао је министар Вучевић и додао да смо, уз подршку председника Републике и Владе Србије, у стању да имамо ове буџете који су били немогући или тешко оствариви у претходном периоду, а данас су конкретизовани.

Дан касније, у својству изасланика председника Републике Александра Вучића, Вучевић је отворио манифестацију „Словачке народне свечаности” у Бачком Петровцу. Обрађујући се окупљенима, истакао је да је историја ових простора и на њему насељених народа бурна и међусобно испреплетена.

– На овом подручју ратовале су војске царевина и краљевина. Цртане су границе и мапе држава и народа. Страдања и патње људске дешавале су се циклично и по правилу након кратких историјских предаха. Најчешће се страдало за туђе име и туђ рачун. Најмање користи од

тога имали су управо народи који су овде живели. Њихове судбине су, заправо, судбине избеглица, трагалаца за миром и слободом, њивом и кућом, комшијом и пријатељем, разумевањем и искреним поштовањем. Ти народи су размештани и расељавани са својих огњишта и њива онако како је то одговарало господарима њихових судбина, а готово су мученички и трновит пут пролазили словенски народи – поручио је министар Вучевић.

ВОЈНИ МУЗЕЈ ЈЕ ЧУВАР ИДЕНТИТЕТА

Поводом Дана Војног музеја и 145 година постојања и рада те установе културе, министар одбране Милош Вучевић отворио је изложбу „Хартије једног времена – немачка ратна пропаганда 1941–1944.” 22. августа. Обрађујући се присутнима, истакао је да Војни музеј, један од најзначајнијих симбола Калемегданске тврђаве, главног града и целе Србије, пуних 145 година доприноси очувању културне баштине наше отаџбине.

– Осим значајне улоге коју од самог оснивања има у српској музеологији и култури у целини, посебност Војног музеја огледа се и у години његовог оснивања, када је на Берлинском конгресу проглашена независност Кнежевине Србије. И није случајност што је баш 1878. године донета одлука о оснивању установе, јер је јасно да је основана с циљем очувања културног наслеђа, а самим тим и националног идентитета народа, што представља један од темеља сваке државе која држи до себе. Чини се као да је књаз, а потоњи краљ Милан

Поводом Дана Војног музеја министар одбране отворио је изложбу „Хартије једног времена – немачка ратна пропаганда 1941–1944.”

Обреновић овим чином хтео да укаже српској и европској јавности да Србија није творевина милости великих сила с Берлинског конгреса и да њена тада добијена и поново васпостављена независност није њихова добра воља и милостиња него да је она необорива чињеница – рекао је министар Вучевић и додао да је то „чињеница која је плаћена крвљу и траје кроз векове и којој је у нуклеусу њен слободарски народ који на овим просторима егзистира вековима”.

Говорећи о теми изложбе, немачкој ратној пропаганди, истакао је да она потпада под такзвану црну пропаганду, засновану на лажним претпоставкама, а самим тим и неистинитим закључцима који се из ње изводе.

– Главни циљ на територији окупиране Србије био је да застраши народ и да се тако спречи сваки облик отпора. Нас ова поставка треба да подсети на разорну моћ пропаганде која је вођена против жеље нашег народа за слободом, због које су пале небројене главе наших људи, али и на чињеницу коју не смемо заборавити, а којом опет неке пропаганде данас покушавају да утичу на нас да заборавимо да смо народ слободарски и никада поражени, одани слободи коју смо кроз историју једино и увек имали у нашој слободној мајци Србији – рекао је министар Вучевић и прогласио изложбу „Хартије једног времена – немачка ратна пропаганда 1941–1944.” отвореном. ■

Викарни епископ липљански и војни Доситеј (Радивојевић) Хиландарац

ПРАВА СЛОБОДА ЈЕ УВЕК У ЗАЈЕДНИЦИ

Бившем официру искуство живота по правилима војне хијерархије помогло је да му искушенички стаж у Хиландару траје краће него што то обично бива, али и да, недавно, након готово две деценије живота у највећој српској светињи, буде постављен за архијереја Српске православне цркве задуженог за Војску. „Сећам се, на Свету Гору једном је дошла група официра, и генералу који их је предводио била је зачуђујућа моја одлука да постанем монах, уместо да напредујем у официрској каријери. Помислио сам да је најбоље да му одговорим шаљиво, али војничким језиком: ‘Господине генерале, добио сам прекоманду у Хиландар и променио вес. И униформу, наравно’”, каже епископ војни Доситеј.

Разговарао Владимир ВЈЕШТИЋ

Фото: Мина Петровић

Убићу нашег народа, у нашој историји и традицији, војска и црква никада се нису гледале одвојено, него као једно. Црква је и те како имала улогу у стварању државности наше земље, у подизању морала и спремности за борбу за слободу отаџбине. У најтежим тренуцима она је увек била уз војску. Сетите се колико је било свештеника на Солунском фронту и свуда где је била српска војска. То је природан спој без кога смо остали тих неколико деценија после Другог светског рата, па су се, имајући само тај период у виду, неки питали како и зашто „спајати војску и цркву”. Заборавили су да су та два стуба српске државности одувек била спојена, а онда на силу одвојена – каже за магацин „Одбрана” епископ војни Доситеј Хиландарац, који је хиротонисан 11. децембра 2022. у Храму Светог Саве, након што је на редовном заседању Сабора Српске православне цркве изабран за викарног епископа патријарха српског Порфирија, са титулом епископ липљански.

Том приликом, имајући у виду његову каријеру официра, одређен је и за архијереја задуженог за Војску. Дужност је примио 11. маја од дотадашњег епископа нишког Арсенија, у години у којој ће бити обележена прва деценија враћања верске службе у Војску Србије.

ВАШЕ ПРЕОСВЕШТЕНСТВО, МОЛИМ ВАС ДА НАМ КАЖЕТЕ НЕШТО ВИШЕ О ВАШОЈ ОФИЦИРСКОЈ КАРИЈЕРИ, О КОЈОЈ ЈЕ БИЛО РЕЧИ У КОНТЕКСТУ ВАШЕГ ИМЕНОВАЊА ЗА ЕПИСКОПА ВОЈНОГ. О ОДЛУЦИ ДА СЕ ОПРЕДЕЛИТЕ ЗА ВОЈНИ ПОЗИВ, А ОНДА И О ОНОЈ ДРУГОЈ, ДА СВЕ ТО ОСТАВИТЕ ИЗА СЕБЕ, И ПРИХВАТИТЕ ПРИЗИВ ДУХА СВЕТОГА ЗА МОНАШКИ ПОДВИГ НА СВЕТОЈ ГОРИ АТОНСКОЈ.

– Војни позив сам изабрао јер сам волео војску. Налазио сам ту себе. Завршио сам Војну гимназију, а касније и Војну академију, смер РВ и ПВО, након чега сам три године службовао као официр артиљеријско-ракетних јединица ПВО на систему „нева”. Управо сам током периода школовања у Војној гимназији у Београду имао прилику да се упознам са хришћанском вером. Једном приликом, док сам ходао из интерната према школи, приметио сам

неку цркву у шуми. Било је то време социјализма, када се није баш гледало благонаклоно на припадника војске који иде у цркву. Поготову на будућег официра. Зато се мој сусрет са Богом десио у једној скривитој цркви, у манастиру Ваведење Пресвете Богородице, где сам, као војни гимназијалац, први пут видео монахиње, за које нисам ни знао да постоје у Српској православној цркви. Сећам се да су ми се обраћале с љубављу и поштовањем, и, иако сам био млад, радо су са мном разговарале о вери, па сам се све дубље и дубље упознавао са духовним животом, за који сам раније мислио да се своди само на оно обичајно, „ваља се” или „не ваља се”. Био је то практично мој први унутарњи покрет ка Богу. За мене је веома значајан био и сусрет и упознавање са оцем Тадејем у манастиру Витовница. За младог човека који трага за Богом веома је важно да на почетку сусретне тако добар пример хришћанина. Већ тада сам у Војној гимназији, уз војну литературу, почео да читам и књиге о монашком животу, али сам, наравно, уписао и завршио Војну академију и службовао као официр.

А ОНДА СТЕ ДОНЕЛИ ВЕРОВАТНО НАЈВАЖНИЈУ ЖИВОТНУ ОДЛУКУ, ДА ВОЈНУ УНИФОРМУ ЗАМЕНИТЕ МОНАШКОМ РИЗОМ. И ТО У ХИЛАНДАРУ, НАЈВЕЋОЈ СРПСКОЈ СВЕТИЊИ.

– Одлука је била плод мог сазревања. Сећам се, у Хиландар је једном дошла група официра, и генералу који их је предводио била је зачуђујућа моја одлука да постанем монах, уместо да напредујем у официрској каријери. Помислио сам да је најбоље да му одговорим шаливо, али његовим, војничким језиком. „Господине генерале, добио сам прекоманду у Хиландар и променио вес. И униформу, наравно”. Он се насмејао јер му је одговор био симпатичан, а ја сам био срећан што нисам морао да му објашњавам моје унутарње побуде. Постоје и оне ствари које неки људи не могу да разумеју, па је најбоље да им објасниш њиховим језиком. Ако причаш са војником, најбоље је да му нађеш неки пример из војничког живота. С друге стране, нису то супротстављене стварности.

ТО КАЖЕТЕ ИМАЈУЋИ У ВИДУ ДА ВОЈНА И ЦРКВЕНА ХИЈЕРАРХИЈА ПОЧИВАЈУ НА СЛИЧНИМ ПРИНЦИПИМА СУБОРДИНАЦИЈЕ И ПОСЛУШНОСТИ?

Сведоци смо релативизације хришћанских вредности коју индиректно пропагира нови светски поредак, под изговором брисања разлике међу људима, па су нам често наметнуте антивредности које нису у духу нашег народа и наше традиције. Тешко је данас остати доследан својој традицији и култури

Имам потребу да кажем да мој одлазак из војске није био плод некаквог разочарања, већ духовног сазревања и, упрошћено речено, животне преоријентације, а дани у униформи остали су ми у лепом сећању

Ако ишта обележава и опредељује историју српског народа, онда је то наш однос према Косову и Метохији, које није тек некакав географски појам, већ симбол нашег опредељења за „божанско“ и као завет који постоји између нашег српског народа и Бога

– Могло би се и тако рећи. Свети оци највише примера у својим поукама о духовном животу узимају из војске и из медицине. Кад је у питању борба са силама зла, са демонима или са својим страстима, ту је актер војник, јер то је битка... Како победити себе или победити зло, ту имате сјајне примере из војничког живота. А излечити себе од неке слабости или духовне болести, то је већ медицина. Манастир је на неки начин устројен као касарна. Подсетићу вас, оснивач општежителног монашког живота је римски официр Пахомије Велики. Пошто је био изузетан аскета и подвижник, око њега се окупило доста монаха и ученика и појавила се потреба за организованијим монаштвом, за разлику од претходног, где су калуђери били усамљеници. И он први, практично према војним узорима, организује монашку заједницу као касарну. А био је то манастир. Такође, у књизи Светог Дионисија Ареопагита, он говори о небеској и црквеној јерархији. Каже да је устројство анђела на небу хијерархијско и набраја њихове чинове, које дели у три тријаде, спомињући исти принцип (тријаде) и на земљи – епископи, свештеници и народ. Дакле, и на небу и на земљи постоји поредак и свако се бави искључиво ствари-ма које су му поверене. Не може војник да се бави питањима којима се баве официри. Постоји јасна подела улога.

ДА ЛИ У ВАШОЈ ПЕРЦЕПЦИЈИ ХИЛАНДАР, НАКОН ГОДИНА ПРОВЕДЕНИХ У ТОЈ РИЗНИЦИ ДУХОВНОСТИ И СПАСЕЊА, ДАНАС ИЗГЛЕДА ИСТО КАО ШТО ЈЕ ИЗГЛЕДАО МЛАДОМ ИСКУШЕНИКУ КОЈИ ЈЕ СВАКОДНЕВИЦУ ЖИВОТА У КАСАРНИ ЗАМЕНИО БОРАВКОМ НА МЕСТУ КОЈИМ СУ ХОДАЛИ СВЕТИ САВА И СВЕТИ СИМЕОН МИРОТОЧИВИ?

– Моје виђење Хиландара и Свете Горе није се променило у односу на први сусрет с њима, али се променио начин на који могу то да изразим, јер постоје значајне наслаге искуства стеченог током мог боравка на том светом месту за које је у *Хиландарском тийику* Свети Сава записао да се с њим ниједно место на свету не може упоредити. Није ту само реч о лепоти него о ономе што доноси човеку који ту борави или га само посети. Реч је о благодати која се може осетити само на Атосу, иза кога стоје векови непрекидне молитве. Врт Мајке Божије, како називају Свету

Гору, вековима спаја небо и земљу. То место има посебно озарење одозго и људи који ту долазе, превасходно хришћани, могу да осете ту благодат јер су срцем отворени, а када сте срцем отворени, онда ту има просфора да делује божја благодат. Без тог „отварања“, ви сте на Светој Гори само туриста.

КАКО ПРАКТИЧНО ИЗГЛЕДА ТО „ОТВАРАЊЕ СРЦА“?

– Човек који посети Хиландар и прође макар један дневни циклус богослужења, од вечерње службе, преко оне која почиње дубоко у ноћи, па се продужава малтене до сванућа и завршава литургијом, на неки начин може да осети благодат тог места. Није довољно да видите само зидине, ову или ону икону, рукописну књигу или повељу неког владара. Хиландар у правом смислу, његов дух, доживљавао тек на молитви. Сећам се, у првој групи официра који су организовано посетили Хиландар био је и један пуковник који је на посебан начин доживео богослужења. Чак је и заплакао. Схватио сам шта се ту десило. Многи људи су крштени као бебе, или као деца, и онда током живота нису имали хришћанско васпитање, него су се у неком добу „обратили“, кад је, имајући у виду поменути пример, тај официр већ био у трупи. И онда је дошао у амбијент где се отворио за Господа. И шта се десило? Продејствовала је у њему она благодет са крштења и рекао је да је то нешто најлепше што је осетио. Добио си залог на крштењу који не делује механистички, он чека твоју слободу и твој одзив, отварање за Бога, да би почео да делује. Наша вера је вера слободе. Отварањем за Бога, долази до симфоније нашег бића са самим собом, а онда и са Богом. То је пут да човек осети лепоту живота и испуњеност.

ПЕРИОД ИСКУШЕНИШТВА У МАНАСТИРУ ОБИЧНО ТРАЈЕ ОКО ТРИ ГОДИНЕ, А ВИ СТЕ ЗАМОНАШЕНИ ВЕЋ НАКОН ГОДИНУ И ПО ДАНА.

– Игуман Мојсије је тако одлучио. Рекао је, он је био официр, он зна да слуша. Не треба му дуже време. Живот је провео у средини где постоји поредак и ред. Имало је то логике... Замислите, отишао сам са 15 година у Војну гимназију где постоје јасни односи старији – млађи, претпостављени – потчињени и свако зна своје место у том систему, а у принципу искушеништво је и процес који човеку помаже да схвати

Свети оци највише примера у својим поукама о духовном животу узимају из војске и из медицине. Кад је у питању борба са силама зла, са демонима или са својим страстима, ту је актер војник, јер то је битка... Како победити себе или победити зло, ту имате сјајне примере из војничког живота.

Свети оци нису могли да дефинишу све врсте греха јер су били ограничени и временом и искуством свог времена. Оно по чему човек нешто препознаје као грешно или штетно је поробљеност. Случај кад човек губи своју слободу. Поробљеност се данас, врло често, погрешно назива зависношћу.

које му је место у манастиру. Три године је заиста оптимално време да, психолошки, човек може да се преоријентише на тај нови начин живота. Сада, кад се тога присетим, схватим да, иако сам замонашен после годину и по дана, искрено, мој унутрашњи осећај био је да сам тек после три године заиста био спреман за монаштво, баш као што свети оци прописују као некакво правило или препоруку. Знате, живимо у свету годинама, имамо навике, пријатеље и све друго, и не може то преко ноћи да се промени тако што сте обукли мантију и постали други човек. Дуго је још тај стари човек био у мени. И, у правом смислу, године су потребне да победите тог старог човека у себи. Онога кога маме варљиве жеље. Сећам се, после три године једном сам изашао из манастира и имао сам дубок осећај да ја не припадам више оном свету од раније. Након три године тишине на Светој Гори. Додуше, сада се мало ствар променила, па и манастир има више возила и свега што доноси буку. У оно време имали смо само један трактор, звали смо га „јованка“, јер га је Јованка Броз поклонила Хиландару, и ја сам на том трактору и ушао у Хиландар. Приколица назад, даска и мраз. Био је децембар 1998, уочи Светог Николе. Наредне године у марту почела је НАТО агресија на нашу земљу. Тај период провели смо у молитви. То је био једини начин да помогнемо. Да призивамо Божији благослов.

ЗОВУ ВАС ДОСИТЕЉ ХИЛАНДАРАЦ. МОЖЕ ЛИ ТО ЈЕДНО БЕЗ ДРУГОГ? И ИМАЈУ ЛИ ТО СВОЈЕВРСНО „ПРЕЗИМЕ“ СВИ СРПСКИ СВЕТОГОРСКИ МОНАСИ?

– Света Гора има правило по коме монахи добија име по манастиру пострига, где је замонашен. Ако си постао монах у Хиландару, онда си Хиландарац, а ако си у Ватопеду, онда си Ватопеђанин, или ако си из Велике лавре, онда си Лавриота. И тај те назив прати до краја живота и када промениш манастир. То је као кад човек који се родио у фамилији Ђорђевић оде у Америку да живи. Он задржава своје презиме, наравно, где год да живи, јер је из те фамилије потекао и то је његова породица. Исто је и овде. Ту си рођен као монах.

СПОМЕНУЛИ СТЕ РАТ И МОЛИТВУ ЗА МИР... ДЕВЕДЕСЕТИХ СМО ИМАЛИ ПРИЛИКУ ДА СХВАТИМО КОЛИКО НЕСРЕЋЕ РАТНА ПОШАСТ ДОНОСИ ЧОВЕКУ. ШТА ЈЕ ТО ШТО ХРИШЋАНИН, ЧИЈЕ ЈЕ ДРУГО ИМЕ ПРАШТАЊЕ, МОЖЕ ОПРОСТИТИ, А ШТА НЕ?

– Не може се опростити онима који су убијали децу. То никако не укључује да их мрзите, наравно, ми никога не треба да мрзимо. Све личне увреде, ако је мене неко увредио или понизио, то увек могу да опростим. Али не могу да опростим насиље и злочине према заједници, злочине према нашем народу или ако неко хули на Бога, јер то превазилази мене. Тешко је да опростиш ако постоји бол мајке којој је неко убио сина. Нико од нас нема право да опрости злочин у Јасеновцу, поготову ако нема покајања. Да би добио опроштај, злочинац треба да искаже, исповеди своје покајање за своје злочине. Јер и свештеник кад исповеда верника, пре него изговори разрешну молитву, пита – Кајеш ли се за своје грехове?

А КОСОВО И МЕТОХИЈА?

– Ако ишта обележава и опредељује историју српског народа, онда је то наш однос према Косову и Метохији, које није тек некакав географски појам, већ симбол нашег опредељења за „божанско“ и као завет који постоји између нашег српског народа и Бога. Иако се као људи боримо и за ово земаљско царство које нам је Господ поверио, ипак, као хришћани, тежимо нечему већем и зато је за нас Косово веома

Данас се инсистира на индивидуализму, који собом носи и негативне последице, поготову ако је пренаглашен. У том облику он није хришћански јер хришћанство негује заједницу. Савремени начин живота човеку доноси отуђење. Људи се осећају усамљеним и то води у депресију. То је тај индивидуализам о ком говорим, који најчешће води ка усамљености, иако се представља као неко варљиво освајање слободе. Али то је лажна слобода, јер слобода без љубави и није слобода. Ако је дете васпитавано да је део заједнице, онда сасвим друкчије доживљава живот, учи се да воли и да буде срећно.

Војска и црква, та два стуба српске државности одувек су била спојена, а онда на силу одвојена

значајно. Оно је питање нашег постојања и идентитета. Не можемо заборавити светиње које имамо на том парчету свете српске земље натопљене крвљу наших предака, од којих ми потичемо. То значи да је оно натопљено и нашом крвљу и оно је за нас, баш као што ће и увек бити, светиња. Могу нам га силом узети, али оно ће за нас увек остати наше.

ДУХОВНИК СТЕ. ЉУДИ ВАМ ДОПАЗЕ НА ИСПОВЕСТ, ДЕЛЕ СА ВАМА ДОБРО И ЗЛО, ТРАЖЕ БЛАГОСЛОВ И ОПРОШТАЈ, КАЈУ СЕ... КАКО ВИДИТЕ ДУХОВНО СТАЊЕ НАШЕГ НАРОДА У ОВОМ ТРЕНУТКУ?

– Може се рећи да има пуно ствари које онеспокојавају. Многи људи нису изграђени, па су подложни да, након „бомбардовања” порукама, постану предмет пропаганде разне врсте. С друге стране, оскудица је добрих примера. Узори су веома важни. У војсци је одувек, баш као и сад, било важно да се негује лик војника. Важно је какав пример дајеш, јер ако су примери добри, људи се угледају на добро, а ако тога нема, препуштени су сами себи. Образовање има мисију да ствара свестрано образоване личности, широких погледа. Увек је тако било. Данас се инсистира на индивидуализму, који собом носи и негативне последице, поготову ако је пренаглашен. У том облику он није хришћански јер хришћанство негује заједницу. Једно „ја” тражи друго „ти”. Упућени смо једни на друге и имамо дужности и обавезе у заједници. Данас већ од малих ногу децу уче о њиховим правима, уместо да се потенцира да је срећа живети у заједници. Млади воле неке да припадају, да буду део породице, друштва. Да тој заједници доприносе, тиме што имају своју улогу. Дете превасходно треба градити као биће заједнице, а касније, са образовањем, учити га и његовим правима. Овако, у малом узрасту, можеш од њега да направиш егоисту, а тај претерани индивидуализам може да прерасте у саможивост, што води томе да једног дана буде незадовољан и несрећан. Ако је васпитаван да је део заједнице, онда сасвим друкчије доживљава живот, учи се да воли и да буде срећан. Сведоци смо релативизације хришћанских вредности коју индиректно пропагира нови светски поредак, под изговором брисања разлике међу људима, па су нам често наметнуте антивредности које нису

у духу нашег народа и наше традиције. Тешко је данас остати доследан својој традицији и култури.

ГРЕШИ ЛИ САВРЕМЕНИ ЧОВЕК ВИШЕ НЕГО РАНИЈЕ? КОЈИ СУ ТО ГРЕСИ КОЈИМА СМО НАЈВИШЕ СКЛОНИ У ДАНАШЊЕ ВРЕМЕ? ЈЕСУ ЛИ ИСТИ ОД ПАМТИВЕКА ИЛИ СЕ САПЛИЋЕМО НА НЕКЕ НОВЕ ПРЕПРЕКЕ?

– Суштински нема ту ништа ново. Можда су нови само начини и могућности. Својевремено ми је, као младом човеку, на ту тему говорио један монах. Свако има своје искушење. Ако си много говорљив, онда је то твоје највеће искушење или ако си гневљивац, стомакоугађач или блудник. Потпуно смо различити. Свети оци нису могли да дефинишу све врсте греха јер су били ограничени и временом и искуством свог времена. Оно по чему човек нешто препознаје као грешно или штетно је поробљеност. Случај кад човек губи своју слободу. Поробљеност се данас, врло често, погрешно назива зависношћу. Кажу болести зависности, а чини ми се да је правилније рећи поробљеност. Зависан сам од нечега што ми је природно потребно. Природа ми тражи да једем, пијем и спавам, и то су моје природне потребе. Од њих сам зависан. А ове друге пошасте, алкохолизам, наркоманија, коцка..., то су поробљености. Реч је о једној од одредница овог времена због које човек губи слободу. Савремени начин живота човеку доноси отуђење. Људи се осећају усамљеним и то води у депресију. То је тај индивидуализам о ком говорим, који најчешће води ка усамљености, иако се представља као неко варљиво освајање слободе. Али то је лажна слобода, јер слобода без љубави и није слобода. Права слобода је увек у заједници, јер ми смо друштвена бића и, као што сам већ рекао, једно „ја” тражи друго „ти”. То води испуњености човека, а испуњеност је у љубави. Где љубави нема, ту је празнина.

ИМА ЈЕ НА ЛИТУРГИЈИ КОЈА ЈЕ, ЧИНИ СЕ, ЧОВЕКУ ВАЖНИЈА НЕГО ИКАД...

– Љубав и радост се увек деле и служба је веома значајна, јер смо ми крштењем постали синови и кћери Божје. Зато нам је важна та врста освећења која нам се даје на литургији. Она припада само синовима и кћерима Божијим. Без тога смо као без онога без чега се не може живети. Као што

Сведоци смо релативизације хришћанских вредности коју индиректно пропагира нови светски поредак, под изговором брисања разлике међу људима, па су нам често наметнуте антивредности које нису у духу нашег народа и наше традиције. Тешко је данас остати доследан својој традицији и култури.

тело не може без ваздуха и без хране, тако је исто за живот душе потребна благодат божија, а то је освећење које ми добијамо кроз свету тајну причешћа на литургији.

ОВЕ ГОДИНЕ ОБЕЛЕЖАВАМО ДЕЦЕНИЈУ КАКО СЕ ЛИТУРГИЈЕ ПОНОВО СЛУЖЕ У ЈЕДИНИЦАМА И САСТАВИМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ. ПИТАМ ВАС КАО НОВОГ ЕПИСКОПА ВОЈНОГ, ДА ЛИ ЈЕ ВЕРСКА СЛУЖБА У ВОЈСЦИ ЗАЖИВЕЛА У ПУНОМ СМИСЛУ?

– Деценија је за нама и могли бисмо рећи да је, након скромних почетака, верска служба сада у једном развијеном облику. Од тренутка када је 2011. године потписан споразум са седам цркава и верских заједница, она сазрева. Не смемо заборавити да смо пола века били у социјализму, који је баштинио друге вредности, па су националне биле максимално потискиване зарад „братства и јединства”. Треба времена да се људи навикну. Духовно буђење не дешава се преко ноћи. Има свој ток. Срећом дошло је и до смене генерација и све више на сцену ступају оне које нису одрасле у времену социјализма и вредностима које је носио. Ми ћемо у новембру на пригодан начин обележити десет година од обнављања верске службе у Војсци Србије. О начину обележавања разговарамо са најзначајнијим људима из система одбране. Извесно је да ћу са свим

војним свештеницима служити литургију. То је тај богослужбени део, а у вечерњем термину уследиће свечана академија, у Дому Гарде највероватније. Свечаност ће, наравно, бити прилагођена и другим конфесијама, јер се верска служба у Војсци Србије односи и на друге признате цркве и верске заједнице. Сарадња са колегама је веома коректна и свако ради према својим правилима и прописима који регулишу верску службу.

НАКОН ДОЛАСКА СА СВЕТЕ ГОРЕ БИЛИ СТЕ ИГУМАН МАНАСТИРА СВ. ГЕОРГИЈА – ЋЕПИЈЕ У ИСТОИМЕНОМ СЕЛУ КОД ПАЈКОВЦА У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ. КАКО ЈЕ БИТИ НАСТОЈАТЕЉ СВЕТИЊЕ КОЈА ЧУВА ПОСМРТНЕ ОСТАТКЕ ВОЈНИКА ПОГИНУЛИХ У КОЛУБАРСКОЈ БИЦИ?

– После 20 година живота на Светој Гори, у манастиру Хиландар, по доласку у Србију, са dobrим људима обновили смо манастир који у својој цркви баштини кости колубарских војника. Њих око седам и по хиљада је ту сахрањено, од којих су четири и по хиљаде Срби. Ови други су били непријатељи на бојном пољу, а у ствари то више и нису. Веома сам задовољан јер је манастир за веома кратко време доживео процват. Долази много људи, па је светиња знатно напредовала, и по имању и као духовно средиште. ─

Примопредаји дужности епископа војног, између епископа нишког Арсенија и епископа липљанског Доситеја, 11. маја, присуствовали су министар Вучевић и генерал Мојиловић

У сусрет 11. Међународном сајму наоружања и војне опреме

ПАРТНЕР 2023

Предстојећи 11. Међународни сајам наоружања и војне опреме „Партнер 2023” биће одржан од 25. до 28. септембра на београдском сајму. Током четири дана више од 120 домаћих и иностраних излагача представиће своје производне програме, а биће организовани стручни форуми и панел дискусије на којима ће војни експерти моћи да прикажу достигнућа и идеје, те да размене искуства у области одбрамбене технологије.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Сајам наоружања и војне опреме „Партнер” током две деценије постојања бележи узлазни тренд по броју излагача, приказаних средстава, посетилаца, као и по публици-тету који добија у домаћим и иностраним медијима. Та манифестација почела је да се одржава 2004. године са скромна 23 излагача, а свако наредно издање било је боље од претходног. С временом је „Партнер” постао најзначајнији сајам наоружања и војне опреме у региону. За ово-годишњи сајам пријавило се више од 120 учесника.

Покровитељ „Партнера” је Министарство одбране Републике

Србије, организатор Београдски сајам, а суорганизатор „Југоимпорт – СДПР”. И ове године сајму је претходила конференција за штампу, на којој је укратко најављено шта ће све бити организовано на „Партнеру 2023”. Том приликом говорили су начелник Управе за одбрамбене технологије Сектора за материјалне ресурсе МО бригадни генерал Славко Ракић, помоћник директора Јавног предузећа „Југоимпорт – СДПР” за комерцијалне послове Александар Лијаковић и координаторка пројекта са Београдског сајма Љиљана Шошкић.

Генерал Ракић истакао је да Министарство одбране посматра „Партнер” као веома значајну прилику и важан механизам за презентовање нашој и светској јавности достигнућа у области истраживања, развоја и производње наоружања и војне опреме и одбрамбених технологија, као и потенцијала наше државе да се самостално брани.

– Развој нових борбених система за потребе Војске Србије био је динамичан последњих година и на то су утицале светске околности и усложњавање безбедносне ситуације у региону и свету – истакао је начелник Управе за одбрамбене технологије и то поткрепио примером: – Убрзан напредак бележи се од 2018. године од када је 188 средстава наоружања и војне опреме уведено у нашу војску, од којих је 52 из тзв. нулте серије, што значи да је одбрамбена индустрија Србије за тај тип средстава већ оспособљена да уђе у серијску производњу. А само од

претходног сајма „Партнер 2021” Војнотехнички институт и домаћа одбрамбена индустрија Србије развили су 66 нових средстава, од којих 21 „нулте” серије, које су успешно произведене.

Као резултат тог убрзаног и успешног развоја нове генерације средстава НВО, између два сајма са домаћом индустријом за потребе Војске уговорени су послови који превазилазе вредности уговора потписаних у двадесетогодишњем периоду до 2015. године. Само је у претходних месец дана Министарство одбране потписало са домаћим фабрикама уговоре за набавку наоружања у вредности од 6,2 милијарде динара, које ће у наредном периоду бити испоручено Војсци Србије. Са јавним предузећем „Југоимпорт – СДПР” домаћа индустрија потписала је још један уговор у вредности од три и по милијарде динара за потребе извоза, а до почетка сајма очекује се потписивање нових уговора у износу већем од четири милијарде динара. Све то је, како је рекао генерал Ракић, само део интензивираних процеса опремања Војске Србије наоружањем из домаће производње.

Јавно предузеће „Југоимпорт – СДПР” наступа на сајму у оквиру три своје пословне мисије: интеграције свих капацитета српске одбрамбене индустрије на светском тржишту, производње и развоја сложених борбених система, те опремања Војске Србије средствима из домаће производње и из увоза. Ефекти су видљиви свих протеклих година. Александар Лијаковић

„Партнер 2023” одвијаће се у халама 1 и 4, на отвореном простору, а први пут и у Хали 2А Београдског сајма. Концепт манифестације је промењен, па ће у Хали 1 излагати Министарство одбране са својим институцијама, и „Југоимпорт” са фабрикама наменске индустрије и кооперантима, а у халама 4 и 2А остали кооперанти „Југоимпорта”, самостални домаћи излагачи, еминентне стране фирме, заступници иностраних фирми. Прва три дана сајам ће бити затворен за публику и имаће пословни карактер, а последњег дана, 28. септембра, биће отворен за посетиоце.

је рекао да су као директну последицу наступа на „Партнеру 2021” имали два врло значајна партнера у Африци који су им донели уговор од око 30 милиона евра.

И ове године биће интегрисан наступ предузећа Одбрамбене индустрије Србије и њихових коопераната у производњи сложених борбених система и више од 50 одсто излагача на сајму наступиће под њиховим окриљем. Биће приказано око 50 средстава која припадају категорији сложених борбених система у разним варијантама – пет варијанти возила „милош”, неколико варијанти возила „лазар”, самоходни топ-хаубица НОРА М18 у неколико варијанти, средства артиљерије која су већ приказивали, а од којих су многа модификована, а биће и новитета у области артиљерије. Што се тиче премијера, ону сајамску имаће возило „милош 2”, које је већ било представљено на приказу „Гранит 2023” на аеродрому у Батајници 22. априла.

Осим институција Министарства одбране и компанија чији наступ интегрише „Југоимпорт – СДПР” на предстојећој сајамској манифестацији појавиће се и бројни други произвођачи наоружања и војне опреме из Републике Србије. Организатори очекују да буде присутан и већи број иностраних реномираних излагача и произвођача наоружања и војне опреме, и да сајам посети више званичних и пословних делегација.

Током четири сајамска дана биће традиционално организоване презентације, стручни форуми и панел дискусије на којима ће војни експерти моћи да прикажу достигнућа и идеје, те да размене искуства у области одбрамбене технологије. ■

На листи „Глобалне ватрене моћи“

НАПРЕДАК СРБИЈЕ

Резултати процеса модернизације Војске Србије, даља улагања и јачање капацитета система одбране кроз процес набавке нових средстава наоружања и војне опреме, за многе су највидљивији на војним вежбама, приказима и тактичко-техничким зборовима. Међутим, постоји још један показатељ који говори у прилог тези да се из године у годину овом процесу посвећује посебна пажња. Реч је о листи „Глобалне ватрене моћи“ (Global Firepower list – GFP), у оквиру које се од 2006. рангирају земље према њиховој способности за вођење конвенционалног рата. Наша земља тренутно заузима 58. место и водећу позицију у односу на државе настале распадом бивше Југославије.

Пише Владе РАДУЛОВИЋ

Ослањајући се на сопствени методолошки оквир, листа „Глобалне ватрене моћи” успостављена је 2006. године и тренутно представља јединствени аналитички приказ података војне моћи 145 држава и територија. Рангирање се врши према индексу моћи (PwrIdx), који се заокружује на четири децимале, при чему се индекс 0,0000 сматра максималним, односно савршеним, али недостижним према тренутној GFP формули по којој се врши прорачун. Што се коначни резултат пак више помера ка бројевима један, два, три и даље, то је земља лошије рангирана, па се и њена потенцијална способност вођења рата на копну, мору и ваздуху конвенционалним средствима сразмерно смањује. Илустрације ради, док од почетка анализирања и објављивања ранг-листе земаља није било промене на лидерској позицији (САД са индексом војне моћи 0,0712), на последњем месту често је било промена, тако да тренутно ову позицију држи Бутан са индексом моћи 6,2017. Ипак, важно је напоменути да методологија која се користи за израчунавање укупног коефицијента земље није истоветна методологији која се у оружаним снагама или ресорним министарствима широм света користи за израчунавање и анализу укупног релативног коефицијента ватрене моћи и способности наоружања и војне опреме, укључујући и појединачне групе наоружања и војне опреме.

И поред недостатака и ограничења, GFP листа представља добар почетни корак и показатељ развоја оружаних снага, али и полазну основу за оквирно, брзо и лако упоређивање војних капацитета различитих земаља

КРИТЕРИЈУМИ ЗА РАНГИРАЊЕ

Иако се током протеких 17 година временом повећавао број држава које су се нашле на овој листи, критеријуми и фактори који су разматрани приликом израчунавања њихове војне моћи нису се значајније мењали. Тренутно их има више од педесет и оквирно се могу разврстати у девет категорија: финансије, географија, људски потенцијал, ваздухопловна моћ, копнене снаге, поморске снаге, производња производа за крајњу употребу, природни ресурси и логистика. Следећи наведено у оквиру финансијског блока, разматрају се критеријуми, као што су паритет куповне моћи, девизне и златне резерве, спољни дуг и буџет за одбрану, док се у домену географије анализира укупна површина територије, дужина обале, дужина граница са суседима и дужина пловних путева.

У сегменту људског потенцијала разматрају се ставке као што су укупна популација, број војно способних становника, годишњи број стасалих регрута, број припадника активног и резервног састава, као и број припадника паравојних формација у које улазе и јединице попут наше жандармерије. На крају овог сегмента извршено је и разврставање укупног броја активних припадника кроз видове у оружаним снагама.

Сегмент наоружања подељен је по видовима, односно у три категорије и започиње освртом на средства ратног ваздухопловства. Листу критеријума предводи преглед укупног броја ваздухоплова, а затим се врши разврставање и квантитативни преглед борбених авиона,

односно ловаца и вишенаменских авиона са једне и бомбардера и јуришника са друге стране, транспортних авиона, авиона за обуку, авио-танкера за допуну горива у ваздуху и авиона за специјалне мисије. Последња два места резервисана су за укупан број хеликоптера и број борених хеликоптера који су посебно издвојени.

Снагу копнене војске предводи преглед броја тенкова, а затим следи број борбених возила пешадије и других оклопних возила (гусеничара и точкаша), самоходне и вучне артиљерије, као и број вишецевних ракетних лансера. Земље које имају ратну морнарицу у овом сегменту имају додатне критеријуме који се односе на укупан број свих пловила различитих депласмана и намена, као што су носачи авиона, носачи хеликоптера, разарачи, фрегате, корвете, подморнице, патролни чамци и миноловци.

На GFP листи наведен је и преглед производње производа за крајњу употребу, а листа се завршава критеријумима који се односе на природне ресурсе и логистику. Тако се у оквиру природних ресурса разматра производња и потрошња нафте, природног гаса и угља, дисбаланс између производње и потрошње, као и потврђене резерве ових енергената, док је у сегменту логистике, акценат на седам критеријума: укупан потенцијал у радној снази, број лука и аеродрома, укупна дужина путних комуникација, пруга и пловних путева, па чак и број великих трговачких бродова.

Међутим, и поред свих набројаних критеријума, врло често се у бројним анализама које се позивају на ову листу

Годишња GFP листа може се користити као додатни алат за праћење и анализу трендова на пољу одбране различитих земаља, а потенцијално и као једна од смерница у оквиру стратегијског планирања

могу пронаћи подаци који говоре да је на израчунавање коначне оцене моћи држава утицало „око 60 различитих фактора”. Разлог за то огледа се у најмање две ставке. Прво, поједини критеријуми, као што је укупна дужина пловних путева, помињу се више пута, односно у две категорије (географија и логистика), док са друге стране постоје спорења око разматрања фактора као што су нуклеарни арсенал (због фокуса који је на конвенционалном наоружању) или чланство у неком војном савезу.

Наиме, последње две ставке, иако се не налазе на попису фактора и критеријума, на крају чини се да ипак имају одређеног утицаја. Тако се нуклеарним силама, као и чланицама НАТО-а због могућности располагања средствима из заједничких ресурса, ипак дају додатни „бонус” бодови. Код других земаља ове ставке се једноставно не разматрају, па оне не добијају негативне бодове. Слично је и са земљама које немају излаз на море, јер непостојање ратне морнарице, расположивих снага и средстава не само да не носи негативне бодове већ се ови критеријуми не налазе на њиховој листи фактора. Због свега наведеног може се десити да се индекс моћи појединих земаља фор-

мира чак и на основу мање од педесет критеријума.

Но, ово је само прва тачка спорења истраживача и аналитичара. Она друга, чини се, много је значајнија и тиче се реалног бројног стања и средстава која се налазе у оперативној употреби у јединицама оружаних снага земаља које се анализирају. Будући да се информације добијају из јавно доступних база података, извештаја, претпоставки и других отворених извора, често је врло упитно да ли наведени подаци заиста одговарају стварном стању. Због тога је веома тешко дефинисати шта се од средстава налази у оперативној употреби, шта је у резерви, а шта је и у ком броју проглашено неперспективним и планирано за отпис. Отуда се ни ови критеријуми не узимају у разматрање приликом израде годишње ранг-листе. Ипак, у последње време чини се да аутори настоје да делимично одговоре на овај изазов, па се у сегменту наоружања испод сваке ставке наводи и допунска одредница „Readiness”, односно ниво спремности. Величина је исказана у броју ваздухоплова или копнених платформи који задовољавају америчке стандарде спремности, односно нивоа 75%, када је у питању ратно ваздухопловство и 80%, када су

у питању побројани системи наоружања копнене војске.

На крају, у разматрање се не узима, по мишљењу многих, још један веома битан сегмент, односно фактори који се не могу изразити квантитативно, већ квалитативно. Ту се, пре свега, мисли на ставке као што су ниво обучености снага, морал, борбено искуство, доктрина и стратегија, политичка стабилност, међународна позиција земље, регионална безбедност и друге варијабле. Међутим, и поред наведених недостатака и ограничења, GFP листа представља добар почетни корак и показатељ развоја оружаних снага, али и полазну основу за оквирно, брзо и лако упоређивање војних капацитета различитих земаља. У складу са тим, њен значај може се огледати кроз домен транспарентности (јер пружа одређени ниво увида у погледу војних способности различитих држава), али и кроз поље медија, будући да листа привлачи велику медијску пажњу и отвара простор за дискусију од далеког истока Азије до Јужне Америке. Као таква, у одређеној мери може утицати не само на мишљење јавног мњења већ и на потенцијалне политичке реакције и одлуке. Годишња листа GFP може се користити и као додатни алат за праћење и анализу трендова на пољу одбране различитих земаља, а потенцијално и као једна од смерница у оквиру стратегијског планирања.

РАНГИРАЊЕ У РЕГИОНУ

Посматрајући овогодишњу листу, у првих неколико места није било већих промена. Лидерску позицију и титулу најјаче војне силе имају САД, а затим следе Русија,

Кина, Индија, Уједињено Краљевство, Јужна Кореја, Пакистан, Јапан, Француска и Италија. Са друге стране, најслабије рангиране земље су Либериа, Сомалија, Молдавија, Бенин и Бутан.

Када је реч о региону и државама са којима се граничи Република Србија, очекивано најбоље рангирана је Румунија, која је са коефицијентом 0,7735 заузела 47. место на листи, док се наш други сусед, Мађарска, налази на 54. месту са коефицијентом 0,8643. Остале земље из окружења лошије су рангиране од Републике Србије, па је тако Бугарска одмах иза наше земље, на 59. месту са индексом моћи 0,9757, затим следи Хрватска на 69. месту (PwrIndx 1,2141), Словенија на 86 (PwrIndx 1,7261), Албанија на 91 (PwrIndx 1,8466), Северна Македонија на 108 (PwrIndx 2,1717), Црна Гора на 128. месту (PwrIndx 2,8704) и Босна и Херцеговина на 133. месту са индексом моћи 3,0788.

КОНТИНУИРАНИ УСПОН СРБИЈЕ

Република Србија у протеклих шест-седам година бележи готово континуирани успон на GFP листи, будући да је од 2017. и 83. позиције до данас напредовала за чак 25 места. Са индексом моћи 0,9571 наша земља тренутно се налази на 58. месту, а овом скоку највише је допринео процес модернизације Војске Србије, који је у основи био конципиран у три правца. Први се односи на набавку наоружања и војне опреме из производних погона компанија домаће обрамбене индустрије, други на набавку наоружања и војне опреме од

На GFP листи Бугарска се нашла одмах иза наше земље, на 59. месту са индексом моћи 0,9757, затим следи Хрватска на 69. месту (PwrIndx 1,2141), Словенија на 86 (PwrIndx 1,7261), Албанија на 91 (PwrIndx 1,8466), Северна Македонија на 108 (PwrIndx 2,1717), Црна Гора на 128. месту (PwrIndx 2,8704) и Босна и Херцеговина на 133. месту са индексом моћи 3,0788

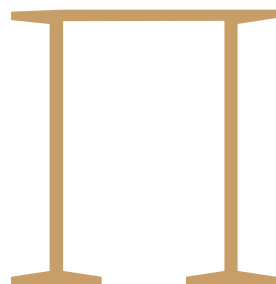
произвођача из иностранства, док је трећи подразумевао процес модернизације и осавременавања средстава која се већ налазе у употреби у јединицама Војске Србије. Међутим, поред ова три својеврсна стуба јачања наших оружаних снага, потребно је поменути и различите програме донација, који су не само учврстили позицију Србије на листи већ и допринели њеном даљем напредовању. Такође, наставак набавке различитих платформи и сложених борбених система домаће производње као што су „лазар“, „милош“, возила из програма „Застава Терво“ и ФАП, беспосадне земаљске платформе и даљински пилотирани ваздухоплови, те системи НОРА, ПАСАРС, додатно ће ојачати Војску Србије, а позитиван утицај на њену моћ имаће између осталог и наставак модернизације тенкова М-84, борбених возила пешадије М-80, самоходних хаубица „гвоздика“ и вишецевних самоходних лансера ракета „огањ“. У домену набавки из иностранства, у последњих неколико месеци акценат се може ставити на премијерно приказивање и успешно дејство по задатом циљу даљински пилотираних ваздухоплова СН-95 из Кине, али и недавну набавку 66 високомобилних вишенамених возила точкаша НММВВ из САД. Имајући то у виду, као и будуће набавке и неке раније уговорене аранжмане, може се очекивати додатни напредак наше земље и даље померање на годишњој GFP листи. ■

Уз Дан Мешовите артиљеријске бригаде
и Дан артиљерије

МОБИЛНОСТ ЈЕ ИМПЕРАТИВ

Од мукотрпног уковавања на ватреном положају до брзог и лаког поседања положаја и још бржег преласка у маршевски поредак, од одређивања координата ручно до беспрекорно тачних података добијених са беспилотних летелица, од издавања команди за гађање гласом до порука или мејлова — све те промене у развоју и тежње ка све мобилнијим и прецизнијим средствима пратиле су артиљерију као технички род. У Мешовитој артиљеријској бригади стара оруђа се чувају и поштују, перспективна модернизују, а са најсавременијим се освајају нове границе.

Пише Мира ШВЕДИЋ

рипадници Мешовите артиљеријске бригаде из Ниша, јединице којом командује пуковник Дејан Новаковић, реализовали су током јула на Војном комплексу „Пасуљанске ливаде” артиљеријска бојева гађања из самоходних топ-хаубица

155 mm НОРА Б52 М-15 и извели припремна и вежбавна гађања из спрегнутог топа 20 mm и митраљеза 12,7 милиметара. Одличне резултате постигле су послуге самоходних Нора гађајући са ватреног положаја „Пажарак” на циљеве на Великом Антравељу, удаљене 16–17 километара. Током извођења тих артиљеријских бојевих гађања тежиште је било на провери обучености приликом поседања елемената борбеног распореда, правовременом откривању и уочавању циљева, прорачуну и правилном заузимању елемената за гађање и раду послуга након издавања команде за гађање. Рад свих артиљераца био је правилан, тимски, прецизан и брз, а новопримљени професионални војници и старешине показали су да су потпуно обучени за реализацију додељених мисија у свим временским, земљишним и борбеним условима.

Тако би укратко гласио извештај са последњег изласка на терен нишких артиљераца. А ми смо се поводом Дана Мешовите артиљеријске бригаде и Дана артиљерије упутили у Ниш да видимо шта се још радило у тој јединици током протекле године. Разговарали смо са замеником команданта бригаде пуковником Слободаном Васиљевићем и старешинама из те бригаде.

ПОПУНА, ИНТЕГРАЦИЈА И УНИФИКАЦИЈА

Према речима пуковника Васиљевића, у јединицу је током године примљена још једна батерија 155 mm НОРА Б52 са шест оруђа, тако да је сада комплетан дивизион.

— Тренутно вршимо одабир, преобуку и попуна људима дивизиона 155 mm НОРА Б52. Он ће бити окосница бригаде у наредном периоду и све битне активности биће базирани на његовој употреби. У наредном периоду наставићемо са опремањем бригаде новим оруђима 155 mm НОРА Б52 и тим процесом

ће вучне варијанте НОРА 152 mm, које имамо, прећи у нижи степен развијености. То значи да ће тежиште бити на оруђима калибра 155 mm, која ће се ангажовати на свим приказима, здруженим вежбама и артиљеријским гађањима. Уз поменуте хаубице иде и пратећи програм средстава нововведених у наоружање. То су БОВ–КИВ, УПАРС, УПАОС, нове савремене метео–станице марке GRAWE. Увођењем свих наведених савремених средстава заокружујемо командно-информациони систем (КИС) средстава ватрене подршке, који је саставни део командно-информационог система Војске Србије.

Можемо да се похвалимо да смо по том питању ми артиљерци највише напредовали. И други родови су радили на увођењу КИС-а, али смо ми први кренули и озбиљније смо се њиме бавили — истакао је заменик команданта бригаде.

Он објашњава и новине у ракетној артиљерији. Лансери 128 mm „огњ” М77 тренутно се налазе у ТРЗ „Чачак” на модернизацији и завршетком тог процеса прећи ће у модуларни модел М18. Модернизацијом „огња” добиће се на повећању оперативних способности у смислу могућности коришћења разноврсних ракета са истог средства у зависности од потребе. То значи да ће са њега моћи да се лансира више типова ракета — „пламен С”, „град” 122 mm, ракета 128 mm класична или повећаног домета од 50 километара. Ракете су спаковане у измењиве модуларне лансере и стављаће се на лансер по потреби. Циљ је да се убрза процес пуњења оруђа, али и да се добије на рентабилности — за ближе циљеве користиће се ракете мањег домета, које су у суштини и јефтиније. Када се „огњеви” врате са модернизације, очекује се преформирање мешовитог артиљеријског ракетног дивизиона.

— Са истим бројем људи у бригади опслуживаћемо већи број средстава. Такође, тенденција је да се смањи број постојећих калибара у артиљерији — да се унифицира на основни калибар 155 mm и ракетни 128 mm. Поред тога, у неколико наврата организовали смо и извели обуку у пољским условима и извршена су артиљеријска бојева гађања са лицима која се оспособљавају да

би добила одређену специјалност за ту дужност, на самоходним Норама 155 милиметра.

Артиљерцима су за извођење бојевих гађања проблем неуређени положаји на Војном комплексу „Пасуљанске ливаде“. Иако им омогућавају гађање на максималном домету за средства НОРА Б52 од 40 km, са положаја Коњске пољане код Мозгова, да би извели гађања у MRSI режиму и остварили потребан домет, положај коме могу да приђу је „Пажарак“, а на њему савремена Нора наилази на тешко проходан каменити терен.

Пуковник Васиљевић каже да је током протекле године било доста терена, а јединица је била агажована и у превентивном размештају због кризе у нашој јужној покрајини – КиМ, ради превентивне заштите нашег живља у наведеном подручју. Многе од њихових вежби изводе здружено са осталим саставима војске – другим родовима и службама – с авијацијом, извиђачким јединицама из бригада КоВ, специјалним јединицама, са АБХО јединицама. Неки пут то ангажовање траје током целе активности, а некад само у близи тренуцима, кад се припадници других родова изненада појаве како би оплеменили обуку и приближили је ратним условима. Искуства у савременим сукобима у свету показала су значај артиљерије, али и још једну неопходну интеграцију.

Пуковник Слободан Васиљевић:
– У народном периоду тежиште у обуци биће нам у интеграцији артиљерије и даљински пилотираних ваздухоплова, како бисмо обучили наше људе и објединили обуку са другим саставима, првенствено са извиђачким јединицама КоВ-а. Њих бисмо обучили за навођење артиљеријске ватре како не бисмо морали да шаљемо наше извиднице. Од њих можемо да добијемо информације које су нам потребне за одређивање елемената за гађање, исто тако и за вршење коректуре када будемо гађали по тим циљевима.

– У наредном периоду тежиште је на обуци у интеграцији артиљерије и даљински пилотираних ваздухоплова, да бисмо обучили наше људе и објединили обуку са другим саставима, првенствено са извиђачким јединицама КоВ-а. Њих бисмо обучили за навођење артиљеријске ватре како не бисмо морали да шаљемо наше извиднице. Од њих можемо да добијемо информације које су нам потребне за одређивање елемената за гађање, исто тако и за вршење коректуре када будемо гађали по тим циљевима. Та интеграција се одвија на обострану корист – истиче пуковник Васиљевић.

Постоји још једна интеграција. У јединици воде бригу о интеграцији обуке, професионалног састава, војника на служењу војног рока, али и лица из резервног састава, која повремено плански позивају на одређене облике обуке. Од великог је значаја што у четири наврата добијају војнике на служењу војног рока, а који су специјалности метео-пилот-балонске, рачуначи, извиђачи у артиљерији и послужоци на хаубици 152 mm и на лансеру 128 милиметара.

ПОСЕБНОСТИ НОВОФОРМИРАНОГ ДИВИЗИОНА

Поглед са команде бригаде усмерили смо на дивизион самоходних топ-хаубица 155 mm НОРА Б52, како бисмо видели шта се у тој јединици

ради. Наш саговорник мајор Милан Микић командир је једне батерије у том дивизиону. Иначе, у Мешовотој артиљеријској бригади ради 15 година и све време био је на командним дужностима – шест година командир вода и девет година командир батерије. Почео је да ради 2008. на старим оруђима, а онда је 2016. био укључен у радни тим на ВТИ-у за модерни-

зацију артиљерије. Тада је кренула модернизација и вишецевних лансера ракета и обука у примени разноразних софтвера који се сада користе у том роду. Био је и на обуци коју је спроводило ЈП „Југоимпорт – СДПР“, где се обучавао на раду са новим системом НОРА Б52, а на дужности командира батерије налази се од првог дана фирмирања те јединице – од јуна 2020. године.

– Импоновало ми је што сам био члан тог радног тима. Тада смо имали подршку команданта бригаде и могли смо да одаберемо најбољи кадар из осталих јединица бригаде и то смо и урадили, јер је ова наша јединица имала перспективу. Самим тим нама је лакше да радимо са људима који су мотивисани и желе да уче. И ја сам многе ствари научио до доласка у нову јединицу. На тај начин одржао сам ниво знања које сам стекао на Војној академији. Нисам дозволио себи да многе ствари заборавим. Своје знање и искуство пренео сам на млађи кадар у мом дивизиону – истиче мајор Микић и додаје да је много терена било иза њих од 2020. године, а учествовали су и на многим приказима и вежбама. У почетку су имали доста застоја. – Није све зависило од технике, већ и од нас. Требало је време да се обучимо и научимо да радимо на тим новим средствима, да отклонимо неки застој ако се деси. Нису то били велики застоји, али у почетку нисмо ни то знали да решимо. Али сада могу да кажем да смо апсолутно обучени за отклањање скоро свих застоја на оруђима и да немамо баш никаквих проблема. Не дамо себи да заборавимо, стално учимо, вежбамо, усавршавамо се. А много се заборавља и треба стално да се кондиционирамо.

Добрим резултатима допринело је и искуство јер, како каже, за те три године испалили су толико пројектила колико неке јединице не испале за 20–30 година и сигурно су у прошле две године били активни шест месеци на терену.

На основу искуства његове батерије и рада дивизиона 155 mm НОРА Б52 види се и напредак рода артиљерије.

– Кад смо формиран, гађали смо аналогно, а сада је све то дигитализовано. Команде иду буквално без гласа. Све је преко порука, мејла, што скраћује поступак. Некада је требало да, ако имамо увежбану послугу, прође 5–6 минута од издавања команде до завршетка гађања тог циља и уништења, а ми смо током прошле године,

Мајор
Милан Микић

Потпоручник
Немања Радаковић

Старији водник прве класе
Александар Џунић

Водник прве класе
Милан Стојановић

када нам је била инспекција и кад се мерило време, то урадили 3–4 пута брже. Тачније, први пројектил је пао на циљ за 1 минут и 30 секунди. Осим тога, сада имамо и термовизијске камере, а имали смо и ноћна гађања. Гађали смо тако и раније, али много компликованије са осветљавањем циља, а прошле године ноћно гађање извели смо увезивањем са беспилотним летелицама ЦХ 95. Од њих смо добили координате циља и на основу њих гађали. И погодили смо циљ првим пројектилом. Раније сте за то морали да пошаљете извиђача барем на 3 km од борбене линије, а сада само пустите беспилотну летелицу – прича мајор Микић.

Наш саговорник подсећа и на то колико су некад трајале припреме за извођење гађања. Код класичне артиљерије, ако се не укопава, потребно је пола сата, а са новим средствима не више од пет минута. Сада се и лако открива ватрени положај радарима. На основу путање пројектила који се испљује, пресецањем се помоћу софтвера може одредити положај оруђа, а тиме оно постаје лака мета.

– Зато се и тежи ка томе да се не заузима класичан положај, него да свако одељење има своју мисију. Раније је батерија, као најмања јединица која гађа, морала бити на једном ватреном положају који се протезао од 300 до 500 метара, а размак између хаубица био је око 50 метара да бисмо могли да се чујемо, јер се команда издавала гласом. Сада оруђа Нора можете поставити у радијусу од 5 km – тако да једно друго не види, а да су међусобно увезани и да гађају. Свако оруђе може да гађа свој циљ, а могу и сва да гађају у исто време исти циљ у тзв. MRSI режиму. Предност таквог распореда је да кад

МЕЂУНАРОДНА ВОЈНА САРАДЊА

Мешовита артиљеријска бригада активна је и у међународној војној сарадњи. Крајем августа, одржана је видео-конференција са Националном гардом Кипра како би се договорили о заједничкој обуци у наредном периоду. Кипар је међу првим страним земљама које су купиле наша средства НОРА Б52.

непријатељ открије једно средство, није открио сва, а неисплативо је сва да гађа – истиче мајор Микић и каже да је важно да кадар буде добро обучен. – Ако гађамо покретан циљ и ако у првој секунди не испалимо пројектил, ништа нисмо урадили, циљ је отишао. Нове јединице захтевају да будемо професионалци – или си обучен 100 посто или ниси.

МЛАДОСТ И ИСКУСТВО

На младе се у јединици увелико рачуна. Прошле године су са Војне академије у бригаду дошла шесторица артиљераца. Тројица су распоређена у новоформираног самоходног дивизиона, двојица у 1. топовско-хаубички артиљеријски дивизион, а један у командни дивизион. Упознали смо потпоручника Немању Радаковића, који је сада на месту командира вода у самоходном топовско-хаубичком дивизиону. Каже да у бригади може доста да се научи кад се иде из дивизиона у дивизион и види и вучна и самоходна варијанта Нора, али и ракетна артиљерија.

– Нас тројица смо у предности јер радимо на новим средствима која ће још дуго бити у употреби у

Војсци. Лично имам већу мотивацију и занимљивије ми је да учим нешто ново него да се враћам на старо које је осамдесетих година уведено у употребу – истиче потпоручник Радаковић.

Он је своје ватрено крштење имао 15. јула на „Пасуљанским ливадама” када су извели поменуто артиљеријско бојево гађање из НОРА Б52. То му је било прво гађање из тог средства и, како каже, изузетно је задовољан.

– Гађали смо са ватреног положаја „Пажарак”. Стојао сам поред УПАРС-а и могао доста тога да научим од заменика командира батерије. Гађање из новог средства доста се разликује у односу на вучну варијанту из које сам гађао на Војној академији. Модернизовано је, лакше за рад, а гађање се изводи брзо. И сама припрема ватреног положаја је бржа. На „Пасуљанским ливадама” имамо ватрене положаје где је доста каменито и где припрема може да потраје ако се укопава вучна варијанта. Затим, командује се преко рачунара и све иде преко савремених система везе. А прецизност је, увезивањем са БОВ–КИВ, доведена до савршенства и више нема грешака. Осим тога, повећан је и домет средства у односу на вучну варијанту. Могу то да поредим јер сам радио и на старим средствима, али онај ко почне да ради са савременим средством, неће знати како је било пре, како се „пешке” радило.

Старе Норе ће имати своју улогу и даље, иако ће у перспективи кадар са њих прелазити у новоформираног дивизион.

Управо на тим средствима ради старији војник прве класе Александар Џунић, који је 20 година радио у ракетној артиљерији. Сада је на

дужности командира одељења у 1. топовско хаубичком артиљеријском дивизиону 152 mm, јединици која је годинама била један од носилаца активности бригаде. Међутим, иако сада примат преузима самоходни топовски-хаубички артиљеријски дивизион, старе Норе имају своју намену и улогу. Старији водник прве класе Џунић каже да су током јула опслуживали Војну академију и помогли да се кадети 3. и 4. године уведу у почетне дужности на местима командира вода, официра рачунача, командира командног вода, извршилаца гађања. Пре тога били су део вежбе на Пештеру, као ватрена подршка осталих јединица. Извршили су прошле и ове године гађања из уметнуте цеви, гађања бојевом муницијом 152 mm, на стандарним даљинама – 11, 12, 14 километара, у зависности од одабира положаја и извршења задатка.

Када говори о кадру, Џунић каже да је у његовој батерији посебно подофицирски кадар дугогодишњи, од 2010, и тренутно се врши смена генерација, све више долазе млади. А какви су ти млади?

– Што се тиче подофицирског кадра који се школује од лидера и показује велику жељу да остане у војсци и напредује, то су момци који су спремни, који знају, и коју имају високе оцене на својим дужностима. А млади професионални војници наставиће да раде добро само ако се правилно усмере.

ИЗВИЈАЧИ – ОЧИ ЈЕДИНИЦЕ

Водник прве класе Милан Стојановић, командир извиђачког одељења у самоходној топовско-хаубичкој артиљеријској батерији, био је заједно са мајором Микићем ангажован на бројним гађањима почев од оних опитних у Никинцима, преко трупних на Пештеру... Његов посао је да заједно са командиром вода и потребним бројем извиђача поседне осматрачницу командира батерије, да ту оријентише инструменте за рад, како каже „један кроз један”, да би погодили циљ и да води документацију о раду на осматрачници. Он уједно контролише рад извиђача и одређује циљеве заједно са командиром батерије.

ЗАШТИТА НА РАДУ И БАВЉЕЊЕ СПОРТОМ

У јединици се велика пажња посвећује заштити на раду и заштити од пожара због сложених средстава која користе. То су оруђа тешка неколико десетина тона, висока, габаритна, на којима могу да се повредe људи. У јединици се инсистира и на часовима физичке обуке и другим облицима физичког вежбања. Без изузетка – од највишег нивоа у бригади до војника. Сматрају да је то неопходно јер средства са којима раде нису лака и траже да човек буде оспособљен и тактички и технички, али и физички како би могао да изврши свој задатак.

А кад се циљ одреди, прорачунава и проверава исправност и шаље податке командиру батерије да их он шаље даље.

У раду користи савремену универзалну преносну артиљеријску осматрачку станицу УПАОС, која је увезана са ГПС и има телевизијску и термовизијску камеру.

– Када кликнемо на циљ, уређај одмах показује координате осматрачнице и правоугле и поларне координате. Поларне смо раније у раду са хаубицама 152 mm прерачунавали помоћу бусоле, а правоугле дигитроном, што је био дужи посао и требало нам је 5–7 минута док све поставимо, оријентишемо, проверимо, одредимо циљ. Сада нам треба највише минут и по. Кад нам је 22. јуна прошле године инспектор Главне инспекције показао циљ, први пројектил пао је за 1 минут и 30 секунди. А прецизност је била у центар. Није било поправке. Убудуће ћемо бити повезани са беспилотном летелицом и могли бисмо да гађамо два циља – један са УПАОС-а, а други који види беспилотна летелица – истиче водник прве класе Стојановић и додаје да су за успешан рад потребни врхунски обучени људи.

Запитали смо се на крају каква је улога извиђача у тој новој подели улога, где дрон може да буде претходница... Стојановић каже да су дронови одлични, али се без извиђача не може. Не запостављају се оруђа 152 mm иако су старија, а у случају ометања и НОРА Б52 не мора да прима сигнал преко ГПС. Постоји и аналогни начин припреме и извршења артиљеријског бојевог гађања. Тако старо чува ново. ■

Селективно летење у 252. школско-тренажној авијацијској ескадрили

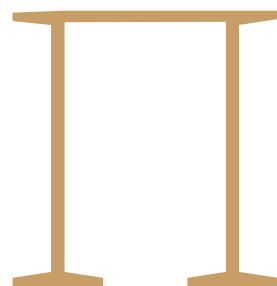
ВИСОКО СУ ЗВЕЗДЕ

Професија пилота борбеног авиона или хеликоптера, ма колико лепа и изазовна, није свима доступна. О томе ко ће после савладаних свих здравствених, психофизичких и других предуслова заиста сести у борбену летелицу РВ и ПВО и започети обуку, зависи првенствено од мишљења и одлуке наставника летења који с кандидатима за пилоте пролазе једномесечну селективну обуку, током које имају довољно времена и могућности да објективно, непристрасно, али и ригорозно, провере сваког од њих.

Пише Душан ГЛИШИЋ

Фото: Мина Петровић

оčetком прошле године јавност је била нема-ло изненађена позивом Министарства одбране за пријаву кандидата за Курс слушаца за резервне официре рода авијације, у коме се, под јасно дефинисаним условима, нудила

прилика за релативно брзо остварење једног од највећих снова – постати пилот борбеног авиона. Неверица у тако једноставан и брз улазак у кокпит авиона Ратног ваздухопловства Војске Србије била је појачана и сумњом да се за нешто више од шест месеци заиста може савладати све што кадети Војне академије, што теоријски, што практично, уче четири године. Полазницима који успешно заврше курс нудила се могућност да ступе у професионалну војну службу с чином потпоручника и наставе летачку обуку како би постали пилоти РВ и ПВО, био је јасан став Министарства одбране. Било је то први пут да се у Србији таква шанса масовније нуди младим људима оба пола, уз то са старосном границом до тридесет година.

Све се поновило и ове године, па су се многи младићи и девојке, који су тек завршили основне академске студије, можда баш не и факултет који су желели и волели, видели у улози пилота и решили да тестирају своје способности. Детаљнијим читањем огласа за пријем будућих резервних пилота сазнали су да их очекује ригорозна физичка и психолошка провера, односно бројни медицински прегледи и тестови физичке способности, као предуслов за пријем на курс. Како раније, тако и данас, они који желе да постану пилоти Ратног ваздухопловства треба да буду спремни на непрекидне и веома детаљне провере.

У међувремену број кандидата опадао је с повећањем броја негативних оцена лекарске комисије, не само оне основне, на Војномедицинској академији, већ и специфичне и знатно ригорозније на Ваздухопловномедицинском институту, који ће показати да ли особа која жели да се вине „међ облаке” у борбеном авиону или хеликоптеру то заиста и може, с обзиром на своје физичке и психичке

предиспозиције. Они који би после свега прошли високе лекарске критеријуме, одлазили су на основну падобранску обуку, где су, после „бесомучног љуљања, превртања и извртања на разним земаљским справама”, на крају и два пута скочили помоћу падобрана. Кад су и то прошли, нашли би се у 252. школско-тренажној авијацијској ескадри, опремљеној школским авионима „ласта” и „утва” и борбеним „супергалебом” Г-4. Управо у тој јединици затекли смо неке од девојака и младића који су након свега насмејани и орни сели у толико жељени авион и приступили једном од најпресуднијих корака у обуци за пилота РВ и ПВО. Додуше, тек почетном, односно селективном летењу кандидата за будуће официре Ратног ваздухопловства и пилоте.

КВАЛИТЕТНА СЕЛЕКЦИЈА ПРЕДУСЛОВ УСПЕШНЕ ОБУКЕ

Истичући да је јединица којом командује намењена за непосредну ватрену подршку јединицама Копнене војске, због чега у свом саставу има и борбени авион Г-4, мајор Дарко Јефтић рекао нам је да од одлуке наставника у јединици умногоме зависи остварење сна о пилотирању и будућност

младића и девојака опредељених за летачки позив.

– Поред нашег основног задатка, бавимо се и обуком кадета Војне академије за пилоте, а од прошле године и полазника усавршавања за резервне официре РВ и ПВО. Један од наших задатака је и процена кандидата за позив пилота. Свакако да то може да звучи сурово, али нема никакве дилеме да ће наши наставници, који током десет сати селективне обуке имају задатак да процене способности кандидата за пилоте, како међу кадетима Војне академије, тако и међу полазницима војностручног усавршавања за резервне официре РВ и ПВО, то учинити на најбољи могући начин. Како због кандидата, тако и због нас самих, јер ће они којима дамо одобрење за наставак обуке сутра бити наше колеге. Сви они су овде на истом испиту, исте их муке муче и кроз исте тешкоће и изазове пролазе. Зато је добро да су једни уз друге и да свакодневно размењују искуства која стичу на обуци – напомиње мајор Јефтић, додајући да кадети који прођу селективну обуку одлазе на Војну академију и школују се тамо до четврте године, када опет долазе у 252. авијацијску ескадрилу на летачку обуку. Полазници војностручног усавршавања за резервне официре авијације,

односно пилоте, на Војној академији похађају шестомесечни курс опште војне обуке, где стичу основна знања потребна официру Војске Србије, а онда се и они враћају на додатну летачку обуку, јер почетка нису промовисани у пилоте.

ПОД БУДНИМ ОКОМ НАСТАВНИКА

По успешном завршетку селективне обуке, после добијеног одобрења за наставак обуке за летача, ипак није још све решено. Од добијених оцена и мишљења наставника зависи да ли ће будући пилот бити упућен у борбену или теретну авијацију, на обуку за авион, или хеликоптер, или можда за управљање беспилотним летелицама. И то зависи од много фактора. О томе шта све гледају, проверавају, посматрају и оцењују наставници током селективне обуке и шта им је најважније сазнали смо од мајора Николе Станковића, командира Трећег авијацијског одељења, у коме се реализује селективна обука кандидата за пилоте.

– Селективна обука подразумева процену подобности кандидата који су прошли све потребне лекарске прегледе, пријемне за упис на Војну академију и све друге предуслове за бављење тако важном и одговорном професијом каква је пилотска. Током десет сати селективног летења проверавамо да ли могу да прате обуку у предвиђеном темпу и да остваре резултате који се од њих очекују. Обука за борбеног пилота траје годину дана на сваком сложенијем типу авиона и зато су наши захтеви знатно ригорознији од оних у цивилству. Уколико не одговоре високим критеријумима за борбеног пилота, то не значи да ти младићи и девојке не могу да постану пилоти цивилних ваздухоплова. Током селективне обуке наставник посматра кандидата у сваком тренутку, не само док је у авиону. Важно нам је његово понашање, начин размишљања, могућности реаговања у стресним ситуацијама, посматрамо их и за време одмора, обедовања, у слободним часовима. Важна је и њихова социјална интелигенција, жеља за дружењем, ниво емпатије коју имају, а уз све то процењујемо и психофизичке, моторичке способности кандидата за професију пилота. Оно што могу да науче, они ће савладати, али има нешто што не могу да науче, а то су, поред осталог, отпорност на стрес, понашање у кокпиту, способност да процене брзину авиона при слетању или растојање до земље, све су то неке од ствари на које кандидати, ма колико желели или се трудили,

Током селективне обуке наставник посматра кандидата у сваком тренутку, не само док је у авиону – његово понашање, начин размишљања, могућност реаговања у стресним ситуацијама. Посматра га и за време одмора, обедовања, у слободним часовима. Важни су социјална интелигенција, жеља за дружењем, ниво емпатије, а уз то процењују се и психофизичке, моторичке способности за професију пилота.

не могу да утичу. Све ми то видимо још на старту селекције. Нема ништа лепше од професије пилота, ми смо свесни њихове огромне жеље да остваре своје снове, али понекад је жеља јача од њих, не да им да се смире, да се концентришу, да хладнокрвно управљају командама. И то се одражава на њихов успех у селекцији. Кад савладају те почетне препреке, кандидати за пилоте јачају из дана у дан, на њима се види пораст самопоуздања, сигурности, жеље и способности да остваре оно што се од њих тражи – напомиње мајор Станковић.

ЗАХТЕВА СЕ СПРЕМНОСТ ЗА НЕПРЕКИДНО УЧЕЊЕ

Од наставника летења поручника Вука Мићуновића сазнали смо да је селективно летење јако напорно и да се, мада обухвата десет сати летења, обука протегне и на месец дана, све с циљем да кандидати савладају вештину извођења школског круга, да правилно полећу и слећу, уз неке основе акробатског, борбеног лета.

– Поред самог летења, обука обухвата веома детаљан, понекад и исцрпљујући рад на земљи, односно у техничкој учионици и такозваним боксовима, учионицама у којима кандидат за пилота са наставником пролази готово сваки покрет који ће учинити у кокпиту, за командама авиона. Важно је истаћи да будући пилоти током селективне обуке готово да немају времена за доколицу. И у тренуцима предах од њих се очекује да међусобно разговарају о искуствима стеченим током лета, о грешкама које су починили, о стрепњи с којом су се борили, о свему што их тишти током обуке која је, иначе, поступна и слојевита. Прве недеље кандидати сазнају више о техничким карактеристикама летелице, њеним особинама и могућностима, да би петог или шестог дана полагали испит о томе. Следеће недеље обављају земаљску припрему, односно раде на техници пилотирања, на свим оним покретима које ће учинити у ваздуху. На земљи се увежбавају претполетни преглед, улазак у авион, везивање, покретање мотора, полетање, одлазак у зону лета, рад у зони итд. Најважније је у том периоду да савладају полетање и слетање, као и заокрете, школске кругове, али и све остало што их очекује по повратку, односно по слетању. Тек у трећој недељи обуке почињу с летењем, први лет је информативан, други и трећи су режими, да кандидат покуша да самостално узлети и слети, па даље. Све то време је под будним оком наставника који оцењују сваки његов покрет. На крају, од њих

се очекује да остваре шест везаних школских кругова, након чега доносимо процену о способности кандидата за пилота. Наравно, полагају и практични и теоријски испит – рекао је поручник Мићуновић.

ЖЕЉА ЈАЧА ОД СТРАХА

Једна од девојака које су се определиле за војностручно усавршавање за резервне официре авијације, и која је у међувремену прошла све провере и падобранску обуку, Јелена Стевић, истакла је да се сваким даном обуке, а посебно сваким сатом проведеним у авиону, осећа све моћније и сигурније. Тај осећај победе који је обузме у ваздуху, за командама школског авиона не може се описати речима. Ипак, каже, иако је завршила Биолошки факултет, много је привлачнији позив летача.

– Завршила сам Биолошки факултет, волим природу и њене законитости, а пилотски позив на крају није далеко од тога, само на други начин. Моја прва жеља била је Војна академија, коју нисам на време уписала, па је биологија била други избор. Кад се појавио оглас у коме се нуди могућност да будем пилот, а у међувремену сам дипломирала, оберучке сам је прихватила. Иако морам да кажем да сам одмале наувек имала страх од висине. Људи не могу да

верују да сам учинила овај избор, али изгледа да је моја жеља да будем пилот јача од страха. Важно је само добро се концентрисати, слушати наставника и обавити квалитетне припреме на земљи. Што се боље припремимо на земљи, сигурнији смо у ваздуху и лакше управљамо авионом. Али, на земљи морамо све да прођемо, најпре у глави, а затим и практично. То је оно што нам наставници стално понављају. Има доста и домаћих задатака који нам помажу да лакше савладамо како теорију, тако и поступке у авиону. Надам се да ће све добро да прође, да ћу успешно да одговорим на све захтеве наставника који су се показали као веома

СНОВИ СЕ ОСТВАРУЈУ

Потпоручник Милан Шарић, са завршеним Факултетом физичке културе, донедавно је радио као кондициони и фитнес тренер. Завршио је Курс за резервне официре авијације, за који се пријавио прошле године, чим је Министарство одбране пружио ту могућност знатно већем броју младих људи којима је у срцу војни позив. И није зажалио. Од првог дана обуке, како у 252. школско-тренажној ескадрили на аеродрому у Батајници, тако и на Војној академији, где је стицао основне војне вештине, пружао је максимум. И у учионицама и кабинетима, где су обрађивани теоријски садржаји и на логоровањима у савлађивању посебних облика наставе.

– После опсежних вишедневних медицинских прегледа на Војномедицинској академији и проласка центрифуге у Ваздухопловномедицинском институту, отишли смо у Ниш, на основну падобранску обуку, где смо имали два падобранска скока. То је искуство које никада нећу да заборавим, баш као и селективно летење на аеродрому у Батајници. Сигуран сам да нико од пилота, чак и они који иза себе имају године искуства, не заборављају те прве часове лета извршене током селективне обуке. Најтеже и најстресније је то што не знаш да ли поседујеш све оне психофизичке карактеристике које летачи треба да имају, да ли ћеш одрадити све онако како од тебе захтева наставник летења. Кад сам то прошао, знао сам да сам близу остварења давнашњег сна. И сада, док сам на летачкој обуци на „ласти“, осећања су сасвим другачија него тих првих дана селекције. Тих десет сати налета на „утви“, које сам обавио током селекције, били су најважнији и најнеизвеснији дани у мом животу – каже потпоручник Шарић.

Кад је то успешно завршио, упућен је на Војну академију, где је, заједно с другим полазницима Курса за резервне официре прошао општу војну обуку, а затим и специјалистичку за официре авијације, да би се, после свега, поново нашао у 252. ескадрили, на обуци из основног летења.

– После тога сам примљен у стални радни однос као потпоручник Војске Србије. Сада, после само годину дана или нешто више, од почетка стручног усавршавања, односно обуке за официра авијације, дакле пилота, питам се како је могуће да ми се живот за тако кратко време из основа променио. Свакако да сам имао и среће, да је могло бити и другачије, посебно због здравствених и безбедносних провера које је требало задовољити, а на које не можеш да утичеш, али је чињеница да се снови остварују само ако од њих не одустанеш у неком тренутку. Ја нисам одустао и настављам даље. Свестан сам да је обука за пилота дуготрајна и непрекидна, увек актуелна и изазовна и да је на мом путу до звезда још много учења, испита и провера. Осећам, ипак, да сам им, са сваким летачким сатом, све ближи – рекао је потпоручник Милан Шарић.

објективни и жељни успеха, баш као и ми кандидати, што ме у старту охрабрило. Верујем да ћу успети у намери да постанем потпоручник авијације – рекла нам је Јелена Стевић.

Никола Тадић је кадет Војне академије, који је, поред лекарског прегледа обавезног за све и пријемног испита из математике и физичке обуке, прошао детаљнији вишедневни лекарски за пилота у Ваздухопловномедицинском институту, а затим и падобранску обуку са два скока, да би

приступио селективној обуци.

– Остала је она најважнија, провера способности за пилота борбеног авиона. Свако ко прође селективну обуку каже да му је то био најнеизвеснији период обуке за пилота – рекао је Тадић и додао да се нада успеху, баш као и његова старија колегиница Јована Митровић, која је Војну академију уписала прошле године и сада променила смер. ■

Центар за обуку логистике

ВЕШТИНЕ КОЈЕ ЖИВОТ ЗНАЧЕ

Са сваком генерацијом војника на добровољном служењу војног рока, обучених у Центру за обуку логистике, логистичке јединице Војске Србије јаче су за одређени број техничара, куvara, пекара, болничара, возача борбених и неборбених возила, точкаша и гусеничара, механичара за различите врсте борбених система, наоружања, муниције и минско-експлозивних средстава...

Пише Душан ГЛИШИЋ
Фото: Андрија Гавриловић

Иако су јединице Центра за обуку логистике размештене у три гарнизона, у Крушевцу, Краљеву и Нишу, у Команди, смештеној у крушевачкој касарни „Цар Лазар”, редовно истичу да све оне, повезане најважнијом делатношћу коју обављају, а то је обука припадника логистике за специјалности техничке, интендантске, саобраћајне и санитетске службе, ма где биле, „дишу као једна”. То и не чуди ако знамо да су задаци које обављају и бројни и одговорни и да веома често „живот значе” другим јединицама Војске Србије. Центар за обуку логистике, наиме, планира, организује и реализује стручно-специјалистичку обуку војника на добровољном служењу војног рока, ученика Средње војне школе, кадета Војне академије и Медицинског факултета ВМА и лица из резервног састава која нису служила војни рок са оружјем, као и усавршавање професионалних војника, подофицира и официра из сталног и резервног састава за више од двадесет војноевиденционих специјалности службе логистике неопходних у свакој војсци.

– У јединицама Центра за обуку логистике у Крушевцу реализује се обука различитих врста кадра за 18 специјалности техничке и три специјалности интендантске службе, у Краљеву обучавамо припаднике саобраћајне службе за две специјалности и у Нишу припаднике санитетске службе, такође за две специјалности. Наша најважнија активност, односно мисија Центра за обуку логистике, свакако је обука, односно унапређење функционалних способности Центра за обуку логистике и доградња способности за реализацију индивидуалне стручно-специјалистичке обуке. Циљ обуке је стварање самоувереног и дисциплинованог војника који је физички способан, добро мотивисан, обучен у основним вештинама и који поседује квалитете борца да преживи на бојном пољу и извршава задатке као члан посаде или тима. За извршавање тих задатака Центар је опремљен одговарајућим капацитетима, како кадровским, тако и материјалним, захваљујући чему смо у прилици да реализујемо и обуку кадрова Министарства одбране и Војске Србије, односно цивилних институција Републике Србије и лица из страних оружаних снага – рекао је начелник Одсека за обуку потпуковник Ивица Савић.

ВЕШТИНЕ СЕ СТИЧУ НА ЛОГОРОВАЊУ

У саставу Центра за обуку логистике су Команда, командно одељење, батаљон за обуку саобраћајне службе и чете за обуку техничке, интендантске и санитетске службе, у којима је у току оспособљавање војника генерације „јун 2023” за логистичке дужности у јединицама Војске Србије. У Касарни „Цар Лазар” недавно је реализовано и њихово стационарно логоровање, на коме су војници интендантске и техничке службе стицали најважнија знања о раду у теренским условима.

У чети за обуку припадника интендантске службе истичу да су услови за оспособљавање војника на добровољном служењу војног рока, као и професионалних припадника Војске Србије за специјалности куvara, пекара и хидротехничара, веома добри и да, поред добро опремљених учионица и кабинета у којима стичу опсежна теоријска знања, у непосредној близини касарне постоји и веома квалитетан полигон на коме увежбавају неопходне практичне вештине.

– У Крушевцу реализујемо различите нивое обуке и курсеве на којима, поред војника на добровољном служењу војног рока, оспособљавамо и професионалне војнике, кандидате за подофицире, подофицире и официре других специјалности које добијамо из јединица којима недостају професионалци интендантских специјалности. Поред основне обуке овде реализујемо и више нивое

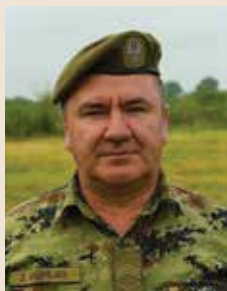

Потпуковник
Ивица Савић

Капетан
Александар Рајковић

Старији водник
Дејан Андрејић

Војник
Софија Сремчевић

оспособљавања за различите категорије припадника Војске Србије – истакао је капетан Александар Рајковић, а старији водник Дејан Андрејић, инструктор куварства, представио нам је куварске екипе које су на полигону „Равњак” обучаване за припремање јела на терену.

– Током вишедневне обуке на стационарном логоровању користимо покретне кухиње различитог капацитета, помоћу којих се јела припремају тако да задовоље све органолептичке услове и испоштују захтевани ниво квалитета. Неретко се догађа да су тако зготовљена јела знатно укуснија од оних у касарни. У сваком случају логоровање је традиционално једна од најзанимљивијих активности током стручно-специјалистичке обуке војника на добровољном служењу војног рока – сматра старији водник Андрејић.

Поред будућих куvara и пекара, на логоровању су своје вештине усавршавали и војници хидротехничке специјалности, па је тако војник Софија Сремчевић из Београда, после теоријске обуке, своје практично оспособљавање наставила на полигону „Равњак”,

где нам је представила филтере за пречишћавање барске, језерске и изворске воде од различитих нечистоћа, радиоактивних материја или убојних средстава.

Центар за обуку логистике је од почетка маја 2007. године у саставу Команде за обуку. Формирала га је Управа за логистику Генералштаба ВС од Позадинског центра и пет наставних центара.

Тако су у Центар за обуку логистике ушли 186. технички наставни центар, 414. интендантски, 512. санитетски, 125. саобраћајни и 40. ветеринарски наставни центар. У међувремену је Ветеринарски наставни центар издвојен из Центра за обуку логистике.

– Током четвородневне практичне обуке на овом стационарном логоровању научили смо да користимо филтере за пречишћавање различитих могућности и капацитета, уверили се у њихову ефикасност и отклонили првобитне сумње у њихове могућности. Вера у средства којима располажемо свакако је веома битан чинилац успешног извршавања сваког задатка – рекла је Софија Сремчевић.

ПОСЛЕ СВАКОГ РЕАЛИЗОВАНОГ КУРСА СВЕ ЈАЧЕ ЛОГИСТИЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ

У Команди Центра за обуку логистике рекли су и да војници на добровољном служењу војног рока током стручно-специјалистичког оспособљавања, које траје шест недеља, у посебно опремљеним кабинетима, у теренским условима и на борбеним и неборбеним средствима, пролазе теоријску и практичну обуку за извршавање разних задатака из домена логистичких служби, за шта и у Крушевцу и у Краљеву и у Нишу имају веома добре могућности и довољно времена за усвајање свих потребних знања и вештина, како о опслуживању и основном одржавању наоружања и војне опреме, тако и о дужностима и задацима опште логистике, здравственог збрињавања и транспорта.

По завршеној обуци, напомињу инструктори, војници пролазе дводневну евалуацију, односно проверу оспособљености и одлазе у јединице Војске Србије, где обављају делатности за које су се обучавали. Са сваком генерацијом војника на добровољном служењу војног рока, обучених у Центру за обуку

логистике, наше логистичке јединице јаче су за одређени број електромеханичара, куvara, пекара, болничара, возача борбених и неборбених возила, точкаша и гусеничара, механичара за различите врсте борбених система, наоружања, муниције и минско-експлозивних средстава...

Обучавање војника на добровољном служењу војног рока, који им долазе четири пута годишње, није њихов једини задатак. Поред тога, у Крушевцу, Краљеву и Нишу реализују се и различити курсеви за професионалне припаднике Војске Србије, али и иностраних армија, као и за цивиле из различитих структура. Сваке године у јединице Центра за обуку логистике на практично оспособљавање долазе кадети Војне академије и Медицинског факултета ВМА и ученици Средње војне школе који у посебним, теренским условима стичу знања која им кабинети не могу дати. Један од курсева који се у Центру за обуку логистике редовно реализују свакако је и курс напредне прве помоћи за официре, подофицире и цивилна лица на служби у Војсци Србије, који се у оквиру својих редовних дужности не баве ургентним медицинским збрињавањем. Али га је добро познавати, бар у основној мери. Баш као и основне вештине у гашењу пожара.

Циљ обуке у пружању прве помоћи био је унапређење постојећих знања и

стицање вештина и способности за ефикасно и безбедно збрињавање повређених на месту несреће, уз употребу савремених санитетских средстава. Полазници вишедневног курса су теоријски и практично оспособљавани за примену процедура од процене, преко тријаже, извлачења повређеног у безбедну зону, прегледа пацијента по контролној листи и указивања прве помоћи, до евакуације ваздушним путем.

У оквиру припрема за учешће у мировној операцији Уједињених нација у Либану део припадника Војске Србије прошао је у јединици Центра за обуку логистике у Краљеву, односно у батаљону за обуку саобраћајне службе, допунску обуку за управљање теренским моторним возилима. У првом делу оспособљавања, реализована је теоријска и обука у вожњи на јавним путевима, да би потом уследио најсложенији део – управљање возилом у теренским условима на полигону „Берановац”. Полигон је изграђен по стандардима Уједињених нација и на основу искустава припадника Војске Србије из мировних операција.

Обука у вожњи теренских моторних возила је обавезан део свеобухватних припрема припадника Војске Србије који се у мировним операцијама ангажују на позицијама војних посматрача, штабних официра и возача. ▀

У јединицама Центра за обуку логистике у Крушевцу реализује се обука различитих врста кадра за 18 специјалности техничке и три специјалности интендантске службе

Центар АБХО

ПРИЗНАТИ БРЕНД ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Специфичност Центра АБХО свакако је реализација обуке са токсичним хемикалијама са Листе 1, раније познатим као бојни отрови нервно-паралитичког дејства и са затвореним и отвореним изворима јонизујућих зрачења, како за потребе АБХ службе Војске Србије, тако и за припаднике страних оружаних снага и организације за забрану употребе хемијског оружја OPCW

Пише Душан ГЛИШИЋ
Фото: Андрија Гавриловић

Једна од јединица с дугом и веома препознатљивом традицијом у Војсци Србије свакако је крушевачки Центар атомско-биолошко-хемијске одбране, у саставу Команде за обуку Војске Србије, намењен за реализацију различитих врста и нивоа обуке и других задатака из области АБХО, који наставља традицију некадашњег Школског центра за оспособљавање „абехајаца”. Његова изразито успешна ефикасност у образовању припадника јединица АБХО, како Војске Србије, тако и оружаних снага страних армија и организација УН за забрану хемијског оружја, одавно га је издвојила као једног од најцењенијих српских, не само војних, брендова.

Једна од најважнијих активности Центра АБХО, као јединице Команде за обуку, свакако је индивидуална стручно-специјалистичка обука војника на добровољном служењу војног рока, али и усавршавање, како професионалних војника, тако и подофицира и официра из сталног и резервног састава, за специјалности АБХ службе. Поред тога, један од задатака Центра је практично оспособљавање кадета Војне академије и Медицинског факултета ВМА, као и лица из резервног састава која нису служила војни рок с оружјем.

НЕВИДЉИВ, НЕЧУЈАН И ВЕОМА ОПАСАН НЕПРИЈАТЕЉ

У Касарни „Цар Лазар” и на Војном комплексу „Равњак” у Крушевцу је, средином августа, у склопу индивидуалне стручно-специјалистичке обуке војника на добровољном служењу војног рока и основног курса за подофицире, реализовано њихово вишедневно стационарно логоровање, током којег су увежбавали потребне вештине и практично усавршавали богато теоријско знање стечено у изузетно опремљеним кабинетима и учионицама Центра. Истичући да је непријатељ против кога се боре припадници јединица АБХО невидљив и нечујан и због тога посебно опасан, мајор Горан Станојевић, командир тима за НРХБ заштиту у чети за обуку, усавршавање и евалуацију у Центру АБХО, истакао је да се у обуци војника на добровољном служењу војног рока, професионалних војника и будућих подофицира велика пажња поклања и теорији и пракси.

– Кад је реч о основном курсу за подофицире, важно је рећи да им се од почетка оспособљавања наглашавају опасности против којих се боре и инсистира на правилности у раду са средствима и уређајима

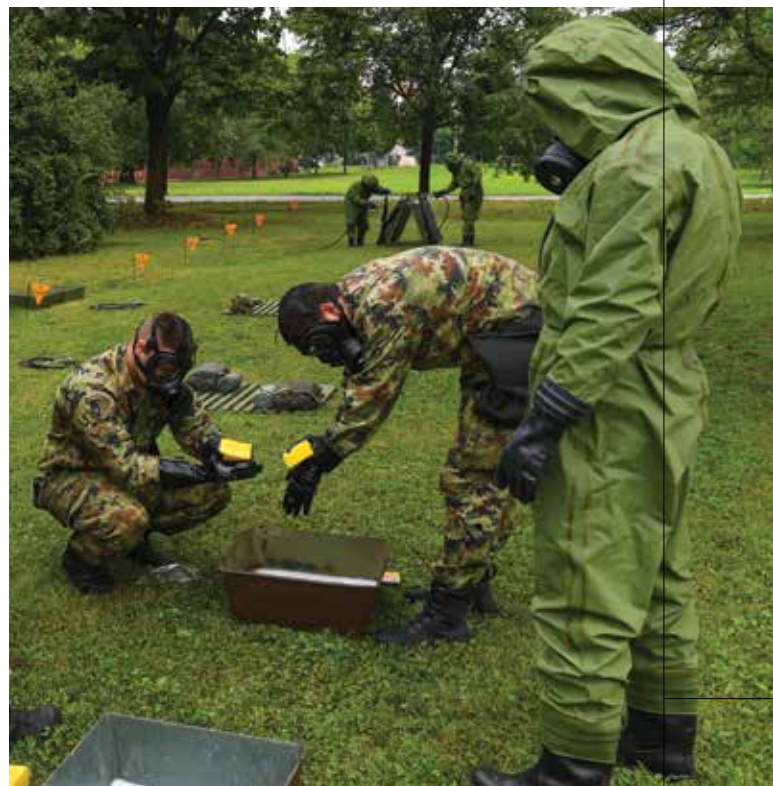
У периоду од 2015. до 2023. реализовано је 215 различитих врста обуке, курсева и других облика усавршавања, односно програма образовања и обучено више од 2.400 лица, од којих је из Србије било око 1.200. У обучавању у Центру, кад је реч о међународној војној сарадњи, до сада су учествовали припадници оружаних снага из 97 земаља из свих региона света, што на најбољи начин илуструје углед који Србија и њена војска уживају у свету нуклеарне, хемијске и биолошке заштите.

ма које користе у процесу заштите људи и деконтаминације наоружања и војне опреме. У уређеном простору за деконтаминацију техничких средстава, током логоровања, још пре него што пређу на тактику АБХО службе, пролазе све оне сегменте обуке које касније изводе у јединици с војницима. Циљ овог дела практичне обуке је да се оспособе за правилно извођење свих радњи и поступака у реализацији обуке с војницима и да с пуно сигурности и поверења користе заштитна средства која су им на располагању – истакао је мајор Станојевић.

На другој страни логорског простора, у лабораторијској станици, у оквиру које су формиране хемијска и радиолошка лабораторија, потпоручник Кристина Меић са војницима на добровољном служењу војног рока, ВЕС лаборанти, обавља квалитативне анализе материјала достављеног с терена и мери дозе зрачења предмета које су им донели извиђачи. На тај начин војници се, каже, упознају с практичним радом лаборанта и његовог помоћника, средствима која користе, значају посла који обављају и одговорности-ма које њихове дужности подразумевају.

НАЦИОНАЛНИ ПАРТНЕРСКИ ЦЕНТАР

Центар такође реализује усавршавање и обуку припадника страних оружаних снага и цивилних установа, као и обуку, курсеве, школовање кадета Војне академије. Због своје ефикасности и високог квалитета обуке

и усавршавања, као и због јединствених капацитета којима располаже, Центар АБХО, чије се јединице, односно Команда, чета за обуку, усавршавање и евалуацију и мешовита чета за подршку обуке и усавршавања, налазе у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, већ десет година има статус партнерског центра за образовање и обуку.

– Центар АБХО је носилац обуке и других разноврсних облика образовања и оспособљавања из области атомско-биолошко-хемијске обране, чија актуелност и значај не опадају ни деценијама од оснивања. Када говоримо о Центру за обуку АБХО, често помислимо на велики број веома успешно и квалитетно реализованих активности у области међународне војне сарадње, али у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, где је стационаран, реализују се и бројни други задаци, због којих је израстао у национални центар. У нашем центру обучавају се припадници Министарства одбране и Војске Србије у области АБХ службе, за чије потребе реализујемо обуку и сертификацију војника на служењу војног рока и професионалних војника АБХ службе, као и обуку и сертификацију војника других родова и служби за допунски вес АБХ службе. Такође, ту се реализује обучавање резерв-

Центар АБХО је свакако бренд Војске Србије, који је препознатљив у свету пре свега због реализације обуке са реалним хемијским и радиолошким агенсима. Сарадња са међународном организацијом за забрану хемијског оружја OPCW је веома дуга. До сада је у Центру АБХО обучавано више од 600 инспектора Уједињених нација за контролу хемијског оружја свуда у свету.

них састава јединица АБХ службе, обука кандидата за подофицире АБХ службе кроз више курсева и преквалификација подофицира других родова и служби у АБХ службу – истиче пуковник Сибин Динчић, који је Центар АБХО водио више од пет година.

БОГАТА САРАДЊА СА ЦИВИЛНИМ УСТАНОВАМА

У Центру истичу да, поред припадника Министарства одбране и Војске Србије, обучавају све више лица из цивилних структура, као што су припадници РХБ Цивилне заштите Сектора за ванредне ситуације, који се у Крушевцу обучавају од 2015. године. Важан сегмент у развоју Центра АБХО, као националног центра, несумњиво је сарадња са свим релевантним институцијама у земљи, манифестована и потписаним уговорима о дугорочној сарадњи са ИНН „Винча“ и са Академијом струковних студија Шумадија, некадашњом Високом техничко-технолошком школом из Крушевца. Према речима новог команданта Центра АБХО потпуковника Владимира Филиповића (примопредаја је у току), основни циљ повезивања са цивилним институцијама у Србији јесте размена искустава и знања са стручњацима у областима хемијског, нуклеарног и биолошког оружја.

– Та сарадања одвија се упућивањем наших припадника, наставника и инструктора на разна усавршавања у ове институције, али и усавршавањем њихових стручњака у нашем центру. Јединствени услови и капацитети које Центар има на располагању, попут полигона и вежбалишта за рад са хемијским и радиоактивним контаминантима, хемијске и радиолошке лабораторије, свакако су један од разлога за развој веома добре и квалитетне сарадње с колегама из цивилних установа – истакао је потпуковник Филиповић.

Кључни задаци у обуци официра и подофицира АБХО су оспособљавање за планирање, организовање и спровођење општих и посебних мера против нуклеарног, хемијског и биолошког обезбеђења, а војника за дужности АБХО извиђач, деконтаминатор и лаборант. Други субјекти обучавања у Центру стичу способности за извршавање задатака детекције и идентификације ТХ, детекције и дозиметрије јонизујућих зрачења, РХБ заштите и деконтаминације, као и задатака из домена лабораторијских послова.

– На годишњем нивоу Центар реализује између 20 и 35 различитих врста обуке, курсева и

других облика усавршавања који трају од пет до 60 радних дана за све структуре обучаваних лица. Сваке године обучимо до 350 лица из земље и иностранства. Годишњи капацитети за обуку су до 200 војника на добровољном служењу војног рока и професионалних војника у четири упутна рока и до 200 полазника на специјалистичким курсевима. Оно што чини специфичност Центра АБХО свакако је реализација обуке са токсичним хемикалијама са Листе 1, раније познатим као бојни отрови нервно-паралитичког дејства и обуке са затвореним и отвореним изворима јонизујућих зрачења, како за потребе АБХ службе Војске Србије, тако и за припаднике страних оружаних снага и организације за забрану употребе хемијског оружја ОРСВ – подвласи потпуковник Филиповић.

ОПШТЕПОЗНАТИ КВАЛИТЕТИ ЦЕНТРА ЗА АБХО

У периоду од 2015. до 2023. године реализовано је 215 различитих врста обуке, курсева и других облика усавршавања, односно програма образовања и обучено више од 2.400 лица, од којих је из Србије било око 1.200. У обучавању у Центру, кад је реч о међународној војној сарадњи, до сада су учествовали припадници оружаних снага из 97 земаља из свих региона света, што на најбољи начин илуструје углед који Србија и њена војска уживају у свету нуклеарне, хемијске и биолошке заштите.

За реализацију обуке и бројних курсева Центар АБХО располаже изузетно опремљеном радиолошком и хемијском лабораторијом, јединственом у окружењу, веома квалитетним смештајним објектима, повољним капацитетима за друштвене и спортске активности, а има и веома добро опремљену библиотеку АБХО, ресторан,

Пуковник
Сибин Динчић

Потпуковник
Владимир Филиповић

Мајор
Горан Станојевић

Потпоручник
Кристина Меић

амбуланту, техничку радионицу. За практични део индивидуалне специјалистичке обуке, обуку јединица и опитовање АБХО опреме, користи се АБХО вежбалиште са полигонима и објектима за рад са симулантима и реалним хемијским и радиолошким агенсима.

Центар АБХО је свакако бренд Војске Србије, који је препознатљив у свету пре свега због реализације обуке са реалним хемијским и радиолошким агенсима. Сарадња са међународном организацијом за забрану хемијског оружја ОРСВ је веома дуга. До сада је у Центру АБХО обучавано више од 600 инспектора Уједињених нација за контролу хемијског оружја свуда у свету. Учешће полазника курсева из земаља региона је такође импозантно, више од 350 полазника је до сада учествовало на међународним активностима у Центру, док је број полазника курсева из земаља Партнерства за мир и чланица НАТО-а и више од 600, а по основу билатералне војне сарадње више од 250 полазника. У прилог наведеном свакако иде и чињеница да је Центар АБХО један од партнерских центара за обуку и образовање са НАТО школом из Оберамергауа.

– Својим квалитетним радом Центар АБХО је, током година, стекао поуздане partnere из више земаља, попут оружаних снага Мађарске, Шпаније, Италије, Кине и Белорусије, које сад већ редовно шаљу своје припаднике на ову, свакако, најзахтевнију могућу обуку у АБХ служби. Иако су неке од ових земаља и чланице НАТО-а и имају финансијских и других могућности да обуку реализују и у неким другим државама, они се већ годинама опредељују за усавршавање и обуку у Центру АБХО у Крушевцу. То свакако много говори о квалитету реализације обуке за припаднике АБХ службе у нашој установи – истакао је потпуковник Владимир Филиповић. ■

Старији водник прве класе Петар Илић и десетар Бобан Радосављевић

Спасавајући живот утопљенику у реци Топлици, инжињерци су показали да су не само прави војници и професионалци већ и људи посебног кова, спремни да не штеде себе када треба помоћи у невољи

Текст и фотографије Зоран МИЛАДИНОВИЋ

ЉУДИ ПОСЕБНОГ КОВА

Инжињерци Војске Србије спасавају људе или спречавају да дође до трагедија тако што чине превентивне радње у виду проналажења и уништавања убојних средстава или чишћења корита река, али и када им треба помоћ приликом поплава, пожара, клизишта, сметова, хемијских акцидентата или земљотреса. Чињеница да су обучени, спремни и способни да у свим кључним и критичним ситуацијама реагују храбро, одважно и прибрано, несумњиво је утицала да се они јављају као спасиоци и када нису на дужности или када извршавајући своје инжињеријске задатке чине добра и хумана дела која нису уско везана са послом који обављају. О припадницима 310. инжињеријског батаљона из Прокупља, којим командује потпуковник Борко Бућковић, писали смо више пута управо због подвига које су чинили, али низ примера говори да је готово постало правило да они већ од првих војничких дана непрекидно учествују у активностима којима помажу људима. Спасавајући живот утопљенику у реци Топлици, старији водник прве класе Петар Илић и десетар Бобан Радосављевић додали су још једну карику у величанственој историји инжињеријске јединице препуној хуманости, херојства, пожртвовања и жеље да буду од помоћи грађанима своје земље.

ИНЖИЊЕРЦИ СПАСИЛИ ДАВЉЕНИКА

Топлица је највећа лева притока Јужне Мораве која после почетних планинских брзака тече мирно кроз Куршумлију и Прокупље на свом 136 километара дугом путу. Рекло би се на први поглед да је реч о реци која је плитка и мирна, али колебања у протоку воде су велика, тако да водостај Топлице порасте за тили час, што доведе до поплава и угрожавања људи и материјалних добара. Уз то је препуна и дубоких вирова, који је чине потпуно непредвидљивом. У њене злокобне ћуди уверио се и мештанин Куршумлије Милосав Милосављевић, који се 18. јула ове године, у подне, нашао на обали Топлице. Он се тада оклизнуо, изгубио равнотежу и упао у реку, која га је носила десетак метара низводно до дубоког вира, из кога је безуспешно и панично покушавао да изађе. Помоћ му је била потребна одмах, пошто је било видљиво да у покушајима да се спаси губи снагу и да му прети опасност од дављења. Права је срећа да су се у том тренутку на левој обали реке налазили припадници 310. инжињеријског батаљона Треће бригаде Копнене војске.

– Руковалац инжињеријске машине копач ЈЦБ десетар Бобан Радосављевић обавестио ме је да се у

Старији водник прве класе
Петар Илић

Десетар Бобан Радосављевић

реци налази човек који се дави. Одлучили смо да одмах кренемо у помоћ, али и имали у виду да вађење дављеника из воде није нимало безопасно пошто је познато да дављеник у критичној ситуацији има огромну снагу и неконтролисано понашање. Најбоље би било додати му са обале неку мотку, грану или весло, али ми смо се налазили на супротној страни реке и зато смо кренули нашом инжињеријском машином. Сео сам у кашику копача ЈЦБ, док је десетар Радосављевић покренуо машину и кренуо према виру у којем се несрећни човек давио. Дошли смо до ивице вира, одакле сам успео да дављеника ухватим за струк и снажним трзајем убацим у кашику инжињеријске машине. Руковалац инжињеријске машине нас је одвезао до обале, а потом смо одмах дављеника превезли до

Дома здравља у Куршумлији, где су му здравствени радници пружили сву потребну помоћ – прича командир првог путног одељења инжињеријске чете опште намене старији водник прве класе Петар Илић.

Драма на Топлици се тако срећно завршила, а ево и зашто су се инжињерци са својом машином нашли у кориту реке. Они су обављали своје редовне задатке у оквиру пројекта цивилно-војне сарадње на чишћењу корита реке Топлице у Куршумлији. Инжињеријски батаљон Треће бригаде КоВ је већ више пута ангажовао снаге и средства за отклањање последица од поплава на југу Србије, али је пре неколико година донета одлука да се предузму превентивне мере како би се, колико год је могуће, поплаве спречиле. Важан сегмент у остваривању тог циља представља уређење речних корита и зато прокупачки инжињерци прошлог и овог лета активно раде на превентивном уређењу река Топлице, Косанице и Јошанице у куршумлијском и бачком крају, што подразумева проширење речних корита, повећање пропусне моћи за воду, лед и наносе, а самим тим и стварање услова за заштиту од бујичних вода. Радови на Топлици ове године трајали су десет дана, а за то

време уклоњени су шут, приобално растине и разни отпадни материјал са 1.200 метара речног корита и 275 метара обала реке. Слични радови изведени су и на реци Косаници, где је очишћено триста метара речног корита и обала реке.

ПРИЗНАЊА ЗА ХРАБРОСТ

Нема сумње да ће радови прокупачких инжињераца на уређењу корита река у Топлици, избацивање на хиљаде кубних метара наноса и другог материјала, изградња и ојачања бедема река смањити могућност за поплаве и обезбедити сигуран и безбедан живот мештана, без бојазни од плављења путева и домова у близини речног тока. Инвеститори и мештани су презадовољни изведеним радовима, док грађани и органи власти не пропуштају прилику да се захвале припадницима Војске што су спасили живот њиховом суграђанину. Признања за старијег водника прве класе Петра Илића и десетара Бобана Радосављевића нису изостала ни од колега са посла, али ни од најодговорнијих људи у Трећој бригади и Копненој војсци. Командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симоновић доделио им је похвалу за храброст, пожртвованост и достојно представљање припадника Копнене војске и Војске Србије зато што су „бистрог ума и хладне главе, правилно поступили пружајући помоћ извлачењем дављеника из дубоке и брзе реке и самоиницијативом, храброшћу, умешношћу и хуманношћу показали да су као припадници Војске Србије и грађани Србије васпитани у духу непролазних вредности – поштења, части и чистог образа”.

Старешине и војници инжињеријског батаљона из Прокупља обучени су за реакцију у свим могућим условима и ситуацијама, тако да није ни чудо што верују да је њихова дужност да увек када могу помогну. Нису зато ретке ситуације када они својим делима шире идеју доброте, хуманости, солидарности са унесрећенима, повређенима и свим људима који су у опасности. Старији водник прве класе Петар Илић готово да не може ни да се сети свих акција и поступака којима је током своје каријере инжињеријског подофицира помагао народу. У помоћ зато прискачу добијена признања из којих сагледавамо да је водник Илић већ 2012. године добио златну медаљу од председника Републике Србије за пружање помоћи у општини Куршумлија, где је нападао снег и проглашена ванредна ситуација. Водник Илић и његове колеге су 35 дана радили на чишћењу намета од снега, високих и два метра, због којих су села у брдско-планинским крајевима била одсечена.

– Очистили смо све путеве од снежних падавина, а тек тада су људи из села и засеока у том крају могли да добију лекове и храну и наставе да нормално живе. Нашој срећи није било краја зато што смо успели да извршимо задатак, поготово што нам се на почетку

учинило да је до неких села и засеока немогуће доћи због висине сметова – говори водник Илић.

Старији водник прве класе Петар Илић је и 2014. добио признање од начелника Генералштаба Војске Србије за показану хуманост, храброст и патриотизам у спасавању људи и имовине угрожених у катастрофалним поплавама у мају те године. Присетиће се многи страшних сцена из поплавленог Обреновца, али треба запамтити и те јунаке, попут водника Илића, који су тих дана спасавали људе, животиње и материјална добра. Из Обреновца се јединица старијег водника прве класе Петра Илића упутила, не на одмор, већ на санацију клизишта у Крупњу, где је требало уклонити земљане наносе, пробити пут и оспособити комуникације за даље коришћење.

– Тешко смо могли да поверујемо у оно што смо видели у Крупњу. Речица од седам-осам метара се излила из свог корита и направила штету као да је Дунав прошао кроз Крупњу, а не Јадар. Клизишта су прорадила и то је створило огромне проблеме. Дешавало се да клизишта прогутују куће, тако да из куће вири само део крова. Нестајала су брда и потпуно се мењао изглед крајолика. Даноме смо радили да санирамо последице клизишта и речних наноса – каже водник Илић.

Закључак је само један. Старији водник прве класе Петар Илић и десетар Бобан Радосављевић су, као и многи други из прокупачког инжињеријског батаљона, не само прави војници и професионалци већ и људи посебног кова, спремни да не штеде себе када треба помоћи у невољи. ▀

Обука током августа

ЖЕСТОКО ПО ЖЕСТОКОМ ВРЕМЕНУ

Н и врели августовски дани и температуре изнад просека, чак и за најтоплије доба године, нису спречили обуку у јединицама Војске Србије. Активни су били припадници 72. бригаде за специјалне операције, који су увежбавали тактику специјалних дејстава у противтерористичкој операцији. Борбени тимови су, уз подршку хеликоптера РВ и ПВО, усавршавали вертикални маневар, борбу у урбаној средини, противтерористичка и препадна дејства, технике верања и борења и извели гађања из различитих типова наоружања. Упоредо с обуком борбених тимова, реализован је и део стручно-специјалистичког оспособљавања професионалних војника, примљених почетком августа, након успешно завршене селективне обуке по Пројекту 5000.

Активне су биле и извиђачке јединице Копнене војске које су, на полигонима и у теренским условима, усавршавале технике борења, употребу хладног оружја, разоружавање и неутралисање противника и прошле обуку за самосталну исхрану у природи.

У Центру за обуку припадника Копнене војске у Пожаревцу реализована је обука војника на служењу војног рока генерације „јун 2023” и професионалних војника за специјалности родова пешадије, артиљерије и оклопних јединица. Током вишедневних активности на полигону „Пасуљанске ливаде” прошли су бројне садржаје из тактичке и ватрене обуке и реализовали програмска гађања из наоружања рода. Војници пешадијске специјалности дејствовали су из минобацача 82 mm и 120 mm, док су артиљерци извршили вежбовна и испитна гађања из самоходних хаубица „гвоздика”.

Врело је било и у крушевачкој касарни „Цар Лазар” и на Војном комплексу „Равњак” у Крушевцу, где су припадници јединице 246. батаљона атомско-биолошко-хемијске одбране, декларисане за учешће у мултинационалним операцијама по концепту оперативних способности, увежбавале реализацију колективних задатака који их могу очекивати у мултинационалним операцијама, као што су радиолошко-хемијско-биолошка деконтаминација земљишта, људи, наоружања и техничких средстава, патролирање, успостављање пунктова, заштита снага и објеката и збрињавање и евакуација повређених. ■

Војни комплекс „Пескови“

ИЗМЕЂУ НЕБА И

ПЕСКА

Стрелиште „Пескови“ је 2017. и 2019. било изабрано за најбоље стрелиште за обуку. О њиховом успешном раду сведоче многе похвале и захвалнице, а ми смо се упутили тамо, не да пратимо још једну полигонску активност, већ да напишемо текст о том специфичном полигону, да у разговору са његовим припадницима чујемо како се ту одвијају живот и рад, какве су им обавезе, а какви планови.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Фото-документација Центра за обуку КоВ Пожаревац

Вероватно не постоји припадник Војске који није чуо или није био на „Песковима“. То је препознатљив назив за добро знани полигон, тачније Самостално аутоматско стрелиште (САС) „Пескови“, или Војни комплекс „Пескови“, како се данас категорише. Људима са стране тај назив је необичан и често се питају зашто се војни пологон тако зове, а одговор је једноставан – назив му је наденула локација, јер је смештен на Пожеженској пешчари.

Запутили смо се на „Пескове” у пратњи мајора Александра Живковића, начелника Одсека за људске ресурсе Центра за обуку КоВ у Пожаревцу. Иначе, полигон је у саставу тог центра и у надлежности Команде за обуку ГШ ВС.

ПОРЕД МОСТА НА РЕЦИ ПЕК

Војни комплекс „Пескови” удаљен је 47 километара од Пожаревца, налази се највећим делом у широј околини Великог Градишта, од кога је удаљен око 12 km, а мањим делом припада општини Голубац. У његовој близини, на око 5.000 метара протиче река Дунав, чијом се левом обалом протеже територија Републике Румуније. Полигон је смештен у троуглу између села Пожежено, Винце и Кусиће.

Ако бисмо полигон гледали из ваздуха, очито је да је простор на коме се налази ненасељен, да је на ободима равничаст, а у централном делу брежуљкаст са максималном висином од 137 метара. Делимично је пошумљен, и тим делом газдују ЈП „Србијашуме”, а остало је ниско растиње које може да успева у пешчаним условима. У непосредној близини је приватни рибњак.

До полигона долазимо пољским путем који води од раскрснице путева Кусиће–Браничево код моста на реци Пек. Војни комплекс „Пескови” заузима површину од око 300 хектара. Површина објекта где се врши обезбеђење је око четири хектара, а површина стрелишног простора и полигона за извођење обуке око 15 хектара.

– Стрелиште је ту од краја шездесетих година. Некада су тај простор и објекти припадали пољопривредној задрузи и већина објеката је из тог периода. Потом га је Војска закупила за своје потребе и њој је остао на даље коришћење. Својевремено су овде логоровале скоро све јединице старог Београдског гарнизона, Војна академија, Гарда, Средња војна школа. Потом је, од 1992. до 1995, полигон са објектима прешао у надлежности Војне академије, а онда Гарде. У том периоду ту су уведени вода и струја, а коришћен је и за логоровања. Потом је проширен и израђено је вежбалиште за бацање бомби. У надлежност Пешадијског школског центра Пожаревац пребачен је 1999, а данас активности на стрелишту планира Одсек за обуку Команде Центра за обуку КоВ, на основу захтева јединица. Корисници су скоро све јединице Команде за обуку и Копнене војске, припадници 72. бригаде за специјалне операције, 5. батаљона војне полиције, Гарде, Војне академије, јединице МУП-а, али и остале структуре са којима постоји закључен Уговор о коришћењу – започиње причу о полигону мајор Живковић и додаје да је полигон намерно полу-

уређен, јер ко ту дође да гађа, уређује га по својме. – Услови, дакле, нису као што је на другим стрелиштима – „Бубањ поток”, „Међа” јер су то типска стрелишта. Ово је нетипско, али пружа идеалне услове за извођење гађања у готово ратним условима.

НЕТИПСКО СТРЕЛИШТЕ

Улазимо у командни простор полигона који је ограђен и обезбеђен. На средини се зелени свеже покошена трава, а по ободу се налазе објекти за смештај сталног састава стрелишта и полигонске технике. Укупно 11 објеката. Поред пријавнице и просторије за рад дежурног ту је и зграда у којој је канцеларија управника и где је размештено људство које ради на стрелишту. Нижу се затим, са леве и десне стране, објекти за смештај људства из јединица које долазе на полигон, па простор за привремену команду, магацин за УБС са балистичком заштитом, који је под обезбеђењем стражара, приручни магацин за смештај уређаја КОРС и КОПС, акумулаторска станица, просторија за смештај инжињеријског алата, кухињско-трпезаријски блок, који је сређен да задовољи велики број људи. У средини се по потреби јединица које ту долазе формира и логорски простор са шаторима.

Управник стрелишта ВК „Пескови” је заставник Мирољуб Вељковић, који је на полигону од 2012. године. Од њега сазнајемо да у постојећем логорском простору може да се смести око двеста људи, а под шаторима и више од четиристо. Када је реч о другом делу полигона, оном далеко већем, неограђеном стрелишту, ту у логорским условима може да буде и више људи. Управник објашњава да стрелиште има два сектора за гађање на којима се реализују сва гађања из пешадијског наоружања до калибра 12,7 милиметара, један полигон за гађање ручном одбрамбеном бомбом у рејону „Велика равна” и привремена вежбалишта за реализацију вежби са бојевим минско-експлозивним средствима у рејонима „Врвине”, „Рујак” и „Велики део”, као и два-три места за тактичку обуку која су у „Великом делу”.

Поред два постојећа сектора за гађање, изграђено је 11 наставних објеката „Насељено место”, од којих су три спратна и осам приземних. Они служе за реализацију тактичке обуке по тематици извођења борбених дејстава у насељеном месту. Објекат „Торањ” намењен је за смештај оператера са уређајима из комплета КОРС (КОПС) за управљање метном ситуацијом посебно у лошијим метеоролошким условима.

– И једно и друго стрелиште је полууређено и омогућава постављање метне ситуације у складу

са упутствима и планом и програмом гађања. За нека специфична гађања специјалних, извиђачких и падобронских јединица, за тактичке вежбе са бојевим гађањем, где се поставља тактичка ситуација, могуће је и постављање насељеног места. Имамо монтажне објекте, кућице од дрвета које се постављају у сектор гађања. За реализацију вежби са бојевим гађањем урађена је тактичка стаза која се користи током провере одељења за интервенције пре реализације ТВБГ – објашњава управник заставник Мирољуб Вељковић и истиче да тај полигон, због близине и размештаја, најчешће користе припадници 72. бригаде за специјалне операције, а погодан је и за гађања новоуведеним средствима у наоружање Војске.

Према његовим речима, посебност тог полигона је управо помиња на намерна полууређеност.

– Комплетан полигон горе нема никакву инфраструктуру, струју, воду нити асфалтну комуникацију, само природне услове. И то је драж овог комплекса јер се већина дејстава изводи у приближно ратним условима. Међутим, како је на њему већином песак, сектори на стрелишту морају се уређивати у инжењеријском смислу јер ветар помера тај песак, стварају се дине, па инжењеријске машине морају да изађу на терен да поравнају простор за стрелиште. Понекад, кад дува кошава, толико подиже песак да не може да се гађа без маске.

Управник стрелишта „Пескови” одговоран је за обезбеђење објеката и уређаја КОРС и КОПС на полигону, за исправност и функционалност технике, а, такође, припрема и уређује стрелиште у складу са захтевима корисника стрелишта. Приликом доласка јединице која ће ту извести гађање успоставља лични контакт са руководиоцем гађања, односно најодговорнијим лицем привременог корисника стрелишта за стање на стрелишту по свим питањима. Њега информисе о стању рејона размештаја на стрелишту, стању објеката и технике, а након гађања обилазе рејон мета како би се уверили да нема неактивираних или заосталих убојних средстава.

Заставник Вељковић каже да имају добар однос и са мештанима околних села. Обавештавају

Заставник
Мирољуб Вељковић:
За нека специфична
гађања специјалних,
извиђачких и
падобронских јединица,
за тактичке вежбе са
бојевим гађањем где
се поставља тактичка
ситуација, могуће је и
постављање насељеног
места. Имамо монтажне
објекте, кућице
од дрвета које се
постављају у сектор
гађања.

их о времену гађања путем средстава јавног информисања и истиче да до сада није било проблема, јер се то земљиште уопште не користи, осим за сечу шуме. А и са „Србијашумама” имају добру сарадњу и на време обавештавају раднике да се помере на сигурне позиције док траје гађање.

ИСКУСНО ЛЉДСТВО

Поред управника, полигон има руковаоца и лјудство које одржава опрему КОРС и обезбеђује логорски простор. Разговарамо са послужоцима стрелишног опремом, десетарима Драганом Ђурићем и Бранком Живковићем. Они су на полигону још од децембра 1993. године. Искусни су и самостални у раду.

Причају како је када су дошли на стрелиште, ту радило само четворо људи, а онда су током 1996. године остали само њих двојица – сваки други дан је један од њих био дежуран. Сада их је седморица, а недавно им је дошао још један електромеханичар за погонску опрему који им много помаже. Уопште, како кажу, сваки човек је добродошао, не само за рад на вежбалиштима него и за помоћ око уређења објеката, јер сами мењају цреп, крече, замењују оштећене делове, раде дезинфекцију.

Када је реч о опреми са којом раде, десетари причају да се за гађање на секторима користи

КОРС М78, који је старијег типа, и КОРС УВМ, нови модификовани радарски комплет. Стрелишну опрему превозе са два војна возила сваког јутра, постављају је на вежбалиште и после гађања пакују и враћају назад. Живковић додаје да то није нимало лако јер је један уређај тежак 23 килограма. Десетар Ђурић каже да су због ветра, кошаве која зна да дува и сто километара на сат, и због свеprisутног песка, услови за гађање веома захтевни, али да они после толико година рада више и не обраћају пажњу на то. Раде у свим условима, осим када грми, јер тада не смеју да укључе уређај. Тада се гађања померају за један дан и свака јединица која долази на полигон рачуна на то и увек узима један дан резерве да може да изведе предвиђена гађања.

Са КОРС-ом опслужују и полигоне у Никинцима, „Међу”, „Пасуљанске ливаде” и

„Орешац”, а кад су веће вежбе, одлазе као испомоћ са тим уређајем јер ради на акумулаторе и може да се постави и на пољани.

Наши саговорници памте и периоде када је била редовна војска и када су се свакодневно смењивале јединице.

Десетар Ђурић каже да запослени немају пуно контаката са припадницима јединица које ту дођу. Добијају план гађања, сатницу и њихово је да поставе опреме и брину да стрелиште буде уређено за гађање.

– Наше је и да им предамо објекте за становање, а њихово да нам их врате у исправном стању на крају терена – додаје десетар Живковић.

Понекад јединице које дођу на логоровање поведу и своју логистику. Могу да инсталирају кухињу и припремају храну у пољским условима, као и да подигну трпезаријски шатор. На полигону постоји и магацин за смештај хране. Такође, санитарска заштита је њихова.

Примећујемо да су добро уредили круг, а они нам кажу да је могло да буде и боље, али их спречава киша која често пада. Сећају се десетари Ђурић и Живковић неких других киша, тешких плавних година због близине реке Пек.

Наши саговорници се надају да ће се убудуће стварати још бољи

Десетар
Бранко Живковић

Десетар
Драган Ђурић

НАМЕНА

Самостално аутоматизовано стрелиште (САС) „Пескови” намењено је за извршење програмских гађања из пешадијског оружја, реализацију вежби са бојевим минско-експлозивним средствима, извршење тактичких вежби са бојевим гађањима одељењем и увежбавања и вежбе до нивоа чете, а у складу са израђеном балистичко-сигурносном проценом. Такође, стрелиште се користи за извођење дела опитних, показних, методско-показних, контролних и гађања за испитивање тачности и прецизности пешадијског оружја.

БРОЈКЕ

На стрелишту се годишње реализује 400–500 разних гађања које изврши од 8.000 до 10.000 извршилаца. Уобичајено годишње ту логорује десетак јединица, које се на полигону задржавају између седам и петнаест дана.

КАПАЦИТЕТИ

Стрелиште „Пескови” има два сектора за гађање на којима се реализују сва гађања из пешадијског наоружања до калибра 12,7 mm, један полигон за гађање ручном одбрамбеном бомбом у рејону „Велика равна” и привремена вежбалишта за реализацију вежби са бојевим минско-експлозивним средствима у рејонима „Врвине”, „Рујак” и „Велики део”, као и два-три места за тактичку обуку која су у „Великом делу”.

услови за рад. Тежиште је на постављању уређаја за гађање покретних циљева, а надају се да ће се повећати и смештајни капацитети и побољшати услови за живот и рад.

Кажу нам да нису тако уређени као „Међа” или „Орешац”, али да и они имају своје адуте „у трци” за најбоље стрелиште. Више пута су улазили у ужи избор, а 2017. и 2019. су били проглашени за најбоље. Сматрају да је конкуренција између полигона добра и пожељна јер тако једни друге подстичу да раде што боље. ■

Међузвездани простор

ЦИЉНА РАВНИНА СВЕМ

Свемир је одавно постао поље надметања сила. Али савремена трка за овај простор има нешто другачије циљеве него пре 60 година – сада се говори о насељавању, експлоатацији. А и тркача је много више.

Пише Милена МИЛЕТИЋ

ИР

ESA/Webb, NASA, CSA, M. Barlow
(University College London), N. Cox (ACRI-
ST), R. Wesson (Cardiff University)

Руска свемирска летелица, тачније станица која је требало да слети на јужни пол Месеца, за који се претпоставља да има воде и руда, срушила се, објавио је „Роскосмос” 20. августа. Тако се још једном потврдило да је трка за свемир у јеку. Месец је један од циљева, и то његова тамна страна. Кинези су на тамну страну већ слали летелицу, а увелико спремају и људску посаду. За годину и по дана, „Артемиде 2”, летелица која је стратешки спојила Насу и Есу, америчке космонауте треба да доведе у орбиту Земљиног сателита, први пут после 50 година. Иако су поједини стручњаци пре само пет година говорили да нема надметања за међузвездани простор око нас, сада је сасвим јасно – терен геополитике раширио се на овај огромни простор на који нико нема тапију, та трка увелико траје, само је отпочела њена нова фаза – за Месец. Ново захуктавање наметнуло је и нову-стару веома важну тему – како заштитити свемир и сам Месец за цело човечанство, а не дозволити да само неколико држава стекне право колонизације. Постојећи међународни прописи нису довољни. Јер, за разлику од хладноратовске ере, у овој трци учествују и приватне компаније и већи број земаља. Већ неко време једно од кључних питања је ко ће скупљати и коме продавати рецимо лунарни реголит (танки слој растресите земље која покрива стене) јер је управо то срж приче о новом кораку у свемиру – експлоатацији природних ресурса.

КО, ШТА, ГДЕ И КАКО?

Да је Месец опет циљ, постало је јасно када су Кинези пре неколико година послали сонду на његову тамну страну – инспирацију писаца и редитеља научне фантастике. Био је то вансеријски резултат нације која је пре 60 година гледала успехе тадашњих суперсила, а сада, као безмало водећа сила, успешно корача пут звезда. Колико су њихови планови озбиљни, види се по неколико детаља. Као прво, да би решили проблем

радио-везе са поменутом сондом, Кинези су изградили посебан сателит. Уз то, будући да им Међународна свемирска станица не одговара за планове које имају, решили су да изграде своју станицу. Такође, на Марс су послали сонду „Тијанвен 1“, која је за годину дана снимила скоро целу површину планете. Сада раде на возилу за површину Црвене планете. Несумњиво, политички и економски циљеви снажан су мотив да се уђе у ову трку и за пословично опрезни Пекинг, који се не истрчава са нереалним плановима.

Говорећи о старим свемирским силама, програми су бројни, а државне агенције скоро свакодневно на друштвеним мрежама објављују атрактивне вести.

Ако се изузме последњи догађај са летилицом за Месец, руски планови, уз уважавање свих геополитичких проблема, такође су замашни. Руси су 2018. формирали свој лунарни програм у три фазе: „Излаз“, „Предстража“ и „База“. Према писању медија, прва фаза обухвата изградњу станице у орбити Месеца, тестирање брода „Орао“, истраживања сателита лунарним модулима. Друга фаза предвиђала је изградњу суперракете „Јенисеј“. Последња фаза, планирана да почне 2035, обухвата попуњавање научним кадром већ изграђене базе с две опсерваторије, али и изградњу навигационих летелица у орбити Месеца, чији је задатак подршка техници у бази. Пре три године „Роскосмос“ је најавио да покреће нови пројекат, изградњу свемирских летелица на метан и течни кисеоник као погонска горива. Ове летелице требало би да замене легендарни носач „Сојуз 2“, који већ годинама вози посаде

Већ годинама више приватних компанија бори се да буде део овог процеса. Разумљиво, реч је о немерљиво великом простору са неслућеним могућностима, али и још већим изазовима.

и сателите у орбиту. Уз све то, Москва и Пекинг потписали су меморандум о заједничкој изградњи међународне научне хумане станице, што би, ако је судећи по изјавама Дмитрија Рогозина, првог човека „Роскосмоса“, требало да почне средином 2030-их.

Када је реч о САД, њихова агенда је крцата. Једна од најважнијих промена је она у сарадњи с Русијом. Спуштање америчке сонде „Фалкон 9“ у Карипско море у августу 2020. и извлачење двојице астронаута – Роберта Бенкена и Дагласа Харлија из капсуле „Драгон Кру“, означило је крај ере у којој су САД без сопствених свемирских летелица тесно сарађивале са Русијом. Наиме, први пут после 17 година, од затварања програма спејс-шатлова, америчку посаду је на Међународну свемирску станицу носио амерички брод. То не значи и крај сарадње, на срећу.

Када је реч о плановима САД, ту су радар за праћење догађаја у дубоком свемиру, изградња нових погонских летелица (опет у сарадњи са приватним компанијама), Марс, али и Месец. Пре коју годину тадашњи потпредседник Мајк Пенс децидно је затражио стварање свемирских трупа, а његов шеф бивши председник Трамп потписао је документ којим се приватним компанијама дозвољава да експлоатишу ресурсе Месеца. Иако мало ко верује да би се те трупе могле успоставити у догледном року и да ће уступак у вези с Месецом бити једноставна ствар, ово је у свету протумачено као опасан потез.

ЕВРОПСКИ СВЕМИРСКИ ПРОГРАМ

Актуелна је припрема за лет „Артемиде 2“ с људском

посадом (међу којима је и једна жена), која би наш сателит требало да облети до краја 2024, као увертира у лет „Артемиде 3“, 2025, када би први амерички космонаути после скоро пет деценија на њега опет требало да слете. Овај план није сасвим изванредан. Џим Фри, помоћник директора Насе, појаснио је да главни проблем и даље није решен – лансирано возило и капсула за слетање. „Спејс Икс“, компанија Илона Маска, која прави суперракету за полетање, радиће и капсулу за слетање. То је део уговора који „Спејс Икс“ има са САД. Управо то је довело у питање рокове – у априлу ове године суперракета коју је градила ова фирма експлодирала је неколико минута после полетања.

Уз то, већ је планиран рад на платформи „Deep Space Gateway“ у лунарној орбити за помоћ астронаутима за слетање на Месец. Предвиђено је да се ова станица гради у сарадњи с Русијом. Шта ће од тога бити, није познато. У изградњу је укључена и Европска свемирска агенција (Еса), која ради системе за одржавање живота на будућем америчком суперброду „Орион“. ЕСА је у међувремену постала прави стратешки партнер САД.

Европљани су решени да учествују у трци за овај немерљиви простор. Пре три године Европска унија најавила је да ће улагати више у своје свемирске програме. Тиери Бретон, европски комесар за космичке програме, био је јасан – ЕУ жели да буде у друштву оних који већ сада освајају свемир, да буде конкурентна САД и Кини конкретно, те ће уложити много више милијарди у лансирање ракета, истраживања, сателитску комуникацију. Очекујући да

Европска комисија испуни обећаних 16 милијарди евра за рад на свемирским програмима, Бретон је био чврст у најавама: „Свемир је једна од јаких тачака Европе и ми дајемо себи средства за убрзање.”

Уосталом, дугогодишњи програм „Аријана” је не само обезбедио политички независно присуство ЕУ у свемиру, што ће зацементирати улогу овог савеза када се утицаји и интереси над небом буду мало другачије и прецизније дефинисали и делили, већ и у руским програмима. Ту је и програм „Галилео”, чија је функција исто што и ГПС. Пре неколико година, Европска свемирска агенција остварила је невероватан успех, први у историји летова у свемир – спустили су сонду „Розета” на главу комете Чуримов – Герасименко.

Међутим, листа учесника трке за свемир није ни приближно закључена. Одскора, ту су и Израел и Уједињени Арапски Емирати. Успех Емирата је велики – за само шест година млади тим научника успео је да створи летелицу „Нада” и да је пошаље на Марс, што је изазвало велико интересовање код младих за природне науке. Ова земља је учинила и корак више – заједно с једном јапанском компанијом која је изградила сопствену летелицу за Месец, послала је тамо свој ровер.

ЈОШ ЈЕДНА ВЕЛИКА ДРЖАВА У ОВОМ КРУГУ – ИНДИЈА

Индијска летелица „Чандрајан 3” слетела је 23. августа у близину самог јужног пола Месеца. Штавише, спустили су ровер на предео који је

Током хладноратовске трке за свемир стручњаци су проценили да је потребно доћи до међународног споразума који би сузбио претеране апетите сила и дао право свим народима да користе простор који је практично бесконачан, онако како им је потребно. Хладни рат у чијим се оквирима водила трка са нуклеарним арсеналом показао је шта значи прекомерна стратешка предност у политици. Оцењено је да се та врста предности у свемиру никоме не сме допустити.

изузетно опасан због кратера, таме и нагнуте осе. „Ово је историјски дан за индијски свемирски програм. Индија је сада на Месецу”, рекао је премијер Индије Нарендра Модди, који је у том часу био на самиту БРИКС-а. Додао је и нешто врло важно – да је то успех целог света, поручивши: „Једна Земља, једна породица, једна будућност одјекује широм света.” Суптилна и јасна порука свима који би макар помислили да могу имати прече право, било на Месец, било на свемир уопште. Индија годинама развија свој свемирски програм, самостално и успешно. Пре више година њихова летелица „Чандрајан 1” потврдила је постојање воде на Месецу. Пажњу су привукли због смањених трошкова за летове – цена једне мисије на Марс под називом „Мангалијан” била је око 75 милиона долара. Уз то, како је пренео Би-Би-Си, 2018. поставили су рекорд када су у једном лансирању Polar Satellite Launch Vehicle (ракете носача) избацили у орбиту 104 сателита, врло прецизно. Индијска филозофија у овом подухвату је поновна употреба и набавка делова у земљи.

МЕСЕЦ У ФОКУСУ

Јасно је да је насељавање – експлоатација Месеца већ утврђен циљ. Слање кинеске сонде 2019. то је потврдило – са сондом је на тамну страну природног сателита стигло и семење биља, јер су Кинези одлучили да испробају могућности садње у затвореним условима. Све је очигледније да већина земаља припрема терен да у предстојећим годинама на Месец пошаље научнике због испитивања тла и ресурса, али и могућности да он постане нека врста одскочне даске за даља путовања у свемир.

Један од главних ресурса на које се у томе рачуна је вода. Омиљена тема писаца и филмских стваралаца сада је реална тема за стручњаке. Само што више није реч о измаштаним цивилизацијама за хероје попут Флаша Гордона или Јана Бибијана већ о нечем познатом и на Земљи – откриће да на страни Месеца која је увек у сенци постоји залеђена вода дало је замаха овој трци.

Постојање воде обећава могућност њене употребе како за погонско гориво за летове и летелице које су већ у плану (на водоник, метан итд.), тако и за саме колонизаторе, научнике, астронауте... То би умногоме скратило допремање воде за дуже летове, али и смањило трошкове.

Рачуна се и са рудама, мада скептици подсећају да ће још много времена проћи док то не постане исплативо због бројних отежавајућих околности које подижу цену таквог вађења руда. Рецимо, саме скупине свемирских летова. Али због чега онда све више приватних компанија жели да се закачи на овај воз?

ПРВИ ТУРИСТИ У СВЕМИРУ

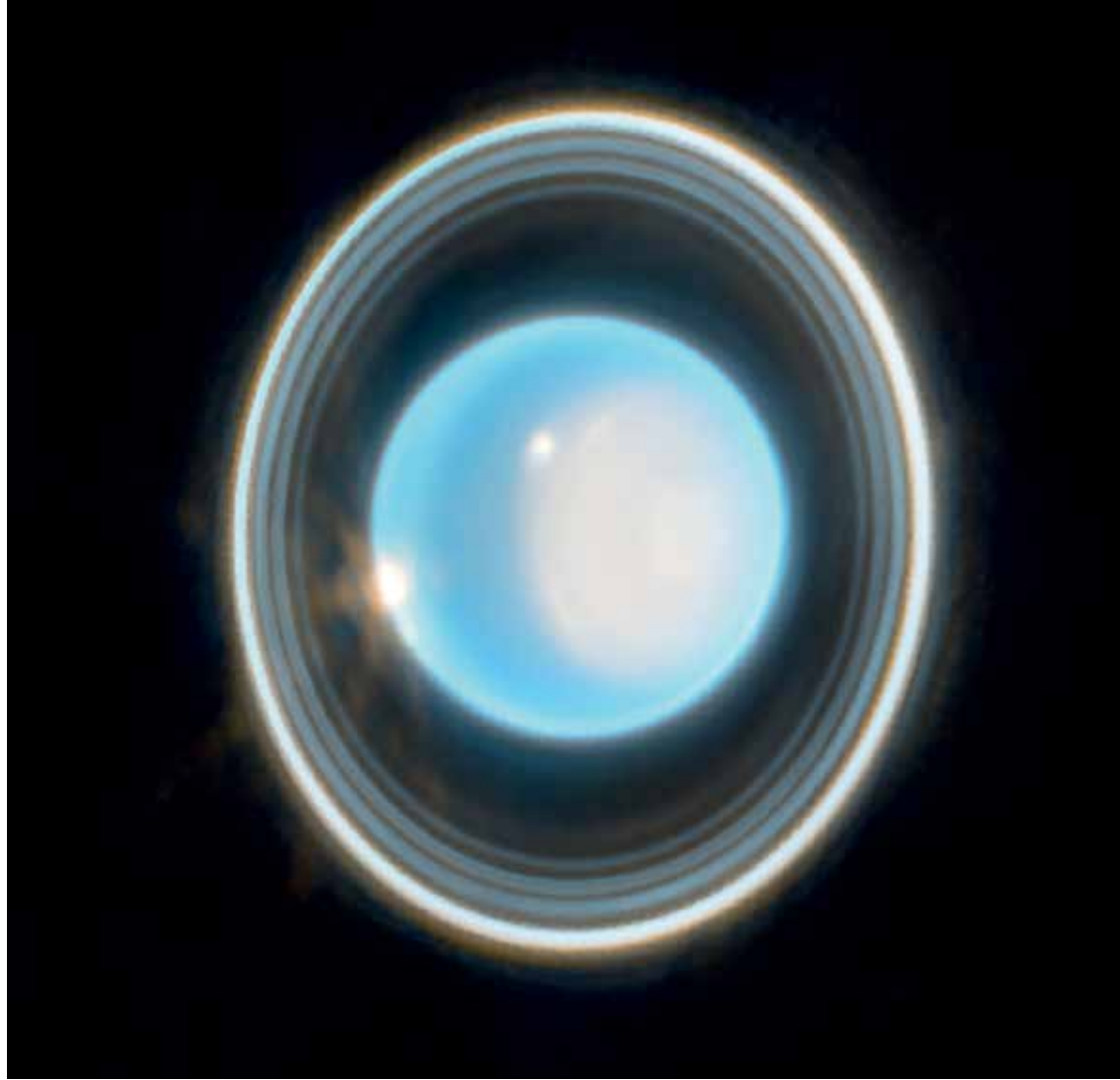
Већ годинама више приватних компанија бори се да буде део овог процеса. Разумљиво, реч је о немерљиво великом простору са неслућеним могућностима, али и још већим изазовима. Зато је Ричард Бренсон проценио да и поред више пута поновљених проблема и неуспеха вреди улагати у свемирске летове и коначно успео да у свемир одведе и прве туристе – бившег олимпијца који је у међувремену оболео од Паркинсонове болести и студенткињу с Кариба. О Илону Маску већ се доста зна. Програм Старлинк сате-

Фотографија
Урана снимана
телескопом „Џејмс
Веб“. Фебруар 2023.

лита који треба да створе мегамрежу за интернет одавно је у току и полетање сваке групе ових објеката увек се прати са интересовањем, а љубитељи звезда их често снимају. Уз то, амерички свемирски програм у овом тренутку добрим делом зависи од конструктора Маскове „Спејс Икс“ компаније. Захваљујући њему, за полетање и пут на Међународну свемирску станицу САД коначно могу, поред руских летелица, да користе и своје. Маск није једини – пре неколико година америчка влада и Наса потписале су споразум са 12 приватних фирми које су постале део свемирског програма. Ово није новост – и током 60-их година приватне компаније чиниле су значајан део свих свемирских програма, и то стотине њих. Разлика је, чини се, у томе што су

приватне фирме које су 60-их и 70-их радиле за свемирски програм производиле делове, а данас раде далеко веће целине програма, али и добијају много значајнији удео. Тако нешто је и наговештено поменути указом бившег председника САД, чиме је овим фирмама, практично, дато право експлоатације Месеца. Овакав потез и целокупан тренд ангажовања приватних фирми у ове сврхе подигао је забринутост код бројних стручњака.

Колико је ово осетљив терен, показује текст двојице канадских професора, астронома Арона Боулинга и политиколога Мајка Бајерса са Универзитета Британске Колумбије у магазину *Сајенс* 2021. године. У тексту који отворено критикује политику САД према Месецу и свемиру уопште аутори подсећају

да влада потписује уговоре за експлоатацију сателита и свемира са приватним америчким компанијама на америчком тлу, што подлеже америчким прописима. Али, подсећају аутори, свемир је наддржавни простор, што важи и за Месец. Њихову бригу деле бројни стручњаци широм света и траже озбиљну дебату, као и окриље УН за све свемирске програме. Без обзира на то што је приликом склапања уговора са 12 компанија сама Наса објаснила да ће оне приходовати од коришћења Међународне свемирске станице, многи се боје да би олако давање овлашћења приватним фирмама заправо довело до тихе колонизације Месеца и других небеских тела, а што би државама које би то извеле дало невероватну моћ.

ОД УГОВОРА О СВЕМИРУ ДО „АРТЕМИДЕ”

Босанска јавност је пре три године са неверицом отпратила вест да парламент те земље треба да усвоји документ под називом Уговор о начелима која уређују активности у истраживању и употреби свемира, укључујући и Месец и друга небеска тела, настао још 1967. године. Ипак, реч је о озбиљном међународном документу познатом као Уговор о свемиру, који регулише многе детаље везане за свемир. Током постојеће трке за свемир, стручњаци су проценили да је потребно доћи до међународног споразума који би сузбио претеране апетите сила и дао право свим народима да користе простор који је практично бесконачан, онако како им је потребно. Хладни рат у чијим се оквирима водила трка са нуклеарним арсеналом показао је шта значи прекомерна стратешка пред-

ност у политици. Оцењено је да се та врста предности у свемиру никоме не сме допустити. Јер силе које су створиле свемирске програме већ су довољно моћне. Корени овог документа су у 1919, када је почело да се ствара међународно ваздушно право по којем свака земља треба сама да управља својим ваздушним простором. Са свемиром је нешто другачије – није ничији и нико нема право да га својата, поставља своје базе или оружје масовног уништења итд. Такође, документ се бави и регулисањем обавеза држава са свемирским програмима чији објекти из свемира на праве штету на земљи. Иако ово није чест случај, ко се сећа обарања Скајлаба и страха како ће делови лабораторије падати, добро разуме овакав став. Уговор има мањкавости – поједини стручњаци подсећају да уопште није дефинисао одакле тачно почиње свемир. Ипак, оно најбитније јасно је дефинисано – свемир па чак ни Месец нису ничији и нико нема посебно право на ове просторе, понајмање да ту поставља војне базе или да их експлоатише на штету других народа. Зато је индијски премијер говорио о једној Земљи и једном човечанству.

Поред овог уговора, постоје и споразуми о спасавању, конвенције и одговорности и регистрације објеката лансираних у свемир, али и посебан документ који се бави Месецом и дефинише га као тело које припада свима – тзв. Споразум о Месецу, потписан 1979, примењиван од 1984, а чији је депозитар генерални секретар УН. Дефинише Месец као опште добро уз јасну одредбу да нико нема право да га претвори у поље сукоба зарад парти-

куларних интереса.

Идеал међународног права је увек на висини, али чини се да се на овом пољу већ сада сукобљава са реалношћу – трка је у току, а хоће ли се ту право питати и колико, видећемо. Оваква ситуација изнедрила је нови документ, тзв. Споразум Артемида, настао пре три године, који је већ под лупом међународних стручњака.

Шта Споразум Артемида обухвата? Спречавање сукоба у свемиру, коришћење свемира у војне сврхе, спасавање лица, поштовање историјског наслеђа свемира и његову заштиту (рецимо места слетања првих мисија), транспарентност у раду држава и потпуну регистрацију свих лансираних објеката, колективно власништво над небеским телима, усклађеност технолошких стандарда за мисије за случај недаћа током летова, чишћење свемирског отпада. Међутим, по мишљењу стручњака, дозвољава и билатералне споразуме за употребу свемира, што је врло дискутабилно. И док део јавности каже да он одступа од Уговора о свемиру, други сматрају да је потпуно заснован на том документу. Упозоравају да је трка већ почела и да ће мало ко чекати да се прође процес преговора, дуг и неугодан, да би се дошло до неког бољег документа, те да стварност претиче све.

Куда ће то одвести и да ли ћемо гледати сцену попут оне на почетку Кјубрикове „Одисеје 2001”, када о чудним дешавањима на Месецу на међународној станици разговарају амерички и совјетски научници из својих политичких углова и својих база, остаје да се види. ■

Јасно је да је насељавање – експлоатација Месеца већ утврђен циљ. Све је очигледније да већина земаља припрема терен да у предстојећим годинама на Месец пошаље научнике због испитивања тла и ресурса, али и могућности да он постане нека врста одскочне даске за даље путовања у свемир. Откриће да на његовој тамној страни постоји залеђена вода, дало је замаха овој трци.

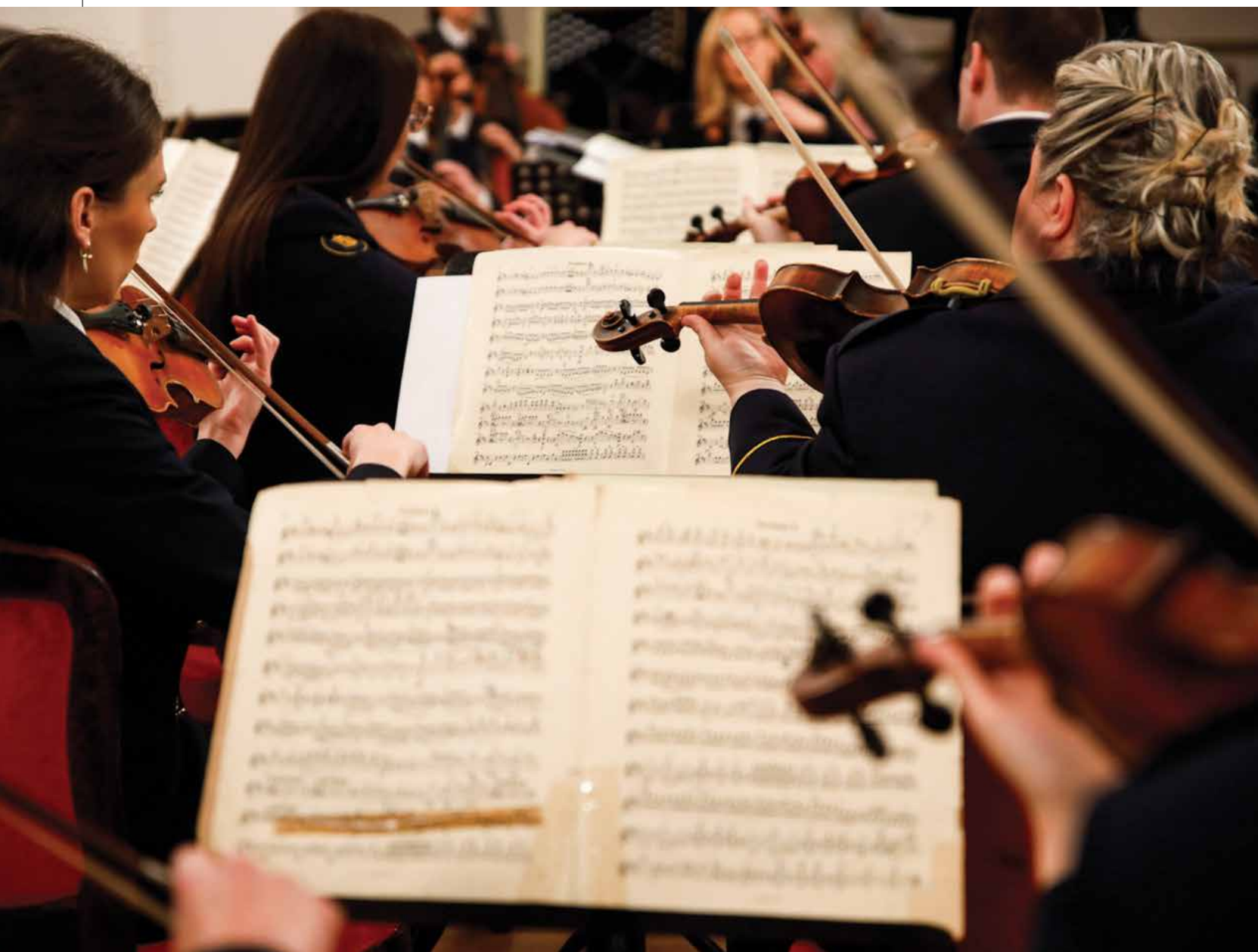
У сусрет Дану Уметничког ансамбла

МО „Станислав Бинички“

ПО МНОГО ЧЕМУ ЈЕДИНСТВЕН

Разноликост музичких састава, извођачких могућности, уметничких форми и места извођења чине Ансамбл „Станислав Бинички“ јединственим на овим просторима, што публика у све већој мери препознаје, прати и вреднује

Пише Јелена ЛУКЈАНЧЕНКО

младог официра – промоцију у први чин потпоручника. Очекујемо и ишчекујемо, јер знамо како моћно звучи инструментал који прати војни ешалон пре свечаног дефилеа или патриотска народна песма у извођењу професионалног мешовитог хора.

КОНЦЕРТИ КОЈЕ СМО ОДАБРАЛИ ЗА ВАС

Бетовен, Моцарт, Чајковски, Пјацола, Пучини, Дворжак, Верди, а онда клавир, па два клавира, хармоника, гитара, танго, валцер и серенада, опера и оперета, хорска духовна музика, премијерна извођења... Добро осмишљени и савршено изведени концерти само су део онога што је недавно могло да се чује у Дому Војске Србије, Дому културе Студентски град, Крипти Храма Светог Саве, Народном позоришту у Београду, на гостовањима у Крушевцу, Крагујевцу, Ужицу, Врњачкој Бањи, Лесковцу, Пироту, Сомбору, Бањалуци... Разноликост музичких састава, извођачких могућности, уметничких форми и места извођења чине Ансамбл „Станислав Бинички” јединственим на овим просторима, што публика у све већој мери препознаје, прати и вреднује.

У оквиру препознатљивог циклуса концерата класичне музике под називом „Одабрали смо за вас”, „Бинички” је током месец и по дана успео да изведе чак шест захтевних наступа у Свечаној сали Дома Војске Србије у Београду и тиме на најбољи начин приведе крају богату концертну сезону.

Концерт под називом „МоцАРТ – Уметност класицизма”, одржан 19. маја, почео је препознатљивом Увертиром из опере „Чаробна

Када се помисли на свечану академију која се у оквиру културно-историјске манифестације „Мишићеви дани”, а у част војводе Живојина Мишића, одржава у Струганику – родном селу славног војсковође, очекује се да се на сцени појави увежбани војни оркестар и засвира „Марш на Дрину”, „Тамо далеко”, а вероватно и „Пукни зоро”. Тако је и било 20. јула јер ко би могао боље да изведе познате родољубиве и старе народне песме на овом месту осим Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички”, који је у саставу Управе за одnose са јавношћу МО.

Громки звуци тог симфонијског оркестра ће 9. септембра прекинути жамор узбуђене родбине и знатижељне публике, која ће се окупити на платоу Дома Народне скупштине у жељи да што боље види, сними, доживи најсвечанији чин у животу

фрула”, а солиста на клавиру Душан Аксентијевић сјајним извођењем Концерта за клавир и оркестар у де-молу подсетио је публику на непролазност Моцартових дела. Симфонија бр. 40 у ге-молу, која се увек радо и изнова изводи и слуша, заокружила је овај запажен наступ „Биничког”, вођен диригентом Драшком Јанковићем.

Под наизглед уобичајним именом „Вече Бетовена” изведен је јединствен програм – „Клавирски концерти за које нисте знали – премијерна извођења”. Београдска публика имала је 8. јуна привилегију да под управом Павла Медаковића чује премијерна извођења три Бетовенова клавирска концерта у Србији, које су уз „Бинички” извели солисти на клавиру Милена Малеш, Душан Тороман и Михајло Зурковић.

Други у низу јунских концерата „Летња хармонија” донео је хармоничан сплет Увертире „Ромео и Јулија” П. И. Чајковског, бајковите концертне свите за хармонику и оркестар чешког композитора Вацлава Тројана и концерта за бандонеон и оркестар аргентинског композитора Астора Пјацолле. Симфонијски оркестар „Станислав Бинички”, вођен диригентом Радетом Пејчићем, отворио је 15. јуна концерт увертиром заснованом на трагедији Вилијама Шекспира. Другим делом концерта доминирала је хармоника – солиста Миодраг Крстић заслужан је за прво извођење „Бајки” Вацлава Тројана у Србији. Триптих су употпунили снажни, мелодични и дубоко емотивни аргентински тонови једног од најпопуларнијих композитора 20. века.

Извођењем Моцарта пред препуном салом Дома Војске Србије на најбољи начин обележен је 21. јун – Светски дан музике. У сарадњи са Академским хором „Обилић” АКУД „Бранко Крсмановић”, Клавирским дуом КаНа и солистима Биљаном Јовановић (сопран), Мартином Кољеншић (мецосопран), Марком Живковићем (тенор) и Миланом Обрадовићем (баритон), „Бинички” је извео Моцартов Концерт за два клавира и оркестар, К356 и Крунидбену мису, К 317. Фантастична Ана Ћосовић инспирисала је оркестар, хор и клавирски дуо да свирају надахнуто и певају срцем, што је београдска публика препознала и са одушевљењем поздравила.

Никола Китановски, оперски певач и професор соло певања, осмислио је и 2006. године покренуо пројекат „Пут ка Белканту”, који пружа могућност младим певачима да јавним наступима утврде своје вештине, умеће и знање из области уметничког певања. До сада, на више од 40 различитих концерата, опробало се више од 40 младих уметника, који су на тај начин промовисали оперску уметност и соло песму како иностраних, тако и домаћих композитора, а са Уметничким ансамблом МО „Станислав Бинички” до сада је одржано 14 целовечерњих оперских гала концерата. На овогодишњем програму 29. јуна нашле су се оперске арије Пучинија, Дворжака, Вердија, Росинија, Оффенбаха и других композитора, које је извело 11 солиста под менторством тенора Николе Китановског и диригентским вођством Драгане Радаковић.

Летња концертна сезона у Дому Војске Србије затворена је 4. јула „Романсом” – магичним тоновима струна и премијерним извођењем романи, серенада, танга, вальца гитаристе и композитора Уроша Дојчиновића.

ОПЕРА ДОМАЋЕГ КОМПОЗИТОРА

Током деценија постојања Уметнички ансамбл МО „Станислав Бинички” са једнаким успехом изводио је свечане академије и протокарне активности, концерте класичне, родољубиве, филмске, народне, духовне, популарне и рок музике, маршеве, кола, опере и рок оперу. Зато треба истаћи податак да је ове концертне сезоне први пут после 85 година у Србији изведена оперета једног домаћег композито-

ра. „Бинички” је у сарадњи са Редакцијом музичког и позоришног програма Дома културе Студентски град премијерно представио публици 23. маја оперету Вере Миланковић „Иза оперских кулиса”. Занимљива, забавна и поучна прича заснована на вербалној и физичкој комеди, драмским заплетима и смешним ситуацијама, која пародира добро познате згоде и незгоде иза оперских кулиса, била је право освежење за публику свих генерација. Диригент Раде Пејчић надахнуто је водио симфонијски оркестар „Станислав

Бинички”, уз ефектан соло и глуму мајора Душана Стаменковића.

Приказ разноликости уметничког и жанровског представљања Ансамбла „Станислав Бинички” у претходних пар месеци заокружујемо наступом Мешовитог хора 22. маја у Крпти Храма Светог Саве на Врачару. Мешовити хор је, након вишегодишње паузе,

поново у саставу Уметничког ансамбла „Станислав Бинички” од 2021. године и већ бележи велике успехе на домаћој музичкој сцени, али и изван граница Србије. Концерт правих бисера православне хорске духовне музике под називом „Тебе Бога хвалим” искрено је дотакао срца бројне публике која је имала привилегију да ужива у наступу хора под управом сјајне Катарине Божић. Гостујући солисти Снежана Савичић Секулић и капетан јереј Александар Секулић, као и солисти нашег хора, извели су између осталог делове хорских композиција, опела, молитви Биничког, Мокрањца, Рахмањинова, Чајковског, Милосављевића, Зелића и других славних композитора.

НОВА КОНЦЕРТНА СЕЗОНА

Након краћег предаха већ крајем августа почела је нова концертна сезона Уметничког ансамбла МО „Станислав Бинички”, која доноси велике

и јединствене уметничке пројекте, учешћа на фестивалима, премијерна оперска извођења и сарадњу са еминентним домаћим и иностраним музичарима.

Пети Фестивал класичне музике „Златни звуци” на Златибору, „Опера Гала” на Летњој позорници Нишке тврђаве 2. септембра, са прослављеним баритоном Жељком Лучићем и диригентом Дејаном Савићем, десети фестивал „Кустендорф класик” 3. септембра са младом интернационалном звездом, виолончелистом Петром Пејчићем, гала оперски концерт „Рађање звезде” поводом 100 година од рођења велике оперске диве Марије Калас 9. септембра у Коларцу, опера Умберта Ђордана „Андре Шеније” 1. октобра у МТС дворани, у копродукцији са Националном опером из Скопља, Опером из Варне и Опером Театра Лече из Италије и уз учешће познатих италијанских уметника и диригента Марчела Мотаделија, опера са гуслама – премијерно извођење музичко-сценског спектакла „Мали Зеко” током јесени у Народном позоришту у Београду, са групом еминентних драмских уметника и гусларима Славком Јекнићем и Максимом Војводићем – само су део репертоара који ће уз концерт изненађења поводом Дана Уметничког ансамбла МО „Станислав Бинички” – 26. септембра обележити почетак нове концертне сезоне. Зато потражите фејсбук и инстаграм налог Ансамбла како бисте били у току са будућим дешавањима и проверите зашто на концертима „Биничког” више нема слободних места! ■

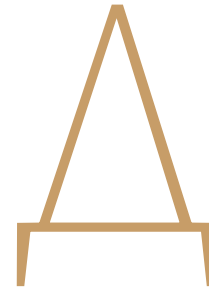
Књижевник, преводацац и академик Давид Албахари (1948–2023)

ИЗА МРАКА, ЗИДА И СНЕГА

Силе које пресудно уобличавају историју када почну да делују, циљају само у једно, у предрасуду у човеку. Из ње, из спремности човека да прихвати предрасуду, полази цео каснији механизам зла и улажења у кривицу.

Разговарала Драгана МАРКОВИЋ

Фото: Зоран Миловановић

авид
Албахари је
30. јула 2023.
године оти-
шао тихо, као
што је живео.
Остале су
књиге-споме-
ници. Мисли

којима су облик дале речи, а поенту јасан књижевни „глас“ који нас је учио и опомињао, подсећајући нас да су сви одговори у нама, у оном тананом простору између мисли и речи – простору душе. Наш први разговор за тадашњу „Војску“ догодио се средином новембра 1998, непосредно по завршетку Сајма књига у Београду. Разговарали смо о историји, као бићу прошлости, али и садашњости, које гради и руши наше животе, обликујући време, а предложак за тај разговор, који објављујемо у целини, био је Албахаријев роман „Гец и Мајер“.

У НАСТОЈАЊУ ДА РЕКОНСТРУИШЕ ПОРОДИЧНО СТАБЛО, ПРИПОВЕДАЧ У „ГЕЦУ И МАЈЕРУ“ ОСЛИКАВА РАСУПО КОЈЕ У ПОРОДИЦУ УПАЗИ СПОЉА – ИЗ ИСТОРИЈЕ. ДА ЛИ ИСТОРИЈА ЗАИСТА ИМА ТОЛИКУ МОЋ НАД НАШИМ ПОЈЕДИНАЧНИМ ЖИВОТИМА, ДА ЛИ ЈЕ ОНА ГЛАВНИ КРОЈАЧ НАШИХ СУДБИНА?

– Зависи од тога шта називамо историјом. Да ли историју видимо као биће које постоји само у прошлости или биће које постоји и у садашњости. Књиге у којима пишем о историји видим као неку врсту свог буђења пред историјом која је задесила већину нас, јер смо живели у времену у коме нисмо размишљали о крају историје, али смо је најчешће видели као једно окончано биће. Сматрали смо да се историја не догађа у садашњем тренутку, него само у прошлом, односно да

се уопште не догађа, да кад нешто постане историја, значи да се већ догодило и готово. Историја очигледно има и аспект стварног збивања, то је оно што је изненадило мене, а и многе друге људе, то је оно што ме као писца натерало да се суочим са историјом, овом која се догађа у садашњости. Ако историју схватимо као силу која се догађа сада, одговор на Ваше питање мора да буде потврдан, она јесте та највећа сила која утиче на људе и која, нажалост, не може да се спречи ни на који начин. Одмах помислим да ли човек треба тако да одговори, можда може на неком личном плану да се супротстави историји ако је спреман да се носи са предрасудама у себи, али не постоји нека врста колективног одговора будући да се историја дешава на нивоу појединца, али се после мери према колективу, онда је воља или жеља појединца да се с њом сукоби заправо ништавна у поређењу са њеном целокупном снагом и моћи којом располаже.

ИСТОРИЈА ЈЕ У ВАШИМ КЊИГАМА ЧЕСТА ТЕМА. ТУМАЧИТЕ ЈЕ НА РАЗЛИЧИТЕ НАЧИНЕ. У ПРИЧИ „ЈЕВАНЂЕЉЕ ПО МОМ ОЦУ“ ИЗ „ОПИСА СМРТИ“ ИСТОРИЈА МОЖЕ ДА ПОСТОЈИ ЈЕДИНО САМА ЗА СЕБЕ КАО ВРЕМЕ. А КАКО ИСТОРИЈА И ЈЕСТЕ ВРЕМЕ, А ВРЕМЕ НЕ МОЖЕ ДА СЕ ЗАБЕЛЕЖИ, НЕ НАВОДИ ЛИ ТО НА ЗАКЉУЧАК О БЕСМИСЛУ ИСТОРИЈЕ, КОЈИ НА КРАЈУ ПОСТАЈЕ И БЕСМИСАО НАШИХ ЖИВОТА?

– То и јесте питање с којим се суочава приповедач у роману „Гец и Мајер“, јер се пита да ли један историјски догађај, који је практично преобликовао његов живот, јер је однео толико људи из његове породице, да ли тај догађај може да прогласи за бесмислен. Ако то учини, онда и цео живот постаје на неки начин бесмислен,

јер ако су основа, залеђе, оно из чега живот долази бесмислени, одакле би дошао било какав смисао у сам живот. Моја најновија књига јесте та врста потраге, она је покушај да се одговори на питање да ли историја има смисла. Мој приповедач није успео да дође до тог одговора, ја не знам тај одговор, да га знам, не бих писао ову књигу. Мој приповедач се судара са зидом, не буквално са зидом, већ са зидом који постоји у њему и који ни на који начин не може да савлада, јер схвата да ако би желео да подари смисао свом животу, онда мора да пронађе смисао тог трагичног догађаја из своје прошлости, у овом случају смисао холокауста, а шта год чинио и шта год радио, никако не може да пронађе смисао у уништењу огромног броја људи. Ту је ћорсокак за њега, ту је, на крају крајева, и ћорсокак за мене.

АКО СЕ ЖИВОТ ПОНАВЉА ОПИСУЈУЋИ КРУГОВЕ, ПОНАВЉА ЛИ СЕ И ИСТОРИЈА ПО ТОЈ ЛОГИЦИ ИЛИ ПО ЛОГИЦИ НЕНАУЧЕНИХ ЛЕКЦИЈА?

– Више нисам сигуран уопште, ни после писања ове књиге, ни после свих разговора са својим читаоцима, какав однос треба да заузмем према историји. Често се каже, а постоји и стара изрека да је историја учитељица живота, а све време се питамо да ли је она лоша учитељица или смо ми слаби ђаци. Не видим чему нас је историја научила. Ако прихватимо да нас она јесте нечему научила, онда се поставља питање зашто се, и то не у великим интервалима него непрекидно, понављају исте историјске грешке. Када говорим о тим грешкама, уопште не мислим на оно што би могло да буде политичко или војно становиште односа међу

Људско постојање траје у непрекидном удаљавању од људског срца. Што не значи исто и на појединачном плану. Неки од нас успевају да се приближе нечему што називамо пуноћом срца више, а неко до тога ни тренутка не успева да приђе. Пре сам склон помисли да су то ствари које се не могу изрећи и да само негде на неком тананом нивоу свести, где и не постоји обликовање у речима, можда ни у мислима, ми можда можемо и да пронађемо одговор. Ми га носимо у себи, али нема начина да наша душа то саопшти било коме, осим као осећај, нама самимима.

људима. Мислим на начин на који људи улазе у историју. Како то да после свих десетина, стотина, хиљада ратова, у којима је увек на исти начин коришћен механизам развоја предрасуда којима се човек претварао у нешто друго, почињао да ради оно што до тада никада није ни помислио да би могао да ради, после свих тих искустава, ми у нашем наслеђу, духу, рекао бих и телу, немамо никакву врсту отпора и одбојности према таквим недељима, већ у датом историјском тренутку постајемо онакви каквим историја жели да нас направи. Говорим о историји као о нечем безличном, она није безлична, њу покрећу други који на овај или онај начин покушавају да преобликују историју и тако утичу на људе. Ми то видимо после као дејство историје, а заправо је дејство ствари које можда чине историју, попут идеологија, религија, пропаганде.

ПРИПОВЕДАЧ У „ГЕЦУ И МАЈЕРУ“ ОБЈАШЊАВА СВОЈИМ УЧЕНИЦИМА ДА ДУША КОЈА ПАМТИ НЕ МОЖЕ ДА СЕ ИЗГУБИ. ДА ЛИ ЈЕ ТО НОВИ ПОГЛЕД НА ИСТОРИЈУ? ПАМТИМО ЛИ МИ ДОВОЉНО?

– Имам осећај да памћења никада није довољно. Пишући ову књигу, први пут сам имао осећај да неком одређеном та књига може нешто да каже. Тај неко је генерација ученика, младих људи, који су на прелазу из детињства у оно што треба да буде одрасло људско биће. Они морају да науче шта је свет, како би у том свету могли да опстану. И ми смо сами могли да се уверимо колико брзо заборављамо. Колико смо показали спремност да заборављамо. Можда зато и не научимо ништа из историје. Та садашња ученичка генерација већ у овом

часу скоро ништа не зна о једном огромном рату који се дешавао пре само педесетак година. Знају га само као неку основну причу о сукобу између ових и оних сила, али све што твори историју, постаје им мање важно. Као писац заговарам писање без поруке, без намере да се читаоцу нешто одређено каже, можда сада изгледа да говорим противно тој поетици. Књига није писана с тим циљем, само сам помислио док смо је представљали у Земунској гимназији и Медицинској школи да бих волео да до тих младих људи моја књига, и прича коју она носи, заиста дођу. А то и јесте управо прича о неопходности памћења.

ЈЕВРЕЈИ СУ СА САЈМИШТА НАЈЧЕШЋЕ ОКОНЧАВАЛИ СВОЈЕ ЖИВОТЕ РАЗВОЖЕНИ У ПОСЕБНИМ КАМИОНИМА „ДУШЕГУПКАМА“ УЛИЦАМА БЕОГРАДА. У ВАШОЈ КЊИЗИ ЈЕДАН ТАКАВ КАМИОН ВОЗИЛИ СУ ГЕЦ И МАЈЕР. ПОСЛЕ ЗЛОЧИНА ОСТАЈЕ ПИТАЊЕ О КРИВИЦИ. КОЛИКО ЈЕ ОНА КОЛЕКТИВНА, А КОЛИКО ЛИЧНА?

– Гец и Мајер су били стварни људи. Ако усвојимо идеју о колективној кривици, онда смо спремни да усвојимо и идеју да кривица добрим делом не постоји. Ако усвојим идеју о колективној кривици, онда смо вероватно спремни да усвојимо идеју да је за све крив само један човек. Што онда значи да и њега на неки начин ослобађамо кривице, јер му дајемо неке божанске атрибуте, атрибуте свемогућег, који је све решио и све навео

Мој приповедач се судара са зидом, не буквално са зидом, већ са зидом који постоји у њему и који ни на који начин не може да савлада, јер схвата да ако би желео да подари смисао свом животу, онда мора да пронађе смисао тог трагичног догађаја из своје прошлости, у овом случају смисао Холокауста, а шта год чинио и шта год радио, никако не може да пронађе смисао у уништењу огромног броја људи. Ту је ћорсокак за њега, ту је, на крају крајева, и ћорсокак за мене.

да раде онако како он хоће, а то је пут за поништавање кривице за многе стварне кривце. Ако кажемо да су кривци, попут Геца и Мајера, били чудовишта, монструми, ми их лишавамо кривице, јер су они људи, па не знају шта раде. Али ако погледамо шта су ти људи заиста радили, видимо да они не могу да буду ни људи, ни несвесни, јер су то што су радили педантно, савесно, прецизно посвећено, онако као што би радили неке друге послове пре но што су почели да људе одвозе у смрт. У њиховом случају, као и у многим другим случајевима, кривица је непобитна. Она у себи можда има део колективне кривице, али ја не верујем да постоји кривица која се може проширити на цео један народ. Свако ко је свесно ушао у кривицу, крив је за оно што је учинио. Шта после са кривицом, то је друго питање.

Један читалац ме питао да ли је начин којим сам написао књигу управо спремност да се опрости Гецу и Мајеру. Одбио сам то као могућност да се починиоцима опрости унапред, пре но што се утврди кривица. Кривица је за мене првенствено појединачан чин, додуше често повезан са утицајима споља који могу да наведу људе да постану кривци. Размишљајући о свему томе, често се питам да ли је човек по природи добар или је по природи зао. То је суштинско питање. Склонији сам да поверујем да је човек по природи добар, али да, попут источњачког таоистичког

знака Јина и Јанга, носи у себи клицу супротности. Не мора то да буде зло, већ оно што је супротно добру, не знам да ли за то постоји права реч, можда недобар. Силе које пресудно уобличавају историју, када почну да делују, циљају само у једно, у предрасуду у човеку. Из ње, из спремности човека да прихвати предрасуду, полази читав каснији механизам зла и улажења у кривицу.

ГОВОРИЛИ СМО О ИСТОРИЈИ. ИСТОРИЈУ НЕ ЗАНИМА ЉУБАВ, ИСТОРИЈУ НЕ ЗАНИМА СТРАСТ. ЧИНИ СЕ ДА ЉУБАВИ И СТРАСТИ ИМА ВРЛО МАЛО И У ВАШИМ КЊИГАМА.

– Стварно тако мислите?

У ВАШИМ КЊИГАМА ИМА ДОСТА ПИТАЊА, УНУТРАШЊИХ ДИАЛОГА, СУДАРАЊА, ТРАГАЊА, АЛИ НЕМА МНОГО ПРИЧЕ О ДВОПОЛНОСТИ СВЕТА.

– Добро, морам да признам да сам се сада забринуо. Књиге нису оно што човек јесте. Када пише књиге, писац исто као и читалац који их чита замишља да се то догађа неком другом, а прижељкује да се то догађа њему самом. Из тог несклада жеље и стварности вероватно и настају књиге. Доиста, никада нисам видео своје књиге као оне у којима нема толико љубави. Не браним себе пред Вашим питањем. Оно ме само тера на размишљање и потврђује да после кримића попут „Мрака“ можда треба да напишем и један љубавни роман. Онако како сте интонирали своје питање, чини се да можда у мојим последњим књигама и нема довољно љубави. „Снежни човек“ је књига о усамљености. Новије књиге заиста јесу књиге у којима има више празнина и очајања него љубави. А подсећам вас да приповедач „Геца и Мајера“ жели да воли, али нема кога.

Он стење под теретом љубави, али није у стању да неком упуту сву своју љубав. Њега је историја лишила могућности да своју љубав упуту својим ближњима. Недостатак те љубави у њему поништава могућност за неку другу врсту осећања. То јесте боја која се протеже у мојим последњим књигама. И даље чврсто верујем да је љубав најплеменитије осећање које човек има. Кад кажем љубав, мислим на веома широку лепезу најтананијих осећања која могу да се покрену у човеку и дођу до страсти. Волео бих да више пишем о томе, али у неким тренуцима човек мање пише о ономе што жели, а више о ономе што не жели.

ВИ СТЕ У СВОЈИМ КЊИГАМА СТАЛНО НА НЕКОМ ПУТУ ДО БЕСМИСЛА. ДОСЕГНЕТЕ ГА, ПА СЕ ВРАТИТЕ НАТРАГ, ДО ПОЧЕТКА НЕКЕ НОВЕ КЊИГЕ. ВАШИ ЈУНАЦИ НА КРАЈУ КЊИГА УДАРАЈУ У ЗИД („ГЕЦ И МАЈЕР“), МРАК („МАМАЦ“). СНЕГ КОЈИ СВЕ ПОКРИВА И СВЕ ИЗЈЕДНАЧАВА („СНЕЖНИ ЧОВЕК“). ПОСТОЈИ ЛИ НЕШТО ШТО ЈЕ ИЗА ТОГ ЗИДА, ИЗНАД ТОГ СНЕГА И ИЗВАН ТОГ МРАКА?

– Тешка питања ме питате. Да знам те одговоре, вероватно не бих писао књиге које пишем. Стално покушавам да пишем управо зато што се суочавам са свим тим питањима. Када се суочим са неким од њих, улазим у причу иако унапред знам да можда нема правог одговора, осим неког осећања пораза на крају. Онда

то покушам да оправдам тако што кажем да нисам од писаца који настоје да дају одговоре, него од оних који покушавају да поставе питања. Поставити питање је подједнако важно као понудити одговор. Навести неког да се нешто упита, да у себи касније трага за одговором, исто је толико важно као и понудити одговор. Можда и важније, јер читалац са неким одговорима може да има више проблема. Своје књиге видим као могућност да на питања која постављам читаоци сами трагају за одговорима. Нема јединствених одговора. Због свести о разликама међу нама циљ читања, или циљ суочавања са било којим уметничким делом, управо је уобличавање питања на која ће свако од нас трагати за одговором.

НАПИСАЛИ СТЕ ДА ЈЕ „СНЕЖНИ ЧОВЕК“ КЊИГА О ПОРАЗУ И ДА СУ ПОРАЗИ СТВАР СРЦА. „ДРЖАВА КОЈА СЕ ОСЛАЊА НА СРЦЕ ОСУЂЕНА ЈЕ НА ПРОПАСТ“, РЕЋИ ЋЕ ПРОФЕСОР ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У АМЕРИЦИ ВАШЕМ ЈУНАКУ ИЗ „СНЕЖНОГ ЧОВЕКА“. КОЛИКО ЈЕ ЧОВЕК НА КРАЈУ ОВОГ ВЕКА У СУШТИНИ ИСПУЊЕН ПРАЗНИНОМ СРЦА?

– Да ли човек постаје мање човек? А да ли је био више човек раније? Нека то остане као питање. Можда ће звучати суморно, али ако се посматра неки план просечног примера, онда би одговор био потврдан. Људско постојање траје у непрекидном удаљавању од људ-

ског срца. Што не значи исто и на појединачном плану. Неки од нас успевају да се приближе нечему што називамо пуноћом срца више, а неко до тога ни тренутка не успева да приђе. Чини ми се да на таква питања не постоје ни једноставни ни компликовани одговори. Пре сам склон помисли да су то ствари које се не могу изрећи и да само негде на неком тананом нивоу свести, где и не постоји обликовање у речима, можда ни у мислима, ми можда можемо и да пронађемо одговор. Ми га носимо у себи, али нема начина да наша душа то саопшти било коме, осим као осећај, нама самима.

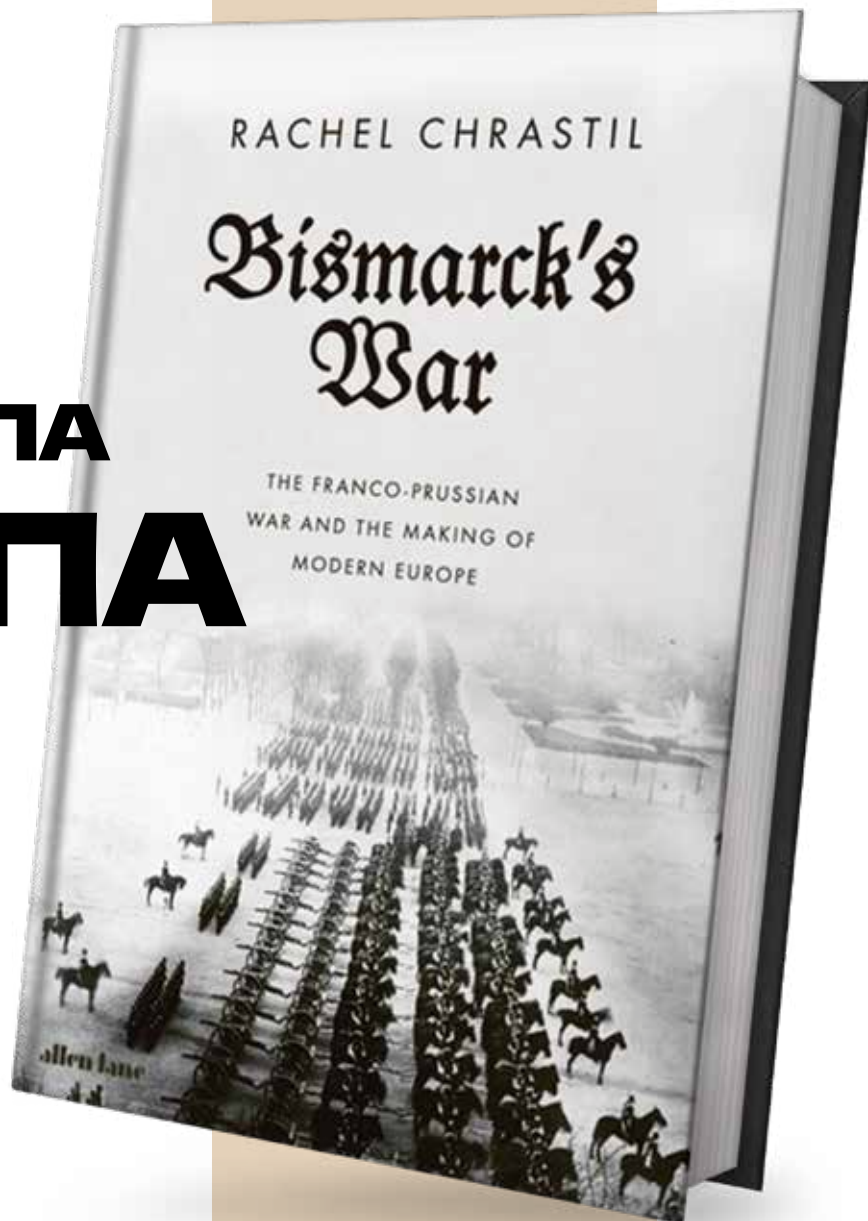
Постоји стара изрека, ја је знам као кинеску, мислим да је има и у другим традицијама, која каже да је смисао живота да нешто оставимо иза себе. Можемо да посадимо дрво, да напишемо књигу или да имамо дете. Дакле, то су, по Кинезима, три могућности с којима трајемо и даље. Са дрветом, наравно, не трајемо дословно, али омогућавамо неки вид преношења трајања, јер дрво једном посађено, у нормалним природним околностима, заправо, вечно траје, и ми трајемо с њим. Књига је такође вечна, ма колико покушавао неко да је спали и, на крају крајева, дете је нешто што нас преноси и што нас оставља у свету. То ми звучи веома једноставно. Мислим да треба урадити све три ствари, не да би се човек обезбедио, већ да би пуноћом свих тих поступака пренео себе у време, у даље трајање. То ми делује као метафора потпуног смисла. Можда ће се неко запитати зар смо ту само да бисмо обезбедили биолошко трајање врсте. Све друге врсте трају а да се никада не запитају шта је њихов смисао. ▀

Нова књига

КАКО СЕ РАТОМ ОБЛИКОВАЛА ЕВРОПА

Bismarck's War: The Franco-Prussian War and The Making of Modern Europe, коју потписује Рејчел Крастил, незаобилазно је штиво за сагледавање француско-пруског рата, али и читавог њиме одређеног историјског раздобља

Пише потпоручник Иван ЋУРЋЕВИЋ

Како заправо знамо о француско-пруском рату, који је трајао од 19. јула 1870. до 28. јануара 1871. године? Тај рат је изнедрио Немачко царство, као дугогодишњу тежњу Пруске, и као добру прилику јужних немачких држава да у уједињеној царевини диктирају другим државама Европе опште културне и политичке вредности. Има тога доста у немачком карактеру; тог нагона да се буде први, бржи, испред, али, нажалост, и помало мегаломанске амбиције, која је у наведеном рату успела да, предвођена политичком мудрошћу Бизмарка и војним генијем Молткеа, прекомбинује структуру Европе и тиме сасвим сигурно најави и преостала два највећа рата која је цивилизација водила у прошлом, 20. веку.

ИСТОРИЈА ЧОВЕКА

Bismarck's War: The Franco-Prussian War and The Making of Modern Europe (издање Allen Lane, Penguin Random House, UK, 2023), коју потписује Рејчел Крастил (Rachel Chrastil), незаобилазно је штиво за проучаваоце и љубитеље овог историјског раздобља. Ауторка је за ову студију међународних и ратних односа, као и унутрашње кризе у окупираној Француској, терен сјајно припремила претходним публикацијама, *Organizing for War: France, 1870-1914* (2010) и *The Siege of Strasbourg*

(2014), и за упућене није било дилеме да ће овом књигом прочистити сумње у модерној историографији и тиме трасирати идеју да је заправо овај рат био прави модерни рат, узимајући у обзир систематичну, организовану и планску употребу система прве помоћи, као и артиљеријских оруђа, у виду ефикасног наоружања којим се повређује и урушава фронтска позадина. Нажалост, ова књига, будући да се недавно појавила у лондонским књижарама, још нема свој превод у Србији, али верујемо да ће се и тај проблем у скорије време решити.

Ова књига о историји разликује се од других јер се она не поводи великим и славом овенчаним личностима, већ историјско време испитује кроз животе обичних људи. Рејчел Крастил је тако светла позорнице вратила обичним војницима, налик на Ремаркове фигуре у рововима Западног фронта (међу њима срећемо чак и Ничеа, као болничког добровољца). Прича се у првостепеном додиру са тешким животом у непрестаном маршу кроз француску територију (од судбоносног Седана, код којег је француска војна моћ понижена до опсаде Париза, где је изгажен француски дух: али да се никад не преда, спроводећи, изнутра, из народа, нову републиканску револуцију) води око баварског војника Дитриха фон Лазбега (Dietrich von Lassbeg), који из Минхена креће у војну авантуру, ни не слутећи да ће је завршити победоносним маршом кроз Тријумфалну капију. О њему ће читалац моћи да суди или као о обичном пешадинцу који је на позив своје државе дошао да служи (идеји у коју можда није ни веровао) или о једном од првих људских бића који су, судећи по дневничким записима, имали шта да кажу о рату који дехуманизује човекову душу.

ОД ПРВОГ ДО ПОСЛЕДЊЕГ ОТКУЦАЈА РАТА

Садржај књиге је хронологија догађаја, онако како су заиста текли. У том поступку нема импровизације. Материјал је подељен на двадесет поглавља, кроз које пролазите као да доживљавате успешно компован роман, у стилу Аристотелових принципа књижевности. Декларацију

о почетку рата (Declaration), заједно са текстовима о мобилизацији и концентрацији трупа, као својеврсном почетку, допуњују описи битака и оне одлучујуће код Седана, да би се након импресивне, сликовите разраде прешло, постепеним политичким преговорима, на повлачење трупа и савлаживање рачуна (Settling Accounts). Ауторка врло брижљиво води причу, књига се чита у једном даху. Читалац нема осећај да су целине засебни одељци, са различитим значењима и засебном филозофијом. Све је то један исти живот, од првих до последњих откуцаја рата.

Иако за озбиљну историографску књигу важи правило да се првенствено мора опстати на провереним чињеницама и материјалним доказима, у виду периодизација и верно пренесених говора, то за ову студију заправо не важи (иако јасно стоји на архивској документарности). Превагу би у овом случају могло да однесе пишење културе епохе. Ни Немица ни Францускиња, у оном смислу у којем крв одређује карактер, ауторка супериорно улази у животе сукобљених страна. Личност Наполеона Трећег разуме као лажног пророка којем није била довољна власт изборена на изборима, но је у крунисању свог лика

Ова књига о историји разликује се од других јер се она не поводи великим и славом овенчаним личностима, већ историјско време испитује кроз животе обичних људи. Рејчел Крастил је тако светла позорнице вратила обичним војницима, налик на Ремаркове фигуре у рововима Западног фронта, а међу њима срећемо чак и Ничеа, као болничког добровољца.

тражио начин да опстане на трону. Бизмарк је хладан, прорачунат државник који не дозвољава да ико други влада Немачким царством до пруски краљ. Али како се велике битке не воде без војничких генија, ауторка довољно страница посвећује и Молткеу, што се Немаца тиче, и Базану, као француском команданту који се највише питао докле иде граница људске издржљивости и страдања. Нимало монотono приповедање, на моменте изненађује закључцима: на пример, да ли је читаоцима позната чињеница да је влада Паликао протерала око 40.000 Немаца (укључујући чак и 4.000 швајцарских држављана), у моменту кад је противничка армија силовито напредовала ка Паризу, само зато да не би компромитовали национални морал. Зар се то није исто десило Јапанцима кад је погубљен Перл Харбур?

Без премца истражена и прегледно и јасно компонована тема француско-пруског сукоба у овој књизи доживљава ренесансу, у никад бољем тренутку за Европу, јер се поново постављају питања да ли су Француска и Немачка још увек носиоци идеје Старог континента, као њеног реалног опстанка и егзистенције. Ипак, 1870. година и није била тако далеко... ▀

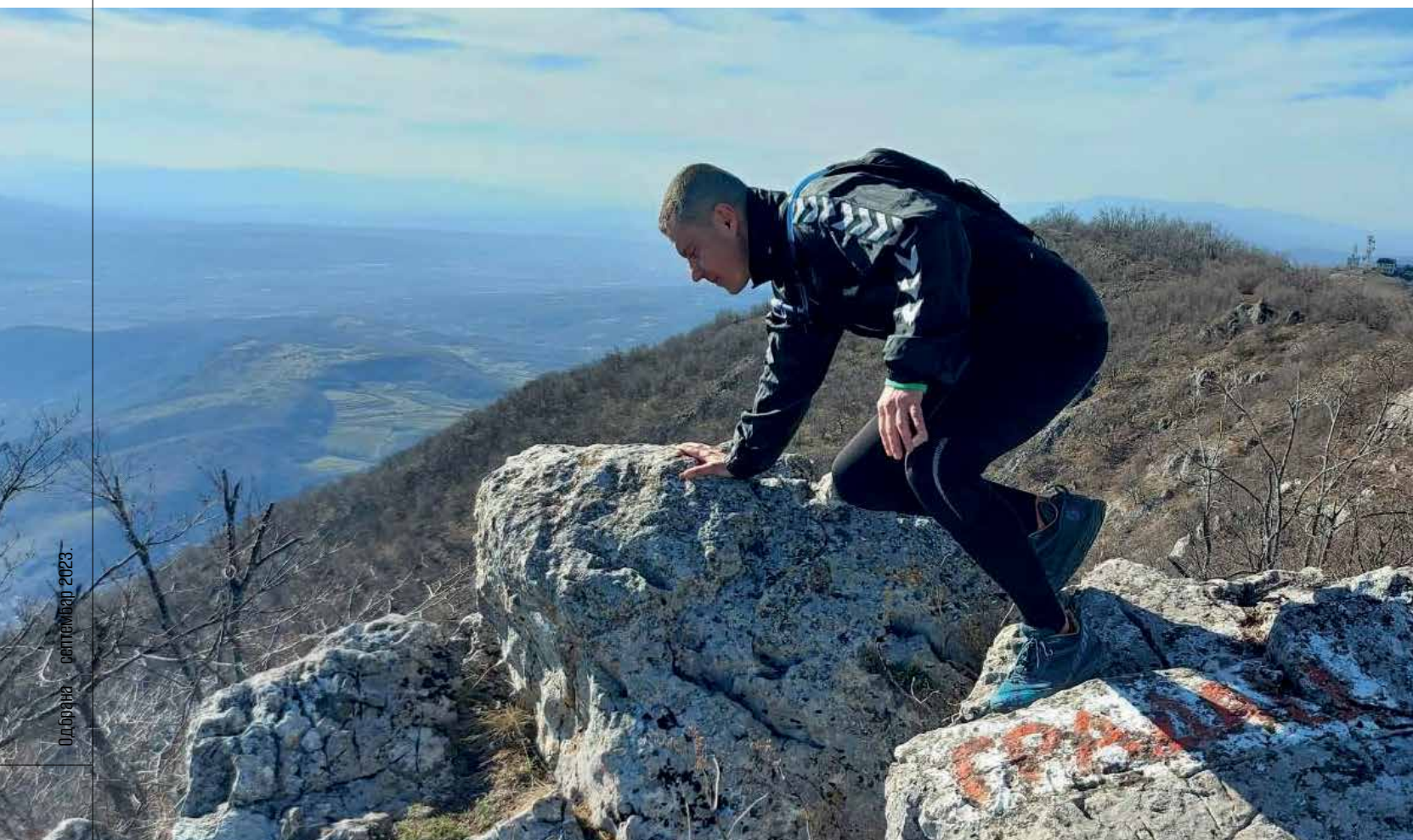

Планинско трчање у Војсци Србије

ШКОЛА ЗДРАВИХ НАВИКА

Представници војне репрезентације Републике Србије освојили су три медаље на Првом CISM балканском првенству у планинском трчању, одржаном на кружној траси Вршачког брега. Поменути успех и чињеница да је у клубовима Планинарског савеза Србије регистровано више од сто планинских тркача који су професионални припадници Војске Србије указују на велику популарност овог спорта у војним круговима.

Пише Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Падобранство, стрелаштво, пливање, роњење, верање, бициклизам, параглајдинг, скијање, борилачке вештине од великог су значаја за Војску Србије, што се најбоље сагледава у чињеници да она у свом организационом саставу има јединице, од одељења до бригаде, засноване управо на знањима, вештинама и способностима која се стичу бављењем овим спортским дисциплинама. Поменутој групи спортова припада и планинско трчање. Познато је да су у некадашњој ЈНА постојале брдске и планинске јединице различитих нивоа, а недавно је министар одбране Републике Србије донео одлуку о формирању 211. брдско-планинског батаљона, чије ће седиште бити у Прибоју. Друга бригада КоВ-а ће на тај начин добити

јединицу са потпуно новим људима и инфраструктуром, оспособљену за реализацију задатака у сложеним географским условима. С друге стране, у клубовима Планинарског савеза Србије регистровано је више од сто планинских тркача који су професионални припадници Војске Србије, што указује на велику популарност овог спорта у војним круговима. Показало се то и на недавно одржаном Првом CISM балканском првенству у планинском трчању, где су се међу најбољима нашли припадници Војске који се годинама баве том дисциплином, због чега смо и одлучили да их упознамо и од њих више сазнамо о том атрактивном спорту.

СПОРТ ЗА ЉУБИТЕЉЕ ПЛАНИНА

Шта је планинско трчање, када је рекреативно, а када такмичарско, које се дисциплине развијају у свету, а које ће се развијати у Србији, колика је зона прожимања спорта и туризма у планинском трчању и да ли је оно предвиђено само за одабране или је доступно свима? Владислав Ценић је прави човек да нам одговори на поменута питања, не само зато што је у планинарству годинама већ и због тога што обавља важне функције у Планинарском савезу Србије, попут председника комисије за планинско трчање, селектора репрезентације Србије у скајранингу и потпредседника Планинарско-спортског клуба „Мосор” из Ниша.

– Планинско трчање је спорт за све оне који су уморни од трчања по градовима, по загађеним булеварима, трчања у круг по атлетској стази, као и за све љубитеље природе и

ТРАГОВИМА СРПСКЕ ВОЈСКЕ

Владислав Ценић био је један од учесника осмочлане пешачке експедиције која је 2014. године кренула путем српске војске у Првом светском рату. Пећ, Чакор, Црна Гора, Албанија и Крф, само су неке од етапа на две хиљаде километара дугим путем.

планина. Доступно је готово на исти начин рекреативцима који желе да уживају у природи и атлетичарима који желе да пробају нове изазове. Дефинише се као трчање ван насеља, по брдовитим теренима, по уређеним и јасно обележеним планинским стазама, на којима степен успона у односу на дужину стазе представља значајну компоненту – говори Владислав Ценић.

Од њега сазнајемо и да је планинско трчање млад спорт, како у светским, тако и у српским оквирима, али и спорт који јако брзо напредује, тако да се очекује да ће убрзо бити уврштен у олимпијске дисциплине, али још није познато у ком формату. Довољно је рећи да се планинско трчање у великој мери одвојило од планинарења, високогорства или алпинизма, али и да су из њега развијена најмање два правца планинског трчања. Први, вероватно најекстремнији, односи се на планинске трке на неуређеним стазама, преко две хиљаде метара и са успонима до тридесет степени (skyrunning и trail). Други правац односи се на планинске ултрамаратоне, трке чије дужине прелазе педесет километара и код којих је такође важна висинска разлика.

Планинарско-спортски клуб „Мосор” из Ниша успео је да привуче велики број љубитеља трчања да се опробају у планини.

– Планинарски савез Србије је пре месец дана потписао споразум о сарадњи са српским атлетским савезом, тако да ћемо убудуће заједнички организовати трке и учешће наших такмичара на међународној сцени. Верујем да ће нам то омогућити да још више напредујемо као спорт и омасовимо чланство, поготово што је планинско трчање све више заступљено код младих људи. Занимљиво је да се за победу или пласман бори само пет посто тркача, док остали желе да прођу стазу у лимиту, што је својеврстан такмичарско-спортски резултат вредан пажње. Они користе највеће бенефите од планинског трчања попут боравка у природи, чистог ваздуха, упознавања атрактивних планинских предела, физичких активности, социјализације, уживања и разоноде, што све заједно подржава здрав стил

ПЛАНИНАРСКА ОРИЈЕНТАЦИЈА

Учесници у планинарском оријентационом такмичењу проналазе контролне тачке на непознатом терену помоћу карте и бусоле, што од њих тражи умеће, вештину и припремљеност у читању карата и коришћење техничких средстава за безбедно кретање у природи и за брзо сналажење на непознатом терену, посебно у планинским пределима. Такмичења се организују у оквиру лиге Србије, првенства Србије и Балканског шампионата. Дужине стаза разликују се по категоријама и могу бити од 6 до 15 километара, а организују се у дневним и ноћним условима. Већину такмичара мушких екипа у планинарској оријентацији нишког планинарског клуба чине припадници Војске Србије који већ годинама постижу запажене резултате. Имена Милића, Бујаковића и других позната су широм земље, што и не чуди ако се зна да ова дисциплина потиче из војног оријентирања. У свету важи и правило да су најбољи планински тркачи управо оријентирци.

живота, виталност и отпорност организма, те повећање радних, физичких и умних способности – истиче Ценић.

ОПИПАВАЊЕ ГРАНИЦА

Владислав Ценић са поносом истиче да у Планинарско-спортском клубу „Мосор” из Ниша активно делује четрдесетак припадника Војске Србије и да највише њих долази из 63. падобранске бригаде.

– Уверен сам да су они и у Војсци препознати као врхунски такмичари који одскачу од својих колега по физичкој спреми. Ми знамо да ће официри и војници доћи на свако такмичење максимално спремни, пошто они и у својим редовним професионалним активностима раде неку врсту тренинга у виду јутарњег физичког вежбања, физичких провера, вежби или обучавања. Они са собом доносе и особину да увек на тркама пруже максимум, изгарају, зато и постижу врхунске резултате – каже Ценић.

Један од припадника Војске Србије који се активно и успешно бави планинским трчањем је заставник Драган Стојиљковић из Трећег батаљона војне полиције. Војни полицајац и снајпериста је почетком јуна ове године освојио прво место са екипом Копнене војске на првенству Војске Србије у трци на десет хиљада метара са препрекама, а само седам дана касније учествовао на државном првенству у планинском трчању на планини Овчар и у конкурен-

цији више од сто такмичара стигао на циљ као шести. Стојиљковић је убрзо истрчао и ултрамаратон на Тари од 66 километара са кумулативним успонима и падовима од 3.300 метара, док је недавно остварио запажен резултат на државном првенству Србије у скајранингу које је одржано на Сувој планини код Ниша. Како је све то почело? У тајне планинског трчања заставник Стојиљковић ушао је захваљујући војним спортистима из 63. падобранске бригаде са којима се припремао у Панчеву за такмичење „Снајперски пар” на Међународним војним играма у Русији. Они су, на име, запазили да заставник Стојиљковић може добро да трчи и позвали га да са њима крене на трку у Острвици 2019. године.

– Одмах ми се допала енергија пре старта, концентрација на дисање, корак и технику и осећај среће када се дође на циљ. Посебно ми је значило што се такмичари заправо не такмиче, бодре један другог, више се боре сами са собом – говори заставник Драган Стојиљковић.

Заставник Драган Стојиљковић је, по речима Владислава Ценића, од Острвице 2019. године па до данас начинио велики напредак и од просечног тркача ста-сао у такмичара који се пење на подијуме и осваја велики број поена. Рајац, Фрушка гора, Косјерић, Столови код Краљева, Прибојска бања, Сува планина, Старица код Мајданпека, Тара и Овчар, само су нека од места на којима је Драган трчао захтевне стазе.

– Планинско трчање је спорт који не тражи посебан комфор. Увек имам са собом

врећу за спавање, мада клуб успева да обезбеди спавање у зиданим објектима на такмичењима. Ако има смештаја, добро је, ако га нема, ту је врећа и место у шатору или поред њега. Ништа ми није тешко, трчим и када ми се појаве жуљеви. Циљ ми је да што дуже трајем у планинском трчању и прођем различите стазе. Много ми значи што имам пордшку супруге Јелене и ћеркица Татјане и Теодоре за бављење спортом који је мој хоби, али и велика љубав. Драго ми је и што dobrим резултатима представљам моју јединицу и Војску Србије у целини – објашњава заставник Стојиљковић.

Четврто место на Фрушкогорском маратону (64 километара), по мишљењу заставника Стојиљковића, његов је највећи успех, мада добри познаваоци кажу да је највећи подвиг у бодовању направио освајањем другог места на недавно одржаној трци на планини Старица код Мајданпека, чиме је избио на друго место у генералном пласману трекинг лиге Србије.

– Само небо је граница – осмехује се заставник Стојиљковић. – Не бојим се ни стаза, ни противника. Трке су дуге, свако дође на своје место, без обзира на бољи или лошији старт. Гледам где газим, послушкујем дисање и пулс срца, на окрепним тачкама узимам само лимун и воду, пошто постоји и изрека да најбољи једу стазу, а не окрепу. Припадницима Војске Србије поручујем да се баве спортом и да са својим породицама бораве што више у природи. Шума их чека раширених руку, а обиље дрвећа гарантује већу концентрацију кисеоника, дубоко и јако дисање. Напорно је ускладити терене, дежурства,

такмичења и породицу, али планинско трчање и тај стил живота треба волети да би се нашло времена за тренинге и трке.

ВРЕДНОСТИ ТРКАЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Свет спорта је од малена привлачио и водника прве класе Ненада Живковића, рачунача у Мешовитој артиљеријској бригади у Нишу. У младости се највише бавио фудсалом, али је први истрчани полумаратон у 27. години означио ново поглавље у његовом животу.

– Трчањем откривам себе, снагу свог духа и његове потенцијале. До сада сам истрчао око 120 трка различитих формата, од стаза дужине пет километара, па до најдуже трке у Србији од 123 километра и са пет и по хиљада кумулативног успона. Обично се мисли да су најтеже трке оне најдуже, али тежину одређују и други фактори. Мени је најтежа била овогодишња трка на Старој планини, дуга 102 километра, истрчана по суровим временским условима. Припреме за такве трке су захтевне и дуге, јер сигурност у своју спрем-

ност дан пре трке значајно утиче на крајњи резултат – подвлачи водник Живковић.

Фокус планинских тркача на дан трке је на уобичајеним стварима, попут проверавања опреме, паковања ранца или бирања одеће и обуће.

– Еуфорија коју трка носи осети се тек на старту – истиче водник Живковић. – Избија у том трену ерупција радости и солидарности, због које су многи заволели планинско трчање, било као такмичарску дисциплину, било као рекреативну активност. Током дугих и неизвесних трка долази, наравно, и до мањих или већих физичких и психичких криза, што тражи велику телесну и умну будност, мотивисаност и одлучност, како би се превазишла таква стања. У тим тренуцима најважније је сетити се почетне жеље да се прође кроз циљну капију и наставити упркос умору. Очигледно је да сам се до сада успешно носио са свим проблемима, пошто нисам одустао ни са једне трке. Велику снагу даје ми старији син, који ме увек испрати на трку са захтевом да му донесем медаљу, јер је још

увек мали да би је сам освојио. Трка се завршава тек када се вратим кући и донесем му медаљу.

Водник прве класе Ненад Живковић је члан Планинарског клуба „Мосор“, у коме је остварио одличне резултате у такмичарским дисциплинама Планинарског савеза Србије попут Трекинг лиге Србије и планинарске оријентације.

– Члан сам оријентиринг тима Копнене војске. Неколико мојих колега и ја имамо визију да оријентиринг приближимо сваком ко би желео да се испроба у тој дисциплини. Важно ми је што захваљујући планинском трчању, планинарској оријентацији и оријентирингу упознајем природне лепоте наше земље и подижем свест о потреби да се сачува и заштити природа наше земље. Нема сумње да људи који се баве поменутим спортовима истовремено и испитују границе својих способности и издржљивости и непрестано их померају ка вишим нивоима. Тркачка, све бројнија заједница постаје на тај начин један од бољих узора нашој деци и омладини, чувар здравих навика и правих вредности – објашњава Живковић.

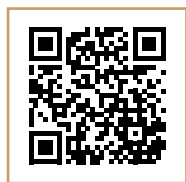
Владислав Ценић из Планинарског савеза Србије позива припаднике Војске Србије да се још масовније и активније укључе у рад планинарских клубова.

– Добродошли су, било да се такмиче, било да се планинским трчањем рекреативно баве. Довољно је да само једном дођу на неку планину, попну се на врх, сигуран сам да ће се заљубити у планинарство и трчање – закључује Ценић. ■

ТРИ МЕДАЉЕ ЗА СРБИЈУ

Прво CISM балканско првенство у планинском трчању одржано је 5. августа на кружној траси Вршачког брега, дугој шест километара за такмичарке, а за такмичаре осам километара. У трци су учествовали представници војних репрезентација Србије, Босне и Херцеговине, Бугарске, Северне Македоније, Црне Горе, Румуније и Словеније. Златну медаљу у мушкој конкуренцији освојио је водник Ђуро Борбељ из војне репрезентације Републике Србије, док су у екипној конкуренцији и мушка и женска војна репрезентација Србије освојиле треће место. У екипној конкуренцији прво место припало је репрезентацији Румуније, а друго репрезентацији Северне Македоније, док се у женској конкуренцији на победничко постоље попела репрезентација Бугарске, а друго место је заузела репрезентација Румуније. Поред водника Борбеља, у мушкој екипи војне репрезентације Републике Србије наступали су водник Иван Длачић и војни службеник Миливоје Јововић, док су у женској репрезентацији учествовале потпоручник Јелена Сарић и војни службеник Тијана Кабић.

Скенирајте код
и погледајте све
конкурсе на сајту
Министарства
одрбране

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ ВОЈНА АКАДЕМИЈА

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор лица у звање наставника у
образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких
и техничко-технолошких наука, и то:

- избор једног лица – наставника у звање ванредни професор за научну област војне науке, ужа научна област тактика са системима наоружања;
- поновни избор једног лица – наставника у звање доцент за научну област војне науке, ужа научна област тактика са системима наоружања;
- поновни избор једног лица – наставника у звање доцент за научну област технолошко инжењерство, ужа научна област материјали и заштита;
- поновни избор једног лица – наставника у звање доцент за научну област саобраћајно инжењерство, ужа научна област саобраћај и транспорт.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
- да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
- да је кандидат професионално војно лице / војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да испуњава услове за избор у звање доцента / ванредног професора из члана 17. и члана 18. Правилника о начину, поступку и ближим условима стицања звања наставника („Службени војни лист“, број 40/2021).

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

- документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у

звање наставника (Одлука Сената 10/121 од 21. јуна 2022. године);

- попуњен одговарајући Образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD или USB);
- уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
- сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Војне академије, осим за лица постављена на формацијско место наставника на Војној академији.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу **Војне академије – Вељка Лукића Курјака 33, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“**.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, научну област, ужу научну област и звање за које се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ВАЖНА НАПОМЕНА

Кандидати који буду изабрани у звање наставника неће бити постављени на формацијска места наставника на Војној академији, већ ће права и обавезе наставника остваривати са формацијских места на којима су већ постављени, а у складу са чланом 88. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018 – др. закон, 67/2019 и 6/2020 – др. закон, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 – др. закон).

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ ВОЈНА АКАДЕМИЈА

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор и поновни избор лица у звање наставника у
образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких
и техничко-технолошких наука, и то:

- избор једног лица у звање ванредни професор за научну област војне науке, ужа научна област менаџмент у одбрани;
- избор једног лица у звање ванредни професор за научну област војне науке, ужа научна област стратегија;
- избор једног лица у звање доцент за научну област војне науке, ужа научна област стратегија;
- поновни избор једног лица у звање доцент за научну област војне науке, ужа научна област менаџмент у одбрани;
- избор једног лица у звање редовни професор за научну област технолошко инжењерство, ужа научна област материјали и заштита.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
- да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
- да је кандидат професионално војно лице / војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да испуњава услове за избор / поновни избор у звање доцента / ванредног професора / редовног професора из члана 17. и члана 18. Правилника о начину, поступку и ближим условима стицања звања наставника („Службени војни лист“, број 40/2021).
- кандидати који се први пут бирају у звање доцент, морају имати позитивно оцењено приступно предавање из уже научне области за коју се бирају; трајање приступног предавања не може бити краће од 30 минута, нити дуже од једног школског часа (45 минута); тему приступног предавања бира кандидат.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

- документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у звање наставника (Одлука Сената 10/121 од 21. јуна 2022. године);
- попуњен одговарајући Образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD или USB);
- уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
- сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Војне академије, осим за лица постављена на формацијско место наставника на Војној академији.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу **Војне академије – Вељка Лукића Курјака 33, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“**.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, научну област, ужу научну област и звање за које се пријава подноси. Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ВАЖНА НАПОМЕНА

Кандидати који буду изабрани у звање наставника неће бити постављени на формацијска места наставника на Војној академији, већ ће права и обавезе наставника остваривати са формацијских места на којима су већ постављени, а у складу са чланом 88. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018 – др. закон, 67/2019 и 6/2020 – др. закон, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 – др. закон).

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор у звање сарадника

I Расписује се конкурс за избор у звање сарадника:

1. једног сарадника за ужу научну област физиологију у звање сарадник у настави.

II Расписује се конкурс за поновни избор у звање сарадника:

1. једног сарадника за ужу научну област радиологију у звање асистент.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА

Да је кандидат професионално војно лице / војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА

За избор у звање асистента: да је кандидат завршио одговарајућу здравствену специјализацију:

1. да је кандидат уписао докторске академске студије;
2. да је кандидат студије првог степена завршио са просечном оценом најмање осам (8);
3. да кандидат има најмање један рад in extenso, као први аутор у часопису са рецензијом;
4. да показује смисао за наставни рад, на основу мишљења катедре.

За избор у звање сарадника у настави:

1. да је кандидат студент специјалистичких академских студија или докторских студија и да је студије медицине завршио са укупном просечном оценом најмање осам (8).

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати треба да приложе:

1. биографске податке и доказе о испуњености услова конкурса;
2. библиографију објављених научних и стручних радова са копијама примерака научних радова и других публикација, уколико их поседују.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање сарадника подносе се на адресу **Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране – Црнотравска 17, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање сарадника“**.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за коју се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати кандидату. Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор/реизбор у звање наставника у образовно-научном пољу медицинских наука, и то:

1. једног наставника за ужу научну област хирургија, подобласт општа хирургија у звање ванредног професора;
2. једног наставника за ужу научну област инфективне и тропске болести за поновни избор у звање ванредног професора.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
3. да је кандидат професионално војно лице / војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА

Да испуњава услове за избор/реизбор у звање ванредног професора из члана 17. и члана 18. Правилника о начину, поступку и ближим условима стицања звања наставника („Службени војни лист”, број 40/21).

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у звање наставника (одлуке Сената број 10/121 од 21. јуна 2022. године), које је објављено на интернет страници Универзитета одбране (Медицинског факултета ВМА);
2. попуњен одговарајући Образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD или USB);
3. уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
4. сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Медицинског факултета ВМА, осим за лица постављена на формацијско место наставника Универзитета одбране.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу **Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране – Црнотравска 17, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“**.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за које се пријава подноси. Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране. Конкурсна документација неће се враћати кандидату. Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању процеса избора кандидата за учешће у мултинационалним операцијама EUTM Somalia у Сомалији и EUTM RCA у Централноафричкој Републици

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

1. мултинационалне операције **EUTM Somalia у Сомалији** (са почетком ангажовања од фебруара 2024. године) и **EUTM RCA у Централноафричкој Републици** (са почетком ангажовања од априла 2024. године) на период од шест месеци, за дужности:

EUTM Somalia у Сомалији:

- **шеф санитетске службе** – 1 дужност, доктор медицине, пожељно лекар специјалиста, чин мајор – потпуковник;
- **вођа санитетског тима** – 1 дужност, доктор медицине, пожељно лекар специјалиста, чин потпоручник – капетан прве класе;
- **медицински техничари** – 4 дужности, медицински техничар, чин подофицир / војни службеник / професионални војник.

EUTM RCA у Централноафричкој Републици:

- **шеф санитетске службе** – 1 дужност, доктор медицине, пожељно лекар специјалиста, чин мајор – потпуковник;
- **лекар (шеф амбуланте)** – 1 дужност, доктор медицине, пожељно лекар специјалиста, чин поручник – потпуковник;
- **медицински техничар у амбуланти** – 3 дужности, медицински техничар, чин подофицир / професионални војник;
- **медицински техничари у Тиму за хитну медицинску помоћ** – 2 дужности, медицински техничар, чин подофицир / професионални војник.

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист”, број 5/21), заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је **8. септембар 2023.** године.

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању поступка избора кандидата за учешће у мисији под мандатом Мултинационалних снага и посматрача (Multinational Force and Observers - MFO) у Арапској Републици Египат, на Синајском полуострву

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

1. мисију под мандатом Мултинационалних снага и посматрача (Multinational Force and Observers - MFO) у Арапској Републици Египат, на Синајском полуострву за период ангажовања од јануара 2024. године, за дужности:

- **командир инжињеријске јединице** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, чин поручник – капетан прве класе;
- **заменик командира инжињеријске јединице** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, чин старији водник – заставник прве класе;
- **возач – послужилац дозера** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, професионални војник;
- **возач – послужилац утоваривача** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, професионални војник;
- **возач – послужилац копача (багера)** – 2 дужности, инжињеријска специјалност, професионални војник;
- **возач – послужилац грејдера** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, професионални војник;
- **возач – послужилац ваљка** – 1 дужност, инжињеријска специјалност, професионални војник;
- **водоинсталатер / инсталатер водовода и канализације** – 2 дужности, грађевинска специјалност – водоинсталатер / инсталатер водовода и канализације, професионални војник / цивилно лице.

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист”, број 5/21), заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је **15. септембар 2023.** године.

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању процеса избора кандидата за учешће у мултинационалној операцији MINUSCA у Централноафричкој Републици

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

1. мултинационалну операцију MINUSCA у Централноафричкој Републици за период ангажовања од марта 2024. године, за дужности:

- **командант контингента** – 1 дужност, општа специјалност, чин пуковник;
- **штабни официр за оперативне послове** – 1 дужност, општа специјалност, чин мајор – потпуковник;
- **штабни официр** – 1 дужност, општа специјалност, чин капетан – потпуковник;
- **помоћник за подршку** – 1 дужност, логистичка специјалност, чин мајор – потпуковник;
- **референт за телекомуникације и информатику, уједно оператер и возач** – 1 дужност, телекомуникациона специјалност, чин старији водник – заставник прве класе;

- **командир групе за снабдевање, одржавање и транспорт** – 1 дужност, општа логистичка, техничка или саобраћајна специјалност, чин поручник – капетан;
- **руководилац основних средстава и потрошног материјала, уједно возач** – 1 дужност, општа специјалност, чин старији водник – заставник прве класе;
- **електромедицински техничар** – 1 дужност, логистичка специјалност, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **возач за амбулантно возило** – 2 дужности, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **командир групе за интендантуру и инфраструктуру** – 1 дужност, општа, логистичка специјалност, чин поручник – капетан;
- **кувар** – 2 дужности, интендантска служба – кувар, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **помоћник куvara** – 2 дужности, интендантска служба – кувар или месар или посластичар, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **помоћни радник у кухињи** – 4 дужности, општа специјалност, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **берберин, уједно руководилац сервиса** – 1 дужност, интендантска служба – берберин, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **електричар** – 1 дужност, електричар, чин разводник – млађи водник / цивилно лице;
- **домар** – 1 дужност, бравар или водоинсталатер, чин разводник – млађи водник / цивилно лице.

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист”, број 5/21), заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у својим матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је **8. септембар 2023.** године.

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању поступка избора кандидата за учешће у мултинационалној операцији UNFICYP у Републици Кипар

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

- 1. мултинационалну операцију UNFICYP у Републици Кипар за период ангажовања од марта 2024. године, за дужности:
- **заменик командира вода / вођа смене** – 1 дужност, војно-полицијска специјалност, чин старији водник – старији водник прве класе;
- **члан патроле** – 4 дужности, војно-полицијска специјалност, чин старији водник – старији водник прве класе.

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се при-

премају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист”, број 5/21), заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је **26. септембар 2023.** године.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ

ИНФОРМАЦИЈА

о пословној сарадњи са ПД „Матарушка и боготвачка бања”

На основу Уговора о пословној сарадњи, који је закључен 27. јула 2023. године између ПД „Матарушка и боготвачка бања” (хотел „Минерал”) и Министарства одбране Републике Србије, у корист запослених у Министарству одбране и професионалних припадника Војске Србије, као и чланова њихове уже породице, омогућено је коришћење услуга наведеног субјекта по повољнијим условима у износу од 10%, као и могућност плаћања на рате путем административне забране до шест месечних рата.

Запослени у Министарству одбране и професионални припадници Војске Србије у обавези су да приликом плаћања услуга покажу на увид идентификациону картицу / војну легитимацију или оверену потврду о запослењу и два примерка оверене и потписане административне забране, **уколико се плаћа путем ње.**

Чланови уже породице, уколико услуге аранжмана користе без пратње запосленог у Министарству одбране или професионалног припадника Војске Србије, дужни су да приликом плаћања услуга доставе копију идентификационе картице / војне легитимације или оверену потврду да је то лице запослено у Министарству одбране, односно на служби у Војсци Србије, као и два примерка оверене и потписане административне забране, **уколико се плаћа путем ње.**

ИНФОРМАЦИЈА

о пословној сарадњи са „Јат апартманима”

На основу Уговора о пословној сарадњи, који је закључен 28. јула 2023. године између „Јат апартмана” на Копаонику и Министарства одбране Републике Србије, у корист запослених у Министарству одбране и професионалних припадника Војске Србије, као и чланова њихове уже породице, омогућено је коришћење услуга наведеног субјекта по повољнијим условима у износу од 10% у односу на услуге из Ценовника број 731 од 15. маја 2023. године уз могућност плаћања на рате путем административне забране до шест месечних рата.

Запослени у Министарству одбране и професионални припадници Војске Србије у обавези су да приликом плаћања услуга покажу на увид идентификациону картицу / војну легитимацију или оверену потврду о запослењу и два

примерка оверене и потписане административне забране, **уколико се плаћа путем ње.**

Чланови уже породице, уколико услуге аранжмана користе без пратње запосленог у Министарству одбране или професионалног припадника Војске Србије, дужни су да приликом плаћања услуга доставе копију идентификационе картице / војне легитимације или оверену потврду да је то лице запослено у Министарству одбране односно на служби у Војсци Србије, као и два примерка оверене и потписане административне забране, **уколико се плаћа путем ње.**

ИНФОРМАЦИЈА

о пословној сарадњи са Заводом за лабораторијску дијагностику „BioMedica“

На основу Уговора о пословној сарадњи, који је закључен 3. августа 2023. године између Завода за лабораторијску дијагностику „BioMedica“ и Министарства одбране Републике Србије, у корист запослених у Министарству одбране и професионалних припадника Војске Србије, као и чланова њихове уже породице, омогућено је коришћење услуга наведеног субјекта по повољнијим условима, и то:

— на биохемијске, хематолошке, имунолошке и микробиолошке анализе одобрава се попуст у износу од 20% на важећи ценовник, осим анализа које су ограничене максималним попустом од 10% или пак на које попуст није применљив.

Запослени у Министарству одбране и професионални припадници Војске Србије у обавези су да приликом плаћања услуга покажу на увид идентификациону картицу / војну легитимацију или оверену потврду о запослењу.

Чланови уже породице, уколико услуге лабораторије користе без пратње запосленог у Министарству одбране или професионалног припадника Војске Србије, дужни су да приликом плаћања услуга доставе копију идентификационе картице / војне легитимације или оверену потврду да је то лице запослено у Министарству одбране, односно на служби у Војсци Србије.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ВОЈНООБАВЕШТАЈНА АГЕНЦИЈА

РАСПИСУЈЕ

ИНТЕРНИ КОНКУРС

о попуни формацијских места у Војнообавештајној агенцији Министарства одбране пријемом подофицира на неодређено време на служби у Војсци Србије и Министарству одбране у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време путем интерног конкурса

1. референт, ФВЕС 00004, место службовања Београд, 1 извршилац;
2. референт, ФВЕС 00004, место службовања Београд, 1 извршилац;
3. референт, ФВЕС 00004, место службовања Београд, 1 извршилац.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да је кандидат пунолетни држављанин Републике Србије;

2. да је здравствено и психофизички способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;
3. да има завршене основне академске студије у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или основне академске студије у трајању од најмање четири године или основне струковне студије са завршеним струковним специјалистичким студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова;
4. да му раније није престао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
5. да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
6. да није старији од 45 година;
7. да је запослен у својству подофицира у Министарству одбране и Војсци Србије.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да је кандидат сагласан да ради у Војнообавештајној агенцији достављањем писаног пристанка (за кандидате који нису припадници Војнообавештајне агенције);
2. да има радно искуство у обавештајно-оперативном раду у трајању од најмање једне године за места под редним бројем 1 и 3;
3. да има радно искуство на пословима Кз у трајању од најмање три године за место под редним бројем 2;
4. да има завршен основни оперативни курс за места под редним бројем 1 и 3;
5. да има завршен курс за органе за криптообработку информација за место под редним бројем 2;
6. да у току службе није негативно оцењиван и да има просек службених оцена у току службе најмање „истиче се“, а ако је кандидат више пута оцењиван, да има две последње службене оцене „нарочито се истиче“;
7. да има препоруку старешине на положају команданта батаљона – дивизиона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;
8. да кандидат поседује адекватне способности и структуру личности за рад у Војнообавештајној агенцији, што се утврђује психолошким тестирањем;
9. познавање страног језика на нивоу 1-1-1-1 СОРС 9435 – STANAG 6001 или на нивоу првог степена према критеријуму Војне академије;
10. поседовање сертификата за приступ тајним подацима;
11. поседовање сертификата по ECDL стандарду.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА И ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Уз пријаву за конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, претпостављеној команди или јединици – установи у којој су на служби кандидати достављају кратку биографију, и:

- извод из матичне књиге рођених (оригинал или копија оверена у суду, општини или код јавног бележника, не старије од шест месеци);
- уверење о држављанству (оригинал или копија оверена у суду, општини или код јавног бележника, не старије од шест месеци);
- диплому основних академских студија у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или основних академ-

ских студија у трајању од најмање четири године или основних струковних студија са завршеним струковним специјалистичким студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова (оригинал или копија оверена у суду, општини или код јавног бележника);

- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак за кривично дело за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци (не старије од шест месеци);
- препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца.

Претпостављене команде и јединице – установе у којој су кандидати на служби доставиће уз пријаву кандидата, по службеној дужности из досијеа персоналних података и базе података ИСЛР:

- потврду надлежног старешине да кандидат нема негативних службених оцена и просек службених оцена у току службе;
- оверен КОЛП.

Команде јединица – установа примљене молбе достављају службеном поштом на адресу: **Војнообавештајна агенција, Кнеза Милоша 33, Београд, са назнаком „за интерни конкурс“.**

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса.

Са кандидатима са којима се спроводи конкурсни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор, након чега ће бити упућени на лекарски преглед, физичку проверу и психолошко тестирање у надлежне установе.

За кандидате који испуњавају услове конкурса и задовоље критеријум психолошке процене, лекарског прегледа и физичке провере, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Обавештења о месту, дану и времену провере физичке способности, психолошке процене, позив на разговор и остала обавештења упућују се писаним путем лицима преко команди, јединица и установа у којима су лица на служби.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

- 1) просек оцена на основним студијама – до 30 бодова;
- 2) провера физичке способности – до 10 бодова;
- 3) психолошка процена кандидата – до 30 бодова;
- 4) разговор – до 30 бодова.

Кандидати који не задовоље одређени критеријум селекције потребне за пријем на рад у Војнообавештајној агенцији у складу са прописаним мерилима, неће бити разматрани у даљој селекцији.

Приликом доласка на наведене провере кандидати обавезно носе личну карту или војну легитимацију.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања одређене фазе конкурсног поступка, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Некомплетна и неблаговремено достављена конкурсна документација неће се разматрати, а кандидатима који не буду изабрани документа се неће враћати.

Све информације у вези са конкурсом могу се добити на телефон 011/3203-081 или 011/3201-305.

РАСПИСУИЕ

**за пријем у професионалну војну службу у својству
подофицира на неодређено време
У Командни батаљон Команде за обуку:**

1. **техničar za inforMatičku podršku**, ФВЕС ПН20П,
ФЧ старијег водника, ПГ 20, један (1) извршилац,
место службовања Београд.

На конкурс могу учествовати подофицири на одређено време, професионални војници, војни службеници и намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране.

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психофизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да немају више од 40 година;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу;
- да су завршили одговарајућу војну обуку са оружјем.

- да су подофицири на одређено време, професионални војници, војни службеници и намештеници на служби у Војsci Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране;
- да у току службе нису негативно оцењени и да имају просек службених оцена најмање „дистиче се“;
- да имају препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем

положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;

да кандидат има завршену средњу електротехничку школу, образовни профил електротехничар рачунара или администратор рачунарских мрежа.

Пријаву на конкурс, која treba да sadrži osnovne lične podatke, adresu, kontakt telefon i naziv formacijskog mesta na koje se konkuirise, kandidati podnose jedinicama – ustanovama u kojima se nalaze na službi.

— оверену копију дипломе о стеченом средњем образовању којом се потврђује тражена стручна спрема, односно стечено прописано звање или занимање;

— потписану изјаву о прихватању распореда по потреби службе на целој територији Републике Србије (својеручно потписана изјава и оверена од надлежног старешине);

— попуњен и оверен образац и сагласност за извршење потпуне безбедносне провере (тражити у команди јединице у којој се налазе на служби);

— уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);

— уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци (не старије од шест месеци).

Команде јединица – установа уз пријаву кандидата при-
бављају:

- уверење о држављанству (оригинал или оверена копија);
- извод из матичне књиге рођених (оригинал или оверена копија);
- потврду надлежног старешине о периоду обављања дужности и у ком роду, односно служби;
- потврду надлежног старешине да ли је негативно оцењиван и просек службених оцена током службе;
- препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;
- образац картона основних личних података из ИСГР;
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му ради ни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа.

Пријаве кандидата са неопходном документацијом команде јединица – установа службеном поштом достављају Војној пошти 4557 Београд, са назнаком „за конкурсну комисију по интерном конкурс”. Лична достава пријава може се извршити деловодству ВП 4557 Београд.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је осам (8) дана од дана објављивања конкурса.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве uz koje нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној код јавног бележника – нотара биће одбачене решењем.

Изборни поступак спровешће конкурсна комисија коју

формира надлежни старешина, међу кандидатима који испуњавају услове конкурса за пријем на формацијско место на које су конкурсали.

Поступак избора кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Кандидати који испуњавају услове конкурса биће упућени на проверу физичких способности и тестирање психолошких капацитета.

Ради вршења психолошке процене, кандидати за потпу формацијских места биће упућени у надлежну војно-државствену установу, према распореду које ће издати и о којем ће их информисати председник конкурсне комисије.

Кандидати који задовоље услове провере физичких способности и психолошке процене биће позвани на разgovor.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

1. просечna ocena na školovanju – do 50 bodova (proizvod konacne ocene i broja 10);
2. provera fizickih sposobnosti – do 20 bodova (proizvod konacne ocene i broja 4);
3. psiholoska procena kandidata – do 20 bodova (proizvod konacne ocene i broja 4);
4. razgovor – do 10 bodova (proizvod konacne ocene i broja 2).

Кандидати који са најбољим резултатом испуне мерила за избор биће упућени на медицинско-здравствену процену у надлежну војноздравствену установу ради утврђивања здравствене способности за пријем у професионалну војну службу.

За кандидате ће бити извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица које обавља Војнобезбедносна агенција („Службени војни лист” број 25/2015).

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања општег лекарског прегледа, провере физичких способности, психолошке процене, разговора и упућивања на медицинско-здравствену селекцију, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности кандидати обавезно носе личnu kartu или војну легитимацију, а на проверу физичких способности и спортску опрему.

Све евентуалне трошкове путовања до касарне и војно-здравствених установа ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене селекције, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране, сnose кандидати који су се пријавили за попуну формацијског места подофицира.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Све информације везане за конкурс могу се добити на веб-страници Министарства одбране www.mod.gov.rs, на веб-страници Војске Србије www.vs.rs или на телефон 011/2064-822, од 8.00 до 15.00 часова радним данима.

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства у својству
професионалних војника на одређено време,
ради попуњења формацијских места
у 1. бригади Ков

I Радна места која се попуњавају:

У ВП 1405 Нови Сад:

- извиђач;
- извиђач – снајпериста;
- извиђач – нишанџија;
- нишанџија – извиђач;
- радио-телепринтериста – извиђач;
- радио-телеграфиста;
- извиђач – возач;
- возач – извиђач.

У ВП 1408 Бачка Топола:

- оператор;
- послужилац;
- стрелац;
- нишанџија;
- послужилац;
- болничар;
- возач борбеног возила;
- возач моторног возила.

У ВП 1411 Сремска Митровица:

- извиђач;
- послужилац;
- болничар;
- возач;
- рачунач;
- нишанџија – оператер.

У ВП 1415 Сремска Митровица:

- пионир;
- чувар;
- возач – послужилац утоваривача;
- возач – послужилац копача;
- возач оклопног возила носача моста;
- возач тенка;
- нишанџија;
- возач моторног возила;
- телефониста – линијаш;
- противпожарац – возач;
- радио-телеграфиста – возач.

У ВП 1419 Бачка Топола

- послужилац;
- нишанџија;
- извиђач – мерник;
- извиђач;
- стрелац;
- снајпериста;
- пушкомитраљезац;
- оператор – нишанџија;
- помоћни радник;
- манипулант;
- чувар;
- пионир – послужилац моторног бушача;

- пионир – послужилац моторне тестере;
- пионир;
- возач – послужилац носача моста;
- возач – послужилац копача;
- возач – послужилац утоваривача;
- возач – послужилац дозера;
- возач борбеног возила;
- возач – помоћник оператора;
- болничар;
- ватрогасац;
- кројач – манипулант;
- кувар;
- ауто-бравар – електрозаваривач;
- електромеханичар за возила гусеничаре;
- електромеханичар за возила точкаше;
- механичар за артиљеријско наоружање;
- механичар за возила точкаше;
- возач моторног возила;
- ватрогасац – возач;
- возач вучног воза;
- стоматолошки техничар;
- радио-телеграфиста;
- рачунач;
- телефониста – линијаш;
- радио-телеграфиста – возач.

ОПШТИ УСЛОВИ:

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психофизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису старији од 30 година у тренутку пријаве на јавни конкурс;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу;
- да су завршили војну обуку са оружјем, а право на пријаву на конкурс имају и кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем предвиђену чланом 39. тачка 9. Закона о Војсци Србије, а који ће бити упућени на војну обуку са оружјем ради стицања услова за пријем у професионалну војну службу.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

У ВП 1405 Нови Сад:

- Радна места под редним бројевима 1–6:
- завршена средња школа (IV) степен;
- Радно место под редним бројем 7:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 8:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 1408 Бачка Топола:

- Радно место под редним бројем 6:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 7:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 8:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 1411 Сремска Митровица:

- Радна места под редним бројевима 2 и 3:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 4:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радна места под редним бројевима 5 и 6:
- завршена средња школа (IV) степен.

У ВП 1415 Сремска Митровица:

- Радна места под редним бројевима 3–6:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 7:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 8:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 9:
- завршена средња школа (IV) степен;
- Радна места под редним бројевима 10 и 11:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 1419 Бачка Топола:

- Радна места под редним бројевима 14–19:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 20:
- поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радна места под редним бројевима 21 и 22:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 23:
- завршена средња школа (III) степен, образовни профил конфекционар – кројач (шивач);
- Радно место под редним бројем 24:
- завршена средња угоститељска школа (III) степен, образовни профил кувар;
- Радно место под редним бројем 25:
- завршена средња машинска школа (III) степен, образовни профил бравар – заваривач;
- Радна места под редним бројевима 26 и 27:
- завршена средња техничка школа (III) степен, образовни профил електроелектромеханичар;
- Радно место под редним бројем 28:
- завршена средња машинска школа (III) степен, образовни профил механичар – оружар, механичар за артиљеријско наоружање, механичар за одржавање машина или механичар за алатне машине;
- Радно место под редним бројем 29:
- завршена средња техничка школа (III) степен, образовни профил механичар за возила точкаше, ауто-механичар или механичар за моторна возила;
- Радна места под редним бројевима 30 и 31:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 32:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 33:
- завршена средња медицинска школа, образовни профил стоматолошки техничар;
 - положен стручни испит;
 - лиценца за рад;
- Радна места под редним бројевима 34–36:
- завршена средња школа (IV) степен;
- Радно место под редним бројем 37:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

II Изборни поступак

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани Одлуком о каријерном вођењу у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 5/23).

За сва формацијска места извршиће се селекција по следећим активностима: завршен ниво школовања, основна психолошка процена кандидата, медицинско-здравствена процена, улазна провера физичке способности и безбедносна провера.

Место, дан и време када ће се спровести изборни поступак

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на формацијским местима за која конкуришу, биће упућени у надлежне војноздравствене установе на оцену здравствених способности, која укључује и психолошку процену капацитета.

О датуму, времену и месту обављања оцене здравствених способности и психолошке процене капацитета кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама. Приликом јављања на оцену здравствених способности кандидати су у обавези да понесу Извод из здравственог картона на прописаном обрасцу, који је попунио и оверио изабрани лекар (образак на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи).

Кандидати који не задовоље на оцени здравствених способности и психолошкој процени, или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље оцену здравствених способности и процену психолошких капацитета биће организована улазна провера физичких способности. Кандидати који не савладају успешно физичку проверу, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

О датуму, времену и месту обављања улазне физичке провере кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у пријавама.

За кандидате који су задовољили оцену здравствених способности, процену психолошких капацитета и улазну проверу физичких способности, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица, коју обавља Војнобезбедносна агенција.

Кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем биће упућени на основну индивидуалну обуку са генерацијом војника „децембар 2023“. Кандидати који не заврше успешно основну индивидуалну обуку губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који нису одслужили војни рок са оружјем дужни су да се пре пријављивања на конкурс јаве надлежном регионалном центру Министарства одбране ради увођења у војну евиденцију.

Уколико се кандидат не одазове позиву за служење војног рока у року који му је одређен, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу. Све евентуалне трошкове путовања ради реализације изборног поступка носе кандидати.

III Место рада:

У ВП 1405 Нови Сад

— сва радна места: Нови Сад.

У ВП 1408 Бачка Топола

— сва радна места: Бачка Топола.

У ВП 1411 Сремска Митровица

— сва радна места: Сремска Митровица.

У ВП 1415 Сремска Митровица

— сва радна места: Сремска Митровица.

У ВП 1419 Бачка Топола

— сва радна места: Бачка Топола.

IV Рок за подношење пријаве на јавни конкурс је 45 (четрдесет пет) дана и почиње да тече од дана од кад је јавни конкурс оглашен у магазину „Одбрана“.

V Лице које је задужено за давање обавештења о јавном конкурсy:

Информације о јавном конкурсy могу се добити на број телефона **021/4835-534** радним даном од 9.00 до 14.00 часова.

VI Адреса на коју се подноси пријава за јавни конкурс: Поштом на адресу ВП 1414 Нови Сад, Дунавска 33, 21000 Нови Сад, са назнаком „за јавни конкурс“.

VII Докази који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс

За сва радна места прилажу се следећа документа:

- пријава на јавни конкурс (образак на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи);
- кратка биографија;
- оригинал или оверена фотокопија дипломе којом се потврђује захтевана стручна спрема, односно стечено прописано звање (не старија од шест месеци);
- уверење о држављанству (оригинал – не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (оригинал – не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци (оригинал – не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа (само за лица која су била запослена у државној служби);
- потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране о завршеној војној обуци са оружјем за лица која су завршила војну обуку са оружјем, а за лица која нису завршила војну обуку са оружјем потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране да су уведени у војну евиденцију;
- други подаци од значаја за пријем у својству професионалног војника (дипломе са значајнијих спортских такмичења, дипломе или сертификати о оспособљености за неку од борилачких вештина, возачка дозвола, диплома или сертификат о познавању страног језика и слично).

Сви докази прилажу се у оригиналу или у фотокопији која је оверена код јавног бележника.

Изузетно, у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници, докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Напомена

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини, суду или код јавног бележника, биће одбачене решењем.

Јавни конкурс спроводи конкурсна комисија коју именују надлежне старешине, која ће утврдити испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу и сачинити извештај са предлогом кандидата за пријем. Одлуке о избору кандидата за пријем у професионалну војну службу донеће надлежни старешина, о чему ће писаним путем бити обавештени сви кандидати који су учествовали у изборном поступку.

Обавештења о резултатима избора кандидати добиће од председника комисије који утврђује испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу.

Са изабраним кандидатима закључује се уговор о раду на одређено време и примају се наредбом надлежног старешине у професионалну војну службу у својству професионалног војника на период од шест (6) месеци, уз могућност продужења уговора о раду на период до три (3) године и његовог обнављања.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради закључења уговора о раду, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу, а уместо њега позваће се други кандидат са коначне листе за избор.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 101/10 – др. закон, 10/15, 88/15–УС, 36/18, 94/19 и 74/21–УС).

Информације су доступне на сајту Министарства одбране (www.mod.gov.rs) и Војске Србије (www.vs.rs).

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства у својство професионалних војника на одређено време, ради попуње упразњених формацијских места у 2. бригади КоВ

I Радна места која се попуњавају:

У ВП 3701 Краљево:

1. радио-телеграфиста – извиђач;
2. радио-телепринтериста – извиђач;
3. извиђач;
4. извиђач – снајпериста;
5. нишанџија – извиђач;
6. извиђач – возач;
7. возач – извиђач.

У ВП 3708 Краљево:

1. нишанџија;
2. послужилац;
3. оператор;
4. стрелац;
5. возач борбеног возила;
6. возач моторног возила;
7. радио-телефониста;
8. топограф.

У ВП 3709 Ваљево:

1. послужилац;
2. нишанција;
3. мерник;
4. извиђач;
5. болничар;
6. возач;
7. радио-телефониста;
8. рачунач.

У ВП 4656 Краљево:

1. нишанција;
2. возач тенка;
3. возач моторног возила;
4. возач аутобуса;
5. радио-телеграфиста.

У ВП 4658 Краљево:

1. оператор – нишанција;
2. пушкомитраљезац;
3. снајпериста;
4. стрелац;
5. возач борбеног возила;
6. возач моторног возила.

У ВП 4659 Нови Пазар:

1. оператор – нишанција;
2. пушкомитраљезац;
3. снајпериста;
4. стрелац;
5. возач борбеног возила;
6. возач моторног возила;
7. болничар;
8. радио-телеграфиста.

ОПШТИ УСЛОВИ:

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психофизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису старији од 30 година у тренутку пријаве на јавни конкурс;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест (6) месеци;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу;
- да су завршили војну обуку са оружјем, а право на пријаву на конкурс имају и кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем предвиђену чланом 39. тачка 9. Закона о Војсци Србије, а који ће бити упућени на војну обуку са оружјем ради стицања услова за пријем у професионалну војну службу.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

У ВП 3701 Краљево:

- Радна места под редним бројевима 1–5:
- завршена средња школа (IV) степен;
- Радна места под редним бројевима 6 и 7:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 3708 Краљево:

- Радно место под редним бројем 5:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 6:

- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радна места под редним бројевима 7 и 8:
- завршена средња школа (IV) степен.

У ВП 3709 Ваљево:

- Радно место под редним бројем 5:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 6:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радна места под редним бројевима 7 и 8:
- завршена средња школа (IV) степен.

У ВП 4656 Краљево:

- Радно место под редним бројем 1:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 2:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 3:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 4:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Д категорије;
- Радно место под редним бројем 5:
- завршена средња школа (IV) степен.

У ВП 4658 Краљево:

- Радно место под редним бројем 5:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 6:
- поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 4659 Нови Пазар:

- Радно место под редним бројем 5:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 6:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 7:
- завршена средња школа (III) степен;
- Радно место под редним бројем 8:
- завршена средња школа (IV) степен.

II Изборни поступак

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани Одлуком о каријерном вођењу у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 5/23).

За сва формацијска места извршиће се селекција по следећим активностима: завршен ниво школовања, основна психолошка процена кандидата, медицинско-здравствена процена, улазна провера физичке способности и безбедносна провера.

Место, дан и време када ће се спровести изборни поступак

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на формацијским местима за која конкуришу, биће упућени у надлежне војноздравствене установе на оцену здравствених способности, која укључује и психолошку процену капацитета.

О датуму, времену и месту обављања оцене здравствених способности и психолошке процене капацитета кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама. Приликом јављања на оцену здравствених способности кандидати су у обавези да понесу Извод из здравственог

картона на прописаном обрасцу, који је попунио и оверио изабрани лекар (образац на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи).

Кандидати који не задовоље на оцени здравствених способности и психолошкој процени, или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље оцену здравствених способности и процену психолошких капацитета биће организована улазна провера физичких способности. Кандидати који не савладају успешно физичку проверу, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка губе право на даље учешће у изборном поступку.

О датуму, времену и месту обављања улазне физичке провере кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у пријавама.

За кандидате који су задовољили оцену здравствених способности, процену психолошких капацитета и улазну проверу физичких способности, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица, коју обавља Војнобезбедносна агенција.

Кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем биће упућени на основну индивидуалну обуку са генерацијом војника „децембар 2023“. Кандидати који не заврше успешно основну индивидуалну обуку, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који нису одслужили војни рок са оружјем дужни су да се пре пријављивања на конкурс јаве надлежном регионалном центру Министарства одбране ради увођења у војну евиденцију.

Уколико се кандидат не одазове позиву за служење војног рока у року који му је одређен, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу. Све евентуалне трошкове путовања ради реализације изборног поступка сноси кандидати.

III Место рада:

У ВП 3701 Краљево

- сва радна места: Краљево.

У ВП 3708 Краљево

- сва радна места: Краљево.

У ВП 3709 Ваљево

- сва радна места: Ваљево.

У ВП 4656 Краљево

- сва радна места: Краљево.

У ВП 4658 Краљево

- сва радна места: Краљево.

У ВП 4659 Нови Пазар

- сва радна места: Нови Пазар.

IV Рок за подношење пријаве на јавни конкурс је 45 (четрдесет пет) дана и почиње да тече од дана од кад је јавни конкурс оглашен у магазину „Одбрана“.

V Лице које је задужено за давање обавештења о јавном конкурсy:

- поседовање возачке дозволе Б категорије.
- Радно место под редним бројем 13:
- завршена средња школа (III) степен;
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 14:
- завршена средња школа (III) степен;
- поседовање возачке дозволе Ц категорије;
- Радно место под редним бројем 15:
- завршена средња техничка школа (III) степен, образовни профил механичар за машине и опрему, механичар за возила гусеничаре, механичар за возила точкаше или механичар за моторна возила;
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 16:
- завршена средња школа (III) степен, образовни профил конфекционар – кројач (шивач);
- Радно место под редним бројем 17:
- завршена средња угоститељска школа (III) степен, образовни профил кувар;
- Радно место под редним бројем 18:
- завршена средња техничка школа (III) степен, образовни профил електромеханичар;
- Радна места под редним бројевима 19–21:
- завршена средња школа (IV) степен.

УП 4990 Куршумлија:

- Радно место под редним бројем 5:
- поседовање возачке дозволе Б категорије;
- Радно место под редним бројем 6:
- поседовање возачке дозволе Ц категорије.

II Изборни поступак:

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани Одлуком о каријерном вођењу у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист”, бр. 5/23).

За сва формацијска места извршиће се селекција по следећим активностима: завршен ниво школовања, основна психолошка процена кандидата, медицинско-здравствена процена, улазна провера физичке способности и безбедносна провера.

Место, дан и време када ће се спровести изборни поступак

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запошлење на формацијским местима за која конкуришу, биће упућени у надлежне војноздравствене установе на оцену здравствених способности, која укључује и психолошку процену капацитета.

О датуму, времену и месту обављања оцено здравствених способности и психолошке процене капацитета кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама. Приликом јављања на оцену здравствених способности кандидати су у обавези да понесу Извод из здравственог картона на прописаном обрасцу, који је потпуно и оверио изабрани лекар (образац на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи).

Кандидати који не задовоље на оцени здравствених способности и психолошкој процени, или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље оцену здравствених способности и процену психолошких капацитета биће организована улазна провера физичких способности. Канди-

дати који не савладају успешно физичку проверу, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

О датуму, времену и месту обављања улазне физичке провере кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у пријавама.

За кандидате који су задовољили оцену здравствених способности, процену психолошких капацитета и улазну проверу физичких способности, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица, коју обавља Војнобезбедносна агенција.

Кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем биће упућени на основну индивидуалну обуку са генерацијом војника „децембар 2023”. Кандидати који не заврше успешно основну индивидуалну обуку, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који нису одслужили војни рок са оружјем дужни су да се пре пријављивања на конкурс јаве надлежном регионалном центру Министарства одбране ради увођења у војну евиденцију.

Уколико се кандидат не одазове позиву за служење војног рока у року који му је одређен, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу. Све евентуалне трошкове путовања ради реализације изборног поступка сноси кандидати.

III Место рада:

- УП 4650 Ниш**
- сва радна места: Ниш.
- УП 4999 Ниш**
- сва радна места: Ниш.
- УП 4989 Ниш**
- сва радна места: Куршумлија.
- УП 4990 Ниш**
- сва радна места: Куршумлија.

IV Рок за подношење пријаве на јавни конкурс је 45 (четрдесет пет) дана и почиње да тече од дана од кад је јавни конкурс оглашен у магазину „Одбрана”.

V Лице које је задужено за давање обавештења о јавном конкурсy:

Информације о јавном конкурсy могу се добити на број телефона **018/508-554**, радним даном од 9.00 до 14.00 часова.

VI Адреса на коју се подноси пријава за јавни конкурс: Поштом на адресу ВП 4666 Ниш, Чегарска бб, 18000 Ниш, са назнаком „за јавни конкурс”.

VII Докази који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс

- За сва радна места прилажу се следећа документа:
- пријава на јавни конкурс (образац на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи);
- кратка биографија;
- оригинал или оверена фотокопија дипломе којом се потврђује захтевана стручна спрема, односно стечено прописано звање (не старија од шест месеци);
- уверење о држављанству (оригинал – не старије од шест месеци);

- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (оригинал – не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест (6) месеци (оригинал – не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа (само за лица која су била запослена у државној служби);
- потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране о завршеној војној обуци са оружјем за лица која су завршила војну обуку са оружјем, а за лица која нису завршила војну обуку са оружјем потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране да су уведени у војну евиденцију;
- други подаци од значаја за пријем у својству професионалног војника (дипломе са значајнијих спортских такмичења, дипломе или сертификати о оспособљености за неку од борилачких вештина, возачка дозвола, диплома или сертификат о познавању страног језика и слично).

Сви докази прилажу се у оригиналу или у фотокопији која је оверена код јавног бележника.

Изузетно, у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници, докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Напомена

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини, суду или код јавног бележника, биће одбачене решењем.

Јавни конкурс спроводи конкурсна комисија коју именују надлежне старешине, која ће утврдити испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу и сачинити извештај са предлогом кандидата за пријем.

Одлуке о избору кандидата за пријем у професионалну војну службу донеће надлежни старешина, о чему ће писаним путем бити обавештени сви кандидати који су учествовали у изборном поступку.

Обавештења о резултатима избора кандидати ће добити од председника комисије која утврђује испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу.

Са изабраним кандидатима закључује се уговор о раду на одређено време и примају се наредбом надлежног старешине у професионалну војну службу у својству професионалног војника на период од шест (6) месеци, уз могућност продужења уговора о раду на период до три (3) године и његовог обнављања.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради закључења уговора о раду, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу, а уместо њега позваће се други кандидат са коначне листе за избор.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 101/10 – др. закон, 10/15, 88/15-УС, 36/18, 94/19 и 74/21-УС).

Информације су доступне на сајту Министарства одбране (www.mod.gov.rs) и Војске Србије (www.vs.rs).

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства у својству професионалних војника на одређено време, ради попуње упражњених формацијских места у 4. бригади Ков

I Радна места која се попуњавају:

У ВП 4977 Врање:

1. радиофониста – извиђач;
2. извиђач;
3. извиђач – снајпериста;
4. возач – извиђач.

У ВП 4993 Врање:

1. возач моторног возила;
2. телефониста линијаш;
3. телефониста линијаш – возач;
4. извиђач – мерник;
5. топограф;
6. радио-телефониста;
7. возач борбеног возила;
8. послужилац;
9. нишанија;
10. рачунач.

У ВП 4984 Врање:

1. радио-телеграфиста;
2. нишанија;
3. возач моторног возила;
4. возач тенка.

У ВП 4996 Врање:

1. оператор – нишанија;
2. снајпериста;
3. пушкомитраљезац;
4. стрелац;
5. извиђач;
6. послужилац;
7. возач борбеног возила;
8. возач тенка за извлачење;
9. возач моторног возила;
10. возач – помоћник оператора на ракетном оруђу;
11. возач оклопног возила носача моста;
12. болничар;
13. механичар за возила гусеничаре – возач;
14. радио-телепринтериста;
15. радио-телеграфиста;
16. механичар за муницију и МЕС;
17. телепринтериста – шифрер – возач;
18. рачунач – возач.

ОПШТИ УСЛОВИ:

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психофизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;

- да нису старији од 30 година у тренутку пријаве на јавни конкурс;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест (6) месеци;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу;
- да су завршили војну обуку са оружјем, а право на пријаву на конкурс имају и кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем предвиђену чланом 39. тачка 9. Закона о Војсци Србије, а који ће бити упућени на војну обуку са оружјем ради стицања услова за пријем у професионалну војну службу.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

У ВП 4977 Врање:

- Радно место под редним бројевима 1–3:
- завршена средња школа (IV) степен;
- Радно место под редним бројем 4:
- завршена средња школа (IV) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије.

У ВП 4993 Врање:

- Радно место под редним бројем 1:
- завршена средња школа (III) степен;
 - поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројем 2:

- завршена средња школа (III) степен,

Радно место под редним бројем 3:

- завршена средња школа (III) степен;
- поседовање возачке дозволе Б категорије;

Радно место под редним бројевима 4–6:

- завршена средња школа (IV) степен;

Радно место под редним бројем 7:

- поседовање возачке дозволе Б категорије;

Радно место под редним бројем 10:

- завршена средња школа (IV) степен.

У ВП 4984 Врање:

Радно место под редним бројевима 1 и 2:

- завршена средња школа (IV) степен;

Радно место под редним бројем 3:

- поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројем 4:

- поседовање возачке дозволе Б категорије.

У ВП 4996 Врање:

Радно место под редним бројевима 7 и 8:

- поседовање возачке дозволе Б категорије;

Радно место под редним бројевима 9 и 10:

- поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројем 11:

- поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројем 12:

- завршена средња школа (III) степен;

Радно место под редним бројем 13:

- завршена средња техничка школа (III) степен, образовни профил механичар за машине и опрему, механичар за возила гусеничаре, механичар за возила точкаше или механичар за моторна возила;

- поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројевима 14 и 15:

- завршена средња школа (IV) степен;

Радно место под редним бројем 16:

- завршена средња школа (IV) степен машинског, хемијског или електро усмерења;

Радно место под редним бројевима 17 и 18:

- завршена средња школа (IV) степен;
- поседовање возачке дозволе Ц категорије.

II Изборни поступак

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани Одлуком о каријерном вођењу у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист”, бр. 5/23). За сва формацијска места извршиће се селекција по следећим активностима: завршен ниво школовања, основна психолошка процена кандидата, медицинско-здравствена процена, улазна провера физичке способности и безбедносна провера.

Место, дан и време када ће се спровести изборни поступак

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на формацијским местима за која конкуришу, биће упућени у надлежне војноздравствене установе на оцену здравствених способности, која укључује и психолошку процену капацитета.

О датуму, времену и месту обављања оцене здравствених способности и психолошке процене капацитета кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама. Приликом јављања на оцену здравствених способности кандидати су у обавези да понесу Извод из здравственог картона на прописаном обрасцу, који је попунио и оверио изабрани лекар (образац на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи).

Кандидати који не задовоље на оцени здравствених способности и психолошкој процени, или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који задовоље оцену здравствених способности и процену психолошких капацитета биће организована улазна провера физичких способности. Кандидати који не савладају успешно физичку проверу, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

О датуму, времену и месту обављања улазне физичке провере кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у пријавама.

За кандидате који су задовољили оцену здравствених способности, процену психолошких капацитета и улазну проверу физичких способности, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица, коју обавља Војнобезбедносна агенција.

Кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем биће упућени на основну индивидуалну обуку са генерацијом војника „децембар 2023”. Кандидати који не заврше успешно основну индивидуалну обуку, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Кандидати који нису одслужили војни рок са оружјем дужни су да се пре пријављивања на конкурс јаве надлежном регионалном центру Министарства одбране ради увођења у војну евиденцију.

Уколико се кандидат не одазове позиву за служење војног рока у року који му је одређен, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу. Све евентуалне трошкове путовања ради реализације изборног поступка сноси кандидати.

III Место рада: за сва наведена формацијска места – Врање.

IV Рок за подношење пријаве на јавни конкурс је 45 (четрдесет пет) дана и почиње да тече од дана од кад је јавни конкурс оглашен у магазину „Одбрана“.

V Лице које је задужено за давање обавештења о јавном конкурс:

Информације о јавном конкурс могу се добити на број телефона **017/414–102, локал 41–481**, радним даном од 9.00 до 14.00 часова.

VI Адреса на коју се подноси пријава за јавни конкурс: Поштом на адресу **ВП 4976 Врање, Пролетерских бригада бб, 17500 Врање, са назнаком „за јавни конкурс“**.

VII Докази који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс

- За сва радна места прилажу се следећа документа:
- пријава на јавни конкурс (образак на сајту www.mod.gov.rs — Конкурси и огласи);
 - кратка биографија;
 - оригинал или оверена фотокопија дипломе којом се потврђује захтевана стручна спрема, односно стечено прописано звање (не старија од шест месеци);
 - уверење о држављанству (оригинал – не старије од шест месеци);
 - извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
 - уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (оригинал – не старије од шест месеци);
 - уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест (6) месеци (оригинал – не старије од шест месеци);
 - уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа (само за лица која су била запослена у државној служби);
 - потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране о завршеној војној обуци са оружјем за лица која су завршила војну обуку са оружјем, а за лица која нису завршила војну обуку са оружјем потврда надлежног регионалног центра Министарства одбране да су уведени у војну евиденцију;
 - други подаци од значаја за пријем у својству професионалног војника (дипломе са значајнијих спортских такмичења, дипломе или сертификати о оспособљености за неку од борилачких вештина, возачка дозвола, диплома или сертификат о познавању страног језика и слично).

Сви докази прилажу се у оригиналу или у фотокопији која је оверена код јавног бележника.

Изузетно, у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници, докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Напомена

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини, суду или код јавног бележника, биће одбачене решењем.

Јавни конкурс спроводи конкурсна комисија коју именују надлежне старешине, која ће утврдити испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу и сачинити извештај са предлогом кандидата за пријем.

Одлуке о избору кандидата за пријем у професионалну војну службу донеће надлежни старешина, о чему ће писаним путем бити обавештени сви кандидати који су учествовали у изборном поступку.

Обавештења о резултатима избора кандидати ће добити од председника комисије који утврђује испуњеност услова за пријем у професионалну војну службу.

Са изабраним кандидатима закључује се уговор о раду на одређено време и примају се наредбом надлежног старешине у професионалну војну службу у својству професионалног војника на период од шест (6) месеци, уз могућност продужења уговора о раду на период до три (3) године и његовог обнављања.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради закључења уговора о раду, сматраће се да не жели да ступи у професионалну војну службу, а уместо њега позваће се други кандидат са коначне листе за избор.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 101/10 – др. закон, 10/15, 88/15–УС, 36/18, 94/19 и 74/21 – УС).

Информације су доступне на сајту Министарства одбране (www.mod.gov.rs) и Војске Србије (www.vs.rs).

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства у својству професионалних војника на одређено време, ради потпуне упражњених формацијских места у Копненој војсци Војске Србије

I Радна места која се попуњавају:

У ВП 3987 Ниш:

1. послужилац;
2. послужилац – возач;
3. возач;
4. извиђач;
5. рачунач;
6. топограф;
7. радиофониста;
8. радио-релејац;

9. радиофониста – возач;
10. радио-релејац – возач.

У ВП 1316 Ниш:

1. нишанџија и
2. возач.

У ВП 7002 Ниш:

1. извиђач;
2. нишанџија;
3. возач.

ОПШТИ УСЛОВИ:

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психифизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису старији од 30 година у тренутку пријаве на јавни конкурс;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест (6) месеци;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу;
- да су завршили војну обуку са оружјем, а право на пријаву на конкурс имају и кандидати који нису завршили војну обуку са оружјем предвиђену чланом 39. тачка 9. Закона о Војсци Србије, а који ће бити упућени на војну обуку са оружјем ради стицања услова за пријем у професионалну војну службу.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

У ВП 3987 Ниш:

Радно место под редним бројем 1:

- завршена средња школа (III) степен;

Радно место под редним бројем 2:

- завршена средња школа (III) степен,
- поседовање возачке дозволе Б категорије;

Радно место под редним бројем 3:

- завршена средња школа (III) степен,
- поседовање возачке дозволе Ц категорије;

Радно место под редним бројевима од 4 до 8:

- завршена средња школа (IV) степен;

Радно место под редним бројевима 9 и 10:

- завршена средња школа (IV) степен,
- поседовање возачке дозволе Б категорије.

У ВП 1316 Ниш:

Радно место под редним бројем 1:

- завршена средња школа (III) степен;

Радно место под редним бројем 2:

- завршена средња школа (III) степен,
- поседовање возачке дозволе Б категорије.

У ВП 7002 Ниш:

Радно место под редним бројевима 1 и 2:

- завршена средња школа (IV) степен;

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
И ВОЈСКА СРБИЈЕ

КОНКУРС ЗА
ПРИЈЕМ У
ЈЕДИНИЦЕ
КОПНЕНЕ ВОЈСКЕ

ПРИЈАВИ СЕ

1. септембар – 15. октобар

ВИШЕ ИНФОРМАЦИЈА НА WWW.MOD.GOV.RS